



Broj 3/2015. - Godina CXXIX - Sarajevo

ISSN 1512-7001

# VRHBOSNA

Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

Godina posvećenog života



## **VRHBOSNA - Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije**

*Izdavač:*

Vrhbosanska nadbiskupija  
Kaptol 7, BiH - 71000 Sarajevo

*Nakladnik:*

Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

*Odgovara:*

Vinko kardinal Puljić  
vrhbosanski nadbiskup

*Glavni urednik:*

Mladen Kalfić, kancelar

*Grafička obrada:*

MCVN

*Tisak:*

Suton - Široki Brijeg



## Sadržaj

### SVETA STOLICA

Papa: nedopustivo da oružje i nafta vrijede više od ljudskoga života .....	215
Kriza braka i euharistija .....	215
Predstavljen "Instrumentum Laboris" Redovne sinode o obitelji .....	216
Poruka za Svjetski dan turizma 2015. (27. rujna) .....	218
Papa se susreo sa Ministrima okoliša EU .....	220

### CCEE

Priopćenje sa Susreta glasnogovornika (17.-20. lipnja) i Susreta generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija (18.-21. lipnja 2015.) .....	222
Pomagati bez sebičnosti i licemjerja .....	224
Održan Kongres Europske službe za zvanja .....	222
Poruka s plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija .....	226

### BK BIH

Deseta sjednica stalnog vijeća Biskupske konferencije BiH .....	228
Priopćenje sa 64. redovitog zasjedanja Biskupske konferencije BiH .....	228
Održana 11. sjednica stalnog vijeća Biskupske konferencije BiH .....	230
Održan Redovnički dan u franjevačkom samostanu u Tolisi .....	230
49. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija .....	231

### IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Odobranje Direktorija Vrhbosanske nadbiskupije za liturgijsku godinu 2015./2016. ....	233
Odobrenje teksta molitve za proglašenje blaženim S.B. fra Lovre Milanovića .....	233
Pozivnica i dnevni red za III. krug dekanskih zasjedanja s predstavnicima župskih pastoralnih i ekonomskih vijeća (Planiranih za 26. IX. 2015.) .....	234
Deseto hodočašće u Hrvatsko nacionalno marijansko svetište Vrhbosanske nadbiskupije i Banjalučke biskupije .....	235
V. Redovna sjednica Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije .....	236
Članovi Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije .....	237
Poziv na XX. Susret dijecezanskih svećenika .....	238
Redovna sjednica Konzultorskog vijeća .....	238
Litopadska pobožnost 2015. ....	239
Redovna sjednica pastoralnog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije (PVVN) .....	240
Dekanska konferencija .....	240
Potpuni oprost uz Dušni dan .....	241
XIV. Molitveni dan za Domovinu na Bobovcu .....	242
Duhovne vježbe za svećenike u Sjemeništu - Travnik .....	242
Održan XX. susret dijecezanskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije .....	243
Sjemenišna zajednica pod zagovorom i pred izazovom časnog Sluge Božjeg Petra Barbarića ....	245
Izveštaj iz VBS-a – Susret dijecezanskih svećenika VN .....	248
Kronika nadbiskupa Vinka kard. Puljića .....	249
Imenovanja i premještaji u Vrhbosanskoj nadbiskupiji .....	254
Dozvole .....	256
Novi pečati .....	256
Povelja o blagoslovu kamena temeljca za gradnju filijalne crkve Glavosjeka Ivana Krstitelja na Risovcu u župi Svetog Ilije - Doljani .....	257





## PRILOZI

Pastoralna poruka kardinala Vinka Puljića na početku školske i vjeronaučne godine u Vrhbosanskoj nadbiskupiji .....	258
S Marijom zahvalni Bogu za trud naših roditelja i učitelja .....	259
Katolički teolozi o pripremnom dokumentu Sinode o obitelji .....	262
Pedsjednik UCESM-a poziva na solidarnost, otvorenost i svjedočenje Kristove ljubavi .....	263
Propovijed kard. Puljića na misi Hrvatima u Santovu - Mađarska .....	264
Propovijed na misi za početak nove školske godine u KŠC-u „Petra Barbarić“ u Travniku .....	266
Propovijed na vrelu sv. Jakova Markijskog u Deževicama .....	267
Neslužbeni prijevodi dvaju motu proprijâ o reformi kanonskog postupka za parnice proglašenja ništavosti ženidbe .....	269
Svećenički umor, odmor i duhovne vježbe .....	282

## BILJEŽIMO

Svećeničko ređenje u sarajevskoj katedrali .....	289
Proslavljen patron sjemenišne crkve sv. Ćirila i Metoda u Sarajevu .....	290
U sarajevskoj katedrali proslavljen Papin dan .....	291
Kolonije sjemeništara u Bugojanskom dekanatu .....	292
Kolonije Vrhbosanskih bogoslova u Žepču - Kronika .....	293
Dan Franjevačke provincije Bosne Srebrene .....	296
Misionarski križ za vlč. Marka Jukića .....	296

## NAŠI POKOJNICI

Vlč. Josip Glavaš .....	298
Fra Tomislav Trogrlić .....	299



## Papa: nedopustivo da oružje i nafta vrijede više od ljudskoga života

Događaji na Bliskome istoku, koji je već godinama zavijen u sukobe, daju nam osjetiti hladnoću ljudskog srca, za koju se čini da ne prestaje. Zemlja je na tom području prekrivena stopama onih koji traže sklonište i natopljena je krvlju nebrojnih ljudi, od kojih su mnogi kršćani progonjeni zbog svoje vjere – rekao je papa Franjo u govoru sudionicima 88. plenarnog zasjedanja Unije djela za pomoć istočnim Crkvama (ROACO) pri Zboru za istočne Crkve.

Tijekom nedavnoga posjeta Iraku, kako im je rekao Papa, u pogledima koji traže pomoć i mole za mir i povratak u vlastite domove, osjetili ste da vas gleda sam Isus, tražeći onu djelatnu ljubav koja nas čini kršćanima. Svaka pomoć, kako ne bismo pali u traženje puke učinkovitosti ili pružanja pomoći koja ne promiče osobu i narode, treba se rađati iz toga Gospodnjeg blagoslova, koji nam dolazi kad se hrabro suočimo sa stvarnošću i opažamo pored sebe svoja braća.

Otvorimo svoje oči kako bismo vidjeli bijede svijeta, rane tolike braće i sestara lišenih dostojanstva te se osjetimo potaknutima čuti njihov vapaj u pomoć. Neka naše ruke prime njihove te ih prigrlimo, kako bi osjetili toplinu naše prisutnosti, prijateljstva i bratstva. Neka njihov vapaj postane i naš te zajedno mogne srušiti zid ravnodušnosti koji često prikri-

va licemjerje i egoizam – podsjetio je Papa na riječi iz bule *Misericordiae vultus*.

Premda se čini da je, usred drame u posljednjih nekoliko mjeseci, svijet otvorio oči za tisućljetnu prisutnost kršćana na Bliskome istoku, potreban je dodatni napor da bi se uklonili – kako je rekao papa Franjo – prešutni dogovori, prema kojima životi tisuća i tisuća obitelji na tezulji interesa vrijede manje od nafte i oružja i prema kojima se govori o miru i pravdi, a tolerira se djelovanje trgovaca smrti, u tim zemljama.

Uz Svetu zemlju i Bliski istok, osobitu pažnju posvetite Etiopiji, Eritreji i Armeniji, kazao je papa Franjo, potičući ih da pomognu starodrevnim kršćanskim zajednicama aleksandrijske tradicije, geez jezika; da se osjete sudionicima evangelizacijskoga poslanja i da, osobito mladima, ponude horizonte nade i rasta. Bez toga, napomenuo je Papa, neće se moći zaustaviti prиток selioca koji mnoge živote stavlja u opasnost.

Primi, o Kralju, naš prinos i zauzvrat daruj nam spasenje. Umiri razorene zemlje, obnovi spaljene crkve kako bi, po dolasku velikoga mira, mogli od cvijeća iz čitave zemlje splesti veliku krunu za Gospodina mira – zaključio je himnom sv. Efrema papa Franjo.

*(kta/rv)*

## Kriza braka i euharistija

Rastavljenim i civilno ponovno vjenčanim katolicima potrebna je pomoć u „teškom usponu“ obraćenja i duhovnoga rasta, a ne promjena crkvene prakse u pričesti – istaknuo je kardinal Ennio Antonelli, u dokumentu naslovljenom „Kriza braka i euharistija“, objavljenom na web-stranici Papinskog vijeća za obitelj. Kardinal Antonelli, nekadašnji pročelnik spomenutog vijeća, kritički se osvrnuo na prijedloge izmjene katoličke prakse kako bi se rastavljene i civilno ponovno vjenčane osobe koje ne žive „kao brat i sestra“ pripustilo pričesti.

Primijetivši da se u medijima, javnosti te

među mnogim katolicima zagovara takva promjena, kardinal je istaknuo da „u Katoličkoj crkvi, pastoralna praksa mora biti u skladu s naukom vjere“ te da je nerazrješivost kršćanskoga braka „čvrsto utemeljen nauk“. Bez pokajanja i uzdržavanja od spolnih odnosa – objasnio je kardinal – rastavljeni i ponovno oženjeni ne mogu primiti pričest jer su nove veze koje su sklopili nevaljane i stoga čine „trajan i težak moralni nered“.

Kardinal je napomenuo da je svjestan nezadovoljstva tim stajalištem i mnogih koji se zbog njega osjećaju „u potpunosti isključeni-



ma iz Crkve“ te se mogu naći i u iskušenju „da napuste crkvenu zajednicu te izgube vjeru“. Naglasio je kako je osobama u takvim situacijama potrebno pomoći prateći ih osobno i pomažući im što je više moguće sudjelovati u životu Crkve. Objasnio je da isključenost iz pričesti ne znači isključenost iz Crkve, već da su i ljudi u neregularnim vezama članovi Crkve. „Drugi vjernici i pastiri trebaju ih primati s ljubavlju, poštovanjem i pažnjom“ – napisao je kardinal, ističući istovremeno kako je tradicionalna katolička praksa dosljedna i utemeljena na Svetom pismu i tradiciji.

Zagovornici promjene te prakse obično ističu da nerazrješivost braka ne namjeravaju staviti u pitanje – primijetio je kardinal Antonelli. No – kako je rekao – neovisno o njihovim namjerama, s obzirom na doktrinarnu nedosljednost između pripuštanja euharistiji u tim slučajevima i nerazrješivosti braka, na koncu bi se konkretno nijekalo ono što bi se i dalje teoretski potvrđivalo kao načelo, uz opasnost reduciranja ženidbene nerazrješivosti na ideal, dostupan možda samo nekolicini.

S obzirom na stalno naučavanje prethodnih papâ – prije svega sv. Ivana Pavla II. i pape emeritusa, Benedikta XVI. – kardinal je rekao da bi bilo kakva promjena katoličke prakse ugrozila kredibilitet papinskoga učiteljstva i autoritet biskupa. Također je upozorio na opasnost „trivijaliziranja euharistije“, svodeći ju na puki društveni obred.

Kako je primijetio kardinal Antonelli, predložene bi promjene značile odobravanje spolnih aktivnosti izvan braka – pa tako i za parove koji žive zajedno u slobodnoj vezi – kojih je

daleko više od rastavljenih i ponovno oženjenih – kao i za istospolne parove. A s obzirom na predloženo vrednovanje i prihvaćanje „istinskih ljudskih vrijednosti“ u neregularnim vezama, poput međusobnog pomaganja i podrške, kardinal je istaknuo da dobri elementi zasigurno postoje, ali krivo je predstavljati takve veze kao „nesavršene vrijednosti, budući da su one ozbiljno poremećene“.

Takozvani zakon postupnosti – odnosno ideja da osobe korak po korak napreduju u moralnome životu – tiče se jedino subjektivne odgovornosti osobā i ne smije se pretvoriti u „postupnost zakona“, kao da postoje različiti stupnjevi ili oblici Božjih zakona, ovisno o pojedincu ili situaciji, predstavljajući zlo kao nesavršeno dobro. Kako je istaknuo kardinal, Crkva ne smije prestati naučavati objektivnu istinu o dobru i zlu. Između dobra i zla nema postupnosti kao što je nema između laži i istine.

Nadalje je podsjetio kako bez obraćenja i odluke da se više ne želi grijешiti, ne može biti sakramentalnog odrješenja i dosljedno pristupa pričesti. S obzirom na ideju da se od rastavljenih i ponovno oženjenih ne može očekivati da žive u čistoći, bivši je pročelnik Papinskog vijeća za obitelj naglasio da ljubav, podržana milošću Duha Svetoga, može poštovati zapovijedi Božjega zakona i da je čistoća, premda teška, moguća za sve, uključujući rastavljene i ponovno vjenčane. Ako zbog ozbiljnih okolnosti, primjerice odgoja djece, ne mogu napustiti zajednički život, svejedno im je dostupna milost i snaga da žive u uzdržljivosti, „poput brata i sestre“.

(kta/ro)

## Predstavljen “Instrumentum Laboris” Redovne sinode o obitelji

Izazovi, zvanje i poslanje obitelji vodilje su radnog dokumenta za redovnu biskupsku sinodu o obitelji, koja će se održati u Vatikanu u listopadu. Radni dokument (*Instrumentum laboris*), objavljen i predstavljen 23. lipnja u Tiskovnom uredu Svete Stolice, sadrži cjeloviti završni dokument prošlogodišnje izvanre-

dne sinode (*Relatio synodi*), uz sažetke odgovora na pitanja koje je Tajništvo sinode poslalo Crkvama po čitavome svijetu. Kako izvještava Radio Vatikan, dokument je podijeljen u tri dijela: Osluškiivanje izazova obitelji, razlučivanje o obiteljskom zvanju i današnje poslanje obitelji. Izazovi koji su pred obiteljskim



životom promatraju se u svjetlu kulturalnih prilika našega vremena koje nalaže da se osobni identitet i intimna osjećajnosti imaju ostvariti u potpunoj neovisnosti o biološkim razlikama muškarca i žene te koje želi bračnom zajednicom nazvati parove kojega god spola oni bili. U tom je kontekstu potrebno dublje ljudsko i kulturalno, a ne samo biološko promišljanje razlike među spolovima, jer, kako stoji u dokumentu, uklanjanje je tih razlika problem, a ne rješenje.

Instrumentum laboris također preispituje "društvena proturječja" koja vode do raspada obitelji: ratove, selilaštvo, siromaštvo, lihvarstvo, kulturu iskorištavanja i odbacivanja, teško gospodarsko stanje i nesposobnost institucija da podrže obitelj, koja je temeljni i nezamjenjivi stup društva. Obiteljima su potrebni prigodni programi koji vode računa o socijalnoj pomoći. Pripremni dokument ističe važnost obitelji kao sredstva uključivanja, osobito za ranjive skupine, poput udovica, starijih osoba te osoba s posebnim potrebama, koje se suočavaju s društvenim obilježavanjem i predrasudama.

Posebna pastoralna pažnja ima se posvetiti obiteljima selilaca, koje, osobito kad su suočene s neprihvatanjem i nepoštivanjem ljudskih prava, mogu pasti pod utjecaj fundamentalizma. Drama je time veća kad je riječ o nelegalnome selilaštvu, koje podržavaju međunarodni krugovi trgovine ljudima. Po pitanju uloge žene, dokument podsjeća na teške pojave izrabljivanja, nasilja, pobačaja, zamjenskog majčinstva i trgovine jajašcima, ali potiče i na snažnije vrednovanje uloge žene u Crkvi.

Drugi dio dokumenta potvrđuje nerazrješivost sakramentalnoga braka, podsjećajući da Crkva treba pratiti supružnike u teškim trenucima bračnoga života, uz milosrđe koje "ništa ne oduzima od istine". Instrumentum laboris stoga razmatra i pitanje ništavnosti braka, napominjući kako veliki broj sinodskih otaca podržava prijedlog da se proces proglašenja ništavnosti učini pristupačnijim i, po mogućnosti, besplatnim.

O temi rastavljenih i civilno ponovno vjenčanih osoba te mogućnosti pristupa ispovijedi i pričesti, više je sinodskih otaca očitivalo podršku za aktualnu disciplinu, temeljem nauka

o nerazrješivosti braka. U skladu s apostolskom pobudnicom Familiaris consortio, za rastavljene i civilno vjenčane osobe koje zbog okolnosti ne mogu napustiti zajednički život, predlaže se put obraćenja, prakse duhovne pričesti te život u uzdržljivosti. Drugi su pak predložili da se u određenim slučajevima osobe pripusti "pokorničkome putu" pod odgovornošću mjesnoga biskupa, s ciljem eventualnog sakramentalnog pomirenja i pričesti.

Kako bi se bolje shvatilo objektivno grešno stanje i moralna odgovornost, predloženo je da se u obzir uzme pismo Kongregacije za nauk vjere o primanju pričesti za rastavljene i ponovno vjenčane iz 1994. godine te izjava Papinskog vijeća za tumačenje zakonskih propisa o pripuštanju pričesti rastavljenih i ponovno vjenčanih iz 2000. godine.

Instrumentum laboris potvrđuje kako nema nikakvog temelja ni za potvrđivanje slabe analogije između braka i istospolnih zajednica, ističući istodobno da svaku osobu, neovisno o spolnim sklonostima, valja poštovati i prihvatiti, i u Crkvi, i u društvu, te izbjegavati svaku nepravednu diskriminaciju.

U konačnome poglavlju, dokument poziva kršćanske političare da promiču zakone koji će štititi život od začeća do prirodne smrti. Polazišna točka uvijek ostaje Humanae vitae bl. Pavla VI. Nadalje se potiče na veće vrednovanje posvajanja djece te je naglašeno da se odgoj djece ima temeljiti na razlici između spolova. Po pitanju pobačaja, Crkva još jednom naglašava svetost i nepovredivost života te podsjeća na pravo prigovora savjesti za osobe u medicinskoj struci.

Na kraju se ističe da roditelji, prvi odgajatelji svoje djece i prvi svjedoci vjere, trebaju nadgledati školske programe, te da je obitelj za djecu prva škola. Posebno se spominju bake i djedovi, kao "nezamjenjivi apostoli" obitelji, koji često pomažu mladim supružnicima u brizi za djecu i prenošenju vjere. Četrnaesta redovna sinoda biskupa će u listopadu ove godine razmatrati "poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu", ističe se u zaključku radnoga dokumenta.

(*ktalika*)



Papinsko vijeće za pastoral selilaca i putnika

## Poruka za Svjetski dan turizma 2015. (27. rujna)

1. Godine 2012. premašen je simbolični prag od milijardu međunarodnih turističkih dolazaka. Taj broj nastavlja rasti te se predviđa da će se 2030. prijeći novi prag od dvije milijarde. Tom se podatku treba dodati još veće brojke vezane uz lokalni turizam.

U prigodi Svjetskog dana turizma želimo se usredotočiti na mogućnosti i izazove koje pokreću te statistike i zato preuzimamo temu koju je predložila Svjetska turistička organizacija: "Milijarda turista – milijarda mogućnosti". Ovaj rast upućuje izazov svim sektorima koji su uključeni u ovaj globalni fenomen: turistima, poduzećima, vladama i lokalnim zajednicama i, naravno, Crkvi. Brojku od milijardu turista nužno treba promatrati prije svega kroz prizmu milijardu mogućnosti. Ova se poruka objavljuje nekoliko dana nakon predstavljanja enciklike *Laudato si'* pape Franje posvećene brizi za zajednički dom[1]. To je tekst kojeg itekako trebamo imati pred očima jer pruža važne smjernice koje treba slijediti u našoj pozornosti prema svijetu turizma.

2. Prolazimo kroz razdoblje promjene u kojem se mijenja način seljenja s jednog mjesta na drugo i samim tim i samo iskustvo putovanja. Oni koji idu u zemlje koje se razlikuju od njihove vlastite čine to s više ili manje svjesnom željom da probude najskrivljeniji dio sebe kroz susret, dijeljenje i razmjene. Sve je više turista u potrazi za izravnim dodirima s onim što je drugačije u svojoj izvanrednosti. Klasični pojam "turist", koji je vrijedio do sada, polako blijedi, a sve više jača pojam "putnik", to jest, netko tko se ne ograničava na posjet nekom mjestu, već na neki način postaje njegov sastavni dio. Rođen je "građanin svijeta": cilj nije više vidjeti, već pripadati, ne više razgledati, već živjeti, ne analizirati, već sudjelovati, poštujući pritom onom što se susreće i onoga koga se susreće. U posljednjoj enciklici papa Franjo nas poziva da pristupamo prirodi s "otvorenosću divljenju i čuđenju", govoreći "jezik bratstva i ljepote u našem odnosu sa svijetom" (*Laudato si'*, br. 11). To je pravi pristup kojeg treba primijeniti u svom odnosu prema mjestima i narodima koje se posjećuje. To

je put da se ugrabi milijardu mogućnosti i učini da dadnu još veće plodove.

3. Poduzeća koja posluju u ovom sektoru bi trebala prednjačiti u ostvarivanju općeg dobra. Odgovornost poduzeća je velika, također na turističkom polju, a da bi mogla iskoristiti milijardu mogućnosti moraju biti svjesna toga. Krajnji cilj ne bi trebala biti dobit koliko pružiti putniku otvoreni put za postizanje iskustva kojeg traži. I poduzeća pritom moraju poštivati ljude i okoliš. Važno je ne izgubiti svijest o licima ljudi. Turiste se ne smije svesti samo na statistiku ili izvor prihoda. Potrebno je provoditi oblike turističkog poslovanja kojeg se proučava s pojedincima i za pojedince te ulagati u pojedince i održivost, kako bi se pružilo također priliku za zaposlenje u poštivanju našeg zajedničkog doma.

4. Istodobno, vlade moraju zajamčiti poštivanje postojećih i donositi nove zakone koji će imati za cilj zaštitu dostojanstva pojedinaca, zajednica i teritorija. Odlučan stav je od presudne važnosti. I na turističkom polju građanske vlasti raznih zemalja moraju osmisliti zajedničke strategije sa ciljem stvaranja globalizirane društveno-ekonomske mreže u korist lokalnih zajednica i putnikâ, kako bi se na taj način pozitivno iskoristilo milijardu mogućnosti koje pruža interakcija.

5. S te točke gledišta, lokalne zajednice su također pozvane otvoriti svoje granice i iskazati dobrodošlicu onima koji dolaze iz drugih zemalja vođeni željom za stjecanjem novih znanja. Jedinostvena je to prilika za uzajamno obogaćivanje i zajednički rast. Pružanjem gostoprimitstva omogućuje se da potencijali okoliša, društva i kulture donesu ploda, kao i stvaranje novih radnih mjesta, razvoj vlastitog identiteta i valoriziranje teritorija. Milijarda je to mogućnosti za napredak, pogotovo za zemlje koje su još uvijek u razvoju. Jačanje turizma, pogotovo u njegovim najodgovornijim oblicima, omogućuje ići ususret budućnosti sa snažnom sviješću o vlastitoj jedinstvenosti, povijesti i kulturi. Stvaranje prihoda i promicanje jedinstvene baštine omogućuje probuditi onaj osjećaj ponosa i samopouzdanja koji su kori-





sni za jačanje dostojanstva zajednicâ domaćina, ali uvijek pazeći na to da se ne izda teritorij, tradicije i identitet u korist turista[2]. U lokalnim se zajednicama "može usaditi veći osjećaj odgovornosti, snažan osjećaj zajedništva, spremnost da se štiti druge, duh kreativnosti i duboku ljubav prema vlastitoj zemlji, te misliti na ono što će se na kraju ostaviti djeci i unucima" (Laudato si', br. 179).

6. Ako je milijarda turista dobro primljena to se može pretvoriti u važan izvor blagostanja i održivog razvoja za čitav planet. Nadalje, globalizacija turizma dovodi do rađanja individualnog i kolektivnog građanskog osjećaja. Prihvatanjem pravilnijeg kriterija za putovanje po svijetu, svaki putnik postaje aktivni dio u zaštiti zemlje. Napor jednog pojedinca pomnožen s milijardu postaje velika revolucija. U putovanju se krije i želja za autentičnošću koja ima svoj konkretni izraz u neposrednosti odnosâ i uključivanju u zajednice koje se posjećuje. Sve više raste potreba za bijegom od virtualnog svijeta, koji itekako može stvoriti udaljenosti i bezlična poznanstva, kao i za ponovnim otkrivanjem iskrenosti susreta s drugima. Ekonomija dijeljenja može istkati mrežu zahvaljujući kojoj raste humanost i bratstvo koji su kadri generirati pravičnu razmjenu dobara i usluga.

7. Turizam predstavlja milijardu mogućnosti i za evangelizacijsko poslanje Crkve. "Nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu" (Drugi vatikanski koncil, Gaudium et spes, br. 1). Nadasve je važno da Crkva prati katolike s liturgijskim i formacijskim prijedlozima. Ona također treba prosvjetljivati one koji tijekom iskustva putovanja otvaraju svoja srca i postavljaju sebi određena pitanja. Na taj način ona ostvaruje stvarni prvi navještaj evanđelja. Bitno je da Crkva izlazi i bude blizu putnicima kako bi ponudila odgovarajući i individualni odgovor na njihova unutarnja traženja. Otvarajući svoje srce drugima, Crkva omogućuje autentičniji susret s Bogom. Da bi se to postiglo, potrebno je povećati gostoljubivost župnih zajednica i vjersku izgradnju turističkog osoblja.

Zadaća Crkve je također učiti ljude kako živjeti slobodno vrijeme. Sveti nas Otac podsjeća da "kršćanska duhovnost objedinjuje vrijednost odmora i slavlja. Čovjek je sklon tome da kontemplativni počinak obezvrjeđuje kao

nešto neproduktivno i nepotrebno, ali zaboravlja da se time poslu koji se radi oduzima ono najvažnije: njegov smisao. Pozvani smo uključiti u naš rad dimenziju primanja i dara, koja je nešto sasvim drugo od puke neaktivnosti" (Laudato si', br. 237). Ne bismo smjeli usto zaboraviti da je papa Franjo proglasio Svetu godinu milosrđa[3]. Moramo se pitati kako pastoral turizma i hodočašća može postati područje za "iskusiti ljubav Boga koji tješi, koji oprašta i daje nadu" (Misericordiae vultus, br. 3). Posebni znak toga jubilejskog vremena bit će bez sumnje hodočašće (usp. Misericordiae vultus, br. 14). Vjerna svome poslanju i polazeći od uvjerenja da "evangeliziramo također kada se nastojimo uhvatiti u koštac s raznim izazovima koji se mogu javiti"[4], Crkva surađuje kako bi turizam postao sredstvo za razvoj narodâ, poglavito onih najsiromašnijih, pokretanjem jednostavnih ali djelotvornih projekata. Ipak, Crkva i institucije moraju uvijek budno paziti kako bi se spriječilo da se milijardu mogućnosti pretvori u milijardu opasnosti, surađujući u očuvanju osobnog dostojanstva, prava radnika, kulturnog identiteta, poštivanja okoliša i drugo.

8. Milijarda mogućnosti također za okoliš. "Sav materijalni svijet govori o Božjoj ljubavi, njegovoj bezgraničnoj naklonosti prema nama. Tlo, voda, planine, sve je, takoreći, Božje milovanje" (Laudato si', br. 84). Između turizma i okoliša postoji duboka međuovisnost. Turistički sektor, ostvarujući prihode od prirodnih i kulturnih bogatstava, može promovirati njihovo očuvanje i, koliko god da to zvučalo nevjerojatno, njihovo uništenje. U tom odnosu, enciklika Laudato si' se predstavlja kao dobra suputnica. Često se pravimo da ne vidimo problem. "Taj bijeg od stvarnosti služi tome da sačuvamo naše sadašnje načine života i modele proizvodnje i potrošnje" (Laudato si', br. 59). Kada postupa ne kao gospodar već kao "odgovorni upravitelj" (Laudato si', br. 116), svakom se pojedincu nameću obaveze koje se moraju konkretizirati u preciznim djelima, koja se kreću od specifičnog i koordiniranog zakonodavstva pa sve do jednostavnih svakodnevnih radnji[5], preko prikladnih odgojno-obrazovnih planova i održivih turističkih projekata u kojima se poštuje okoliš. Sve ima svoju važnost[6]. Ali je nužna, i zasigurno važnija, također promjena u načinu života i stavova



vima. "Kršćanska duhovnost predlaže rast u umjerenosti i sposobnost da čovjek bude zadovoljan i s malim" (Laudato si', br. 222).

9. Turistički sektor može biti prilika, štoviše, milijarda mogućnosti također za izgradnju putova mira. Susret, razmjena i dijeljenje jačaju sklad i razumijevanje. Postoji milijarda prigoda da se putovanje pretvori u egzistencijalno iskustvo. Milijarda mogućnosti da postanemo graditelji boljeg svijeta, svjesni bogatstava sadržanih u torbi svakog putnika. Milijarda

turista, milijarda mogućnosti da postanemo "oruđa Boga Oca kako bi naš planet bio onakav kakvim ga je on zamislio pri stvaranju i kako bi odgovarao njegovu planu mira, ljepote i punine" (Laudato si', br. 53).

Vatikan, 24. lipnja 2015.

Antonio Maria kard. Vegliò, Predsjednik  
Joseph Kalathiparambil, Tajnik

(IKA)

[1] Franjo, Enciklika *Laudato si'* o brizi za zajednički dom, 24. svibnja 2015.

[2] Da bi se to izbjeglo "turističku djelatnost treba planirati tako da se omogući preživljavanje i procvat tradicionalnih kulturnih proizvoda, zanata i folklor, a ne da se izazove njihovo nazadovanje i standardizacija" (Svjetska turistička organizacija, Globalni etički kodeks za turizam, 1. listopada 1999., čl. 4. § 4).

[3] Franjo, Bula objave izvanrednog jubileja milosrđa *Misericordiae vultus*. Lice milosrđa, 11. travnja 2015.

[4] Franjo, Apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*. Radost evanđelja, 24. studenog 2013., br. 61.

[5] "Ima nešto plemenito u preuzimanju brige za stvoreni svijet kroz male svakodnevne radnje, i upravo je divno kako odgoj i obrazovanje mogu dovesti do stvarnih promjena u načinu života. Odgoj i obrazovanje za odgovornost prema okolišu može potaknuti načine ponašanja koji izravno i značajno utječu na svijet koji nas okružuje, kao što je: izbjegavati upotrebu plastike i papira, smanjiti potrošnju vode, odvajati otpad, kuhati samo onoliko hrane koju se može jesti, pokazivati brigu za druga živa bića, koristiti javni prijevoz ili dijeliti troškova prijevoza jednim automobilom [car-pooling], saditi nova stabla, gasiti nepotrebno svjetlo i tako redom. Sve to odražava velikodušnu i dostojanstvenu kreativnost u kojoj dolazi do izražaja ono najbolje u ljudima. Ponovno korištenje neke stvari namjesto da je se odmah baci, kada je nadahnuto dubokim pobudama, može biti čin ljubavi koji izražava naše dostojanstvo" (Laudato si', br. 211).

[6] "Ne smijemo misliti da ti naponi neće promijeniti svijet. Te radnje su na korist društvu i uvijek donose, često nezapažene, plodove, jer u krilu ove zemlje rađaju dobro koje se, iako nevidljivo, neizbježno sve više širi" (Laudato si', br. 212).

## Papa se susreo sa Ministrima okoliša EU

Prije opće audijencije u srijedu, 16. rujna 2015., Sveti se Otac u studiju u dvorani Pavao VI. susreo s ministrima okoliša Europske unije, koji su se okupili u Rimu u okviru priprema za 21. konferenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, takozvanu Kop 21, koja će se od 30. studenoga do 11. prosinca održavati u Parizu.

Nakon uobičajenoga pozdrava, Papa je zahvalio ministrima jer su mu pružili prigodu da s njima podijeli neka razmišljanja, imajući u vidiku skore važne međunarodne skupove: usvajanje ciljeva održivoga razvoja na kraju ovoga mjeseca, te Parišku konferenciju na početku prosinca.

Papa se u kratkom govoru ministrima osvrnuo na tri važna načela: solidarnost, pravedn-

ost i sudjelovanje. Solidarnost se često zaboravlja ili pak sterilno zlorabi. Znamo da uništavanje okoliša najviše pogađa siromašne osobe. Solidarnost podrazumijeva uporabu učinkovitoga oruđa, kadrog ujediniti borbu za očuvanje okoliša s borbom protiv siromaštva. S obzirom na to već imamo mnoga pozitivna iskustva. Primjerice, razvijanje i prenošenje prikladnih tehnologija za bolje korištenje ljudskih i prirodnih izvora kako bi im se dugoročno jamčila održivost – objasnio je papa Franjo.

Govoreći pak o načelu pravednosti, rekao je kako je u enciklici 'Laudato si' govorio o 'ekološkom dugu', naročito između Sjevera i Juga, koji se odnosi na trgovinsku neuravnoteženost s teškim posljedicama za ekologiju kao i na prekomjerno iskorištavanje prirodnih dobara, što



su tijekom povijesti činile neke države. Moramo poštovati taj dug – upozorio je Papa dodajući: Te su države pozvane da pridonese rješavanju toga duga, primjerice ograničavanjem potrošnje neobnovljive energije i pomaganjem siromašnijim državama da promiču politike i programe održivoga razvoja i da usvoje prikladne upravne sustave za šumarstvo, prijevoz, za zbrinjavanje otpada; potom ozbiljnim sučeljavanjem s rasipanjem hrane, potičući kružnu ekonomiju i nove načine ponašanja i življenja – kazao je Papa.

Papa se naposljetku osvrnuo na načelo sudjelovanja. Svi se imaju uključiti u rješavanje

problema okoliša, pa i oni koji često ostaju na rubovima presudnih procesa. Živimo, naime, u vrlo zanimljivom povijesnom razdoblju. Znanost i tehnologija u naše ruke stavljaju neopisivu moć, a ispravna uporaba te moći pretpostavlja cjelovito viđenje problema.

To pak zahtijeva pokretanje dijaloga o 'ekologiji cjelovitosti', o kojoj enciklika govori. Riječ je dakle o velikom kulturalnom, duhovnom i odgojnom izazovu. Treba podupirati solidarnost, pravednost i sudjelovanje radi poštovanja našega dostojanstva i svega stvorenoga – zaključio je Sveti Otac.

*(kta/rv)*



## Priopćenje sa Susreta glasnogovornika (17.-20. lipnja) i Susreta generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija (18.-21. lipnja 2015.)

### Crkva u Europi 2015. godine

Godišnji susret glasnogovornika i osoba zaduženih za medije (17.-20. lipnja) i susret generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija (18.-21. lipnja) održani su 2015. godine dijelom zajedno u Pragu (Češka), na poziv mons. Tomáša Holuba, generalnog tajnika Češke biskupske konferencije.

Tijekom svoga rada, glasnogovornici i generali tajnici su razmotrili brojne teme, dijelom zasebno i dijelom zajedno. U nastavku je kratki sažetak tema o kojima se raspravljalo.

### Crkva i društveni mediji

Biskupske konferencije poduzimaju veliki napor da komuniciraju u digitalno doba, a posebno da budu spremne za pravilnu uporabu društvenih mreža (facebook, twitter ...). Upravljanje digitalnim profilom jedne osobe ili jedne crkvene institucije postavlja nove izazove. Potrebna je pravovremenost, određeni način fotografskog ili 'videografskog „razmišljanja“, dijaloški stav otvoren interaktivnosti i posebno osposobljavanje komunikatora. Ne improvizira se društveno-medijski urednik, potrebna je stručnost i profesionalnost. Nije dovoljno zapravo imati facebook stranicu, poslati pokoji tweet ili preuzimati sadržaje osmišljene od drugih medija, da bi predložili Kristovo evanđelje s modernim i atraktivnim izričajem. Ako korištenje društvenih medija svakako nije krajnji domet tiskovnih ureda Crkve, jest sredstvo i stalni izazov za postizanje osobito mlađih naraštaja tamo gdje se nalaze.

### Unutar-crkvena mreža

Sinergija, formacija i counselling (savjetovanje) su riječi koje karakteriziraju odnos Ureda „Komunikacije“ pojedine biskupske konferencije s odgovarajućim biskupijskim uredima. Da bi se što bolje ispunila zajednička misija, u isto vrijeme informativna i kulturna, por-

asle su inicijative i sredstva stavljena na raspolaganje biskupskim konferencijama za poticanje odnosa i trajnog i postojanog dijaloga između središnje strukture i lokalne stvarnosti. Ako komunikacijske strukture ponekad mogu biti shvaćene kao teret za jednu biskupiju - osobito s financijske točke gledišta - nacionalni ured je često pozvan pratiti lokalne stvarnosti u hodu ka onome što je bitno i dijeljenju sredstava i raspoloživih izvora, bez da se to čini na štetu kvalitete informativne ponude. Prema tome, nacionalni uredi sve više se nalaze u ulozu pružatelja 'usluga' s ponudom potpore, tečajeva formacije i posebnog counselling (savjetovanje) u upravljanju kriznim situacijama. Razmjena na različitim pristupima i rješenjima, koja su usvojena sa strane raznih biskupskih konferencija, obogatili su raspravu i omogućili iznošenje dobrih iskustava.

### Transparentnost u Crkvi

Ako Crkva – na općoj razini - danas uživa određenu naklonost javnog mišljenja, ovo nije samo zbog izuzetne sposobnosti komunikacije pape Franje, nego također i njegove želje za većom transparentnošću u Crkvi, a osobito u vezi s temom financija i njihovog upravljanje. Počevši od proučavanja slučaja I.O.R, uz pomoć dvojice stručnjaka za *Communications & Network Consulting*, tvrtke zadužene za komunikaciju spomenutog I.O.R-a, glasnogovornici su razmotrili „dobra iskustva“ koja treba usvojiti da bi se postigla transparentnost u komunikaciji o djelovanju Crkve, osobito na gospodarsko-financijskom polju. Međutim, ako je transparentnost primarna u izgradnji dobre reputacije jedne institucije, i u tom vidu također Crkve, glasnogovornici su podsjetili da transparentnost nije vrijednost sama po sebi, nego prije svega sredstvo koje je također potrebno da bi se išlo dalje od mnogobrojnih predrasuda i „metropoliskih legendi“ osobito kada je u modi doticati teme crkvenih financija.



## Jubilej Milosrđa

U video konferenciji s predsjednikom Papinskog vijeća za novu evangelizaciju nadbiskupom mons. Rinom Fisichellom, glasnogovornici su se zadržali na Jubileju Milosrđa koje je papa Franjo proglasio bulom *Misericordiae Vultus*, potvrđujući međunarodne događaje koji su već u programu. Jedinostveni karakter ovog jubileja ogleda se također u slavlju koje želi biti, također i prije svega, s jakim lokalnim obilježjem. Elementi, koje je ponudio mons. Fisichella, poslužiti će za bolju koordinaciju i širenje nacionalnih i međunarodnih aktivnosti.

## Reforma komunikacijskih vatikanskih struktura, Sinoda o obitelji i enciklika *Laudato si*

Generalni tajnici i glasnogovornici su se zadržali na druge tri teme, posebno aktualne i važne za život Crkve, a koje se izravno tiču odnosa između Svete Stolice i biskupskih konferencija.

S nadbiskupom mons. Claudiom Mariom Cellijem, predsjednikom Papinskog vijeća za društvene komunikacije, razmotrili su temu reforme komunikacijske strukture Svete Stolice. Mons. Celli predstavio je smjernice koje su nadahnule ovu reformu predstavljajući put završnih razmišljanja i pitanja koja su razmatrali. Sudionici su se na poseban način zadržali na intra-crkvenoj dimenziji komunikacije između Svete Stolice i biskupskih konferencija uvijek imajući za cilj produbiti i razviti, zajedno i na najbolji mogući način, načine navještaja poruke sveopće Crkve.

Zajedno s ocem Federicom Lombardijem, ravnateljem Tiskovnog ureda Svete Stolice, tajnici i glasnogovornici su se zadržali na načinima razvoja predstojeće Biskupske Sinode o obitelji.

Sa svoje strane, mons. Osvaldo Neves de Almeida, djelatnik Državnog Tajništva, predstavio je novu encikliku pape Franje *Laudato si* iznoseći elemente kontinuiteta s pontifikalnim učiteljstvom posljednjih papa na temu ekologije i nove elemente. Objašnjavajući teološke i antropološke temelje te enciklike koja se predstavlja kao pastoralno pismo socijalnog nauka Crkve, mons. Neves de Almeida istaknuo je njezinu bit kao najsnažniji apel, ne samo na osobno obraćenje, nego i na ono političko i društveno.

## Crkva u Češkoj

Tijekom susreta, sudionici su se susreli s praškim nadbiskupom kardinalom Dominikom Dukom, OP, i umirovljenim praškim nadbiskupom kardinalom Miloslavom Vlkom, bivšim predsjednikom CCEE-a od 1993. do 2001. godine i upoznati su s Crkvom u Republici Češkoj i s katoličkim komunikacijskim sredstvima.

## Kršćanstvo u Europi

Koja je situacija kršćanstva u Europi? Jesmo li možda na njegovu zalazu, ili se suočavamo s njegovom „podnevnom“ krizom, što bi moglo uplašiti ili postati zgodna prigoda, zapitao se mons. prof. Tomáš Halik, dobitnik Templeton nagrade 2014., govoreći na susretu generalnih tajnika. Nakon dubokog promišljanja na temu kršćanstva na europskom kontinentu, proizišla je ideja da Europljani, iako kažu ne bilo kojem institucijskom obliku - i time također i Crkvi – nastavljaju, u svakom slučaju, biti tražitelji Boga. Crkva je, dakle, pozvana biti suputnica svih tih muškaraca i žena u potrazi za Bogom.

## Izvešća biskupskih konferencija

Ove godine, predstavljanje izvješća biskupskih konferencija sa strane generalnih tajnika izloženo je na temelju dvije teme od posebne aktualnosti i hitnosti za Crkvu: **teorije roda (gender) i pitanje izbjeglica i tražitelja azila.** *Uključivanje, suosjećanje i jednakost* su termini koji su, iako pripadaju crkvenom jeziku, hranili i hrane diskusiju onih koji koriste *teoriju roda* za promoviranje nove antropologije koja isključuje bilo koje prirodne spolne razlike, da bi promicali uniju osoba istog spola i njihovu mogućnost posvojenja. U ovom društvenom odnosu, važno je da Crkva zna ući u dijalog prije svega sa svojim vjernicima koji više nisu raspoloživi biti na marginama društvenih rasprava. U vezi s pitanjem izbjeglica i tražitelja azila, generalni tajnici zvone zvonom alarma pred rastućim 'društvenim egoizmom', hranjenim migracijskom politikom usmjerenom na temu sigurnosti koja je prisutna u mnogim europskim zemljama. Generalni tajnici su iznijeli da je i u Crkvi potrebno nastaviti promišljanje o etičkim razlozima koji podržavaju





aktivnost i položaj Crkve o fenomenu migracije. Iako općenito svi prepoznaju ogroman posao urađen od strane Crkve na tom području, ona ne može zamijeniti države. Naprotiv, pozvana je inzistirati sve dok države ne preuzmu svoju odgovornost u upravljanju selilačkim fenomenom, seliocima i izbjeglicama i tražiteljima azila s dostojanstvom i štiteći njihova ljudska prava.

Tijekom zasjedanja generalni tajnici CCEE-

a i COMECE-a predstavili su izvješća dviju europskih institucija.

Sljedeći susret glasnogovornika održat će se od 16. do 19. studenog 2016. u Škotskoj, dok će susret generalnih tajnika biti u Njemačkoj od 30. lipnja do 3. srpnja 2016.

Zasjedanje je završeno u nedjelju, 21. lipnja Misom koju je u katedrali u Pragu predslavio kardinal Dominik Duka, OP.

## Pomagati bez sebičnosti i licemjerja

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić održao je u utorak, 30. lipnja 2015. godine uvodno predavanje prigodom zasjedanja Komisije za pastoral migranata Vijeća biskupskih konferencija Europe (CCEE), koja se od 30. lipnja do 2. srpnja 2015. održava u Litvi izvijestio je Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije.

Suočeni s nikad većim porastom migracija i izbjegličkom krizom često svjedočimo „zbu-njenoj“ Europi, kojoj nedostaje kultura dobrodošlice kao i istinska solidarnost među europskim narodima – rekao je kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački i predsjednik Komisije za pastoral migranata Vijeća biskupskih konferencija Europe (CCEE) prilikom otvorenja Susreta biskupa i delegata europskih biskupskih konferencija odgovornih za pastoral migranata, koji je se održava u Vilniusu do 2. srpnja ove godine.

Kazao je kako ne smijemo prestati podsjećati naše direktore i vođe da je upravo na političarima odgovornost pronaći rješenja koja omogućuju prihvata ljudi, kao što je i zadatak Europe da nesebično i bez licemjerja pomaže riješiti sukobe i siromaštvo koji se nalaze na njezinim granicama.

Kardinal smatra da je duhovni izazov prihvata ljudi povezan s odgovornošću svakoga osobno da kaže „Da“ migrantima, te da je jedino osoba koja je svjesna neprocjenjive vrijednosti ljudskog dostojanstva kadra prihvatiti one koji su u potrebi.

U svijetu u kojem individualizam čovjeka zatvara u vlastite okvire, prihvata je poželjan jer ne prihvaćamo probleme, već ljudsku osobu koja sa sobom donosi i neotuđive vrijednosti dostojanstva.

Stoga pitanje prihvata ne može biti promatrano s ideološkog gledišta, nego s egzistencijalnog stajališta pojedine osobe i društva u cjelini – istaknuo je kardinal.

Prihvata također predstavlja, nastavio je, uzajamnost jer ne pretpostavlja samo pomoć u potrebi, već otvara prostor za susret. Prihvata je stoga susret koji potiče nove odnose. Stoga postoji potreba za obrazovanjem u kršćanskim zajednicama kako bi prihvat bio odraz integracije koja će osigurati stabilnost onima koji dolaze – zaključio je.

*(kta/ika)*

## Održan Kongres Europske službe za zvanja

Od 6. do 9. srpnja 2015. u Pragu je održan godišnji Kongres europske službe za zvanja (EVS) na temu „Kako pratiti mlade prema svetećenstvu i posvećenom životu u obitelji danas“. Kongres je održan u organizaciji Povjer-

enstva za zvanja pri Vijeću europskih biskupskih konferencija. Cilj Kongresa bio je u središte pozornosti i pastoralnoga djelovanja ponovno staviti prioritet čitave Crkve i obitelji, odnosno stvoriti uvjete da se u obitelji rađaju



svećenička i redovnička zvanja, kazao je mons. Nico dal Molin, ravnatelj Ureda za zvanja pri Talijanskoj biskupskoj konferenciji i voditelj Povjerenstva za zvanja pri Vijeću europskih biskupskih konferencija.

U Pragu se skup odvijao u okviru Godine posvećena života i na uočnicu Biskupske sinode o obitelji, istaknuto je u priopćenju Vijeća europskih biskupskih konferencija. U češki su glavni grad stigli 72 sudionika i sudionice, među njima devet biskupa, zajedno s odgovornima za pastoral zvanja i izaslanicima biskupskih konferencija i redovničkih družba iz dvadeset europskih država, te iz Povjerenstva za posvećeni život u Sjedinjenim Američkim Državama. Na kongresu, kao izaslanica Unije europskih konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica, sudjelovala je i s. Ivanka Mihaljević, savjetnica UCESM-e i s. Ljubica Stjepanović.

Rad skupa usmjeravao je biskup Oscar Cantoni, predsjednik Povjerenstva za zvanja pri Vijeću europskih biskupskih konferencija, a skup se odvijao na plenarnim zasjedanjima i u radnim skupinama. Sociolozi Attilio Danese i Giulia Paola Di Nicola, su govorili o društveno-kulturalnom stanju obitelji u Europi: o mjerilima i smjernicama za odgoj u vjeri i o prihvatu zvanja u obitelji. Mons. Patron Wong, tajnik Zbora za kler, govorio je pak o praćenju mladih na putu prema svećeništvu i redovništvu, polazeći od sadašnjeg obiteljskoga konteksta. U radu skupa sudjelovao je i kardinal Dominik Duka, praški nadbiskup.

Obitelj nije samo mjesto gdje se očituje odgojna kriza našega vremena, nego obitelj, uz druge uloge, može biti glavni promicatelj svećeničkih i redovničkih zvanja. Sudionici Kongresa usredotočili su se na izvanrednu snagu koju može imati glas roditelja ako svoju odgojiteljsku ulogu ne prepuštaju drugim odgoj-

nim ustanovama, koje su često nasilne i isključujuće, primijetio je mons. Dal Molin.

Don Michel Remery, zamjenik glavnoga tajnika Vijeća europskih biskupskih konferencija u Pragu, na otvaranju europskoga kongresa službe za zvanja kazao je da je Obitelj, kao kućna crkva, mjesto gdje se prenosi vjera. U njoj se najčešće otkriva i razvija svećenički ili redovnički poziv. Ona istodobno može biti mjesto gdje se zvanje guši, ako se nad njim prikladno ne bdije ili ga se ne podržava. Ako se smetne s uma da je obitelj zapravo zajednica vjere za blagostanje bračnoga para i njihove djece, onda se to izravno odražava na sklad obiteljskoga života, a slijedom toga i na kakvoću i na brojnost zvanjâ, ustvrdio je don Michel Remery.

Kada neki mladić ili neka djevojka očituju želju radikalno slijediti Krista pripremajući se za svećenički ili redovnički život, obitelj se može osjećati nespremnom i osamljenom u sučeljavanju s upitima, sumnjama i izazovima povezanim s odabirom radikalnoga življenja. Takav se odabir danas smatra neuputnim i čudnim, a kršćanska mu se obitelj često opire i ne preporuča ga mladima, primijetio je don Remery.

Naravno, hod prema zvanju Božji je hod s pozvanom osobom, a odabir je osobe. Istodobno, kao kršćani nismo sami, a potrebna nam je pomoć drugih. Poželjno je da svekolika kršćanska zajednica, Crkva, zna pratiti i pomagati obitelji u zajedničkom hodu razlučivanja i dozrijevanja možebitnoga svećeničkog ili redovničkoga zvanja, objasnio je zamjenik glavnoga tajnika.

Rasprava o zvanjima završila je u četvrtak usvajanjem dokumenta koji je u petak objavljen na talijanskom, engleskom, francuskom i njemačkom jeziku.

*(kta/ssf.hr)*



## Poruka s plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija

Sveta zemlja 2015.

Predsjednici biskupskih konferencija europskih zemalja, na svom plenarnom zasjedanju u Svetoj zemlji (11.-16. rujna), izražavaju svoju blizinu vjernicima i zahvaljuju jeruzalemskom patrijarha na pozivu. Izražavaju također svoju zahvalnost redovnicima, u ovoj godini posvećenom životu, i svim kršćanima koje su susretali i koji žive u ovoj zemlji, za njihovo svjedočanstvo vjere i čuvanje svetih mjesta kao mjesta kršćanskog sjećanja i živog bogoštovlja. Svojim hodočašćem europski biskupi također su željeli potaknuti hodočašća u Isusovu domovinu kako bi vjernici obnovili svoju vjeru i dali potporu tamošnjim kršćanima.

Svojim dolaskom ovdje, europski biskupi također su željeli obnoviti svoju ukorijenjenost u Kristu u vrijeme kada Europa traži od Crkve, premda ne uvijek svjesno, da naviješta bez straha i s radošću novost života u Kristu koji je evanđelje. Apostolska pobudnica pape Franje *Evangelii gaudium* često se spominje kao poticaj na pastoralnu obnovu. Jubilej milosrđa, također, je dar za Crkvu i milosna prilika koju je kršćanska zajednica, zajedno sa svojim pastirima, već pozdravila kao vrijeme duhovnog obraćenja i novog misionarskog poleta.

Dok razmišljamo o radostima, patnjama i izazovima s kojim se suočava Crkva u različitim zemljama, pred očima nam je slika velike seobe ljudi: tražitelji azila, izbjeglice, selioci. Tjeskoba ne poznaje granice. Složenost ovog egzodusa, sa svojim neizbježnim diferencijacijama, zahtijeva veliku pozornost od strane pojedinih država, čije situacije se stubokom razlikuju, kako bi se blagovremeno odgovorilo na potrebe za izravnom pomoći i prihvaćanjem ljudi očajnih zbog rata, progona i bijede. Uz pomoć odgovarajućih institucija države moraju održavati javni red, jamčiti pravdu za sve i velikodušno pružiti pomoć onima koji su doista u potrebi, u perspektivi integracije u znak poštivanja i suradnje. Crkve europskog kontinenta ulažu velike napore, i, slijedeći napatke Svetoga Oca Franje, surađuju s državama, koje su primarno odgovorne za društveni

i gospodarski život svojih naroda. Mnoga sadašnja iskustva poticaj su za nastavljanje i intenziviranje svih napora. Zbog složenosti situacija i razmjera humanitarne tragedije, nadamo se da će UN ozbiljno razmotriti situaciju i iznaći učinkovita rješenja ne samo u zbrinjavanju migranata nego i u poboljšanju stanja u zemljama iz kojih migranti dolaze, poduzimajući potrebne mjere za zaustavljanje nasilja i izgradnju mira i razvoja svih naroda. Nadalje, mir na Bliskom istoku i u Sjevernoj Africi je od vitalne važnosti za Europu, kao što je presudno da istinski mir što prije zavlada na samom kontinentu, počevši od Ukrajine.

Bliski istok, koji trpi radi sukoba, podjela i ratova, treba pravdu i stabilnost u različitim regijama i narodima: biskupi još jednom potvrđuju da su dijalog i razvoj pravo ime mira. Jamčeci jednakost građana, zemlje i društva Bliskoga istoka, sa svojom bogatom kulturnom i vjerskom baštinom, mogu biti primjer mirosljubivog suživota za cijeli svijet. U Svetoj zemlji, kršćanska zajednica daje poseban doprinos izgradnji mira, razumijevanja i kulture opraštanja, bez kojih nema socijalne kohezije. Biskupi se, na poseban način, nadaju da će pronaći odgovarajuće rješenje za osjetljivu situaciju na području Cremisana u duhu poštivanja prava obitelji, njihove imovine, dviju vjerskih zajednica kao i njihova odgojnog poslanja.

Snažno je došla do izražaja potreba poštivanja vjerske slobode kao temeljnog ljudskog prava, bez kojeg druga prava bivaju krhka. Tragična potvrda toga je progon kršćana, od kojih su mnogi prinijeli svoje živote uzornim svjedočanstvom vjere: za njih molimo, njima izražavamo svoju bratsku blizinu i divljenje. Usto, sekularizacija koja je trenutno uzela maha u europskim zemljama teži za tim da ograniči religiju na privatnu sferu i gurne je na marginu društva. U tome kontekstu treba promatrati temeljno pravo roditelja da odgajaju svoju djecu u skladu s vlastitim uvjerenjima. Da bi ta sloboda bila moguća nužno je omogućiti katoličkim školama da ostvaruju svoju obra-



zovnu zadaću na dobrobit čitavog društva uz sve prikladne potpore. Europski biskupi potvrđuju to prirodno pravo također u Svetoj zemlji i solidarni su s pastirima i obiteljima zabrinutim za obrazovanje svoje djece.

Tema koja se često javljala i koja povezuje ovo zasjedanje s predstojećom Sinodom jest obitelj. Iznova je potvrđena ljudska i kršćanska ljepota obitelji i njezina univerzalna stvarnost: otac, majka, djeca. Posebno zabrinjava demografski pad koji se bilježi u gotovo svim europskim zemljama. U Nazaretu su predsjednici biskupskih konferencija, zajedno s tamošnjim obiteljima, molili za Sinodu i te su obitelji, zajedno sa svojim župnicima, zajamčile da će tijekom Sinode svakodnevno u Bazilici Navještenja moliti za Papu i biskupe okupljene u Rimu.

Crkva čvrsto vjeruje u obitelj utemeljenu na braku između muškarca i žene: to je temeljna

stanica društva i kršćanske zajednice. Nije jasno zašto bi se različite partnerske zajednice trebalo jednako tretirati. Posebnu zabrinutost pobuđuje pokušaj primjene "rodne teorije": taj je plan "jednoumlje" koji teži kolonizirati, također, Europu i o čemu je papa Franjo često govorio. Crkva ne prihvaća "rodnu teoriju" jer je ona izraz jedne antropologije koja je u suprotnosti s istinskim i autentičnim uvažavanjem ljudske osobe.

U pogledu Godine milosrđa, pastiri su ponovili svoje opredjeljenje za istinsku čovjekovu sreću i određenje. Zbog toga se, poput prvih apostola, obraćaju narodima i zemljama Europe riječju evanđelja, svjesni da samo u Isusu Kristu nalaze odgovore duboka pitanja srca i u potpunosti se ostvaruje europski humanizam.

*(kta/ika)*



## Deseta sjednica stalnog vijeća Biskupske konferencije BiH

Pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH, 24. lipnja 2015. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog održana je deseta sjednica Stalnog vijeća Biskupske konferencije BiH. Nakon izbora na proljetnom zasjedanju, održanom 20. ožujka 2015. u Mostaru, bila je to prva sjednica u novom sastavu, a sudjelovali su: dopredsjednik BK BiH mons. dr. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, i član Vijeća mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, te generalni tajnik BK BiH mons. Ivo Tomašević.

Članovi Stalnog vijeća, između ostalog, primili su na znanje izvješće Tajništva o provedbi

zaključaka sa 63. redovnog zasjedanja Biskupske konferencije BiH, održanog 13. ožujka u Rimu i 20. ožujka 2015. u Mostaru kao i s drugih susreta na kojima su sudjelovali svi članovi BK BiH. Dali su potrebne smjernice Tajništvu te dogovorili dnevni red predstojećeg zasjedanja Biskupske konferencije BiH koje će se održati 13. i 14. srpnja 2015. u Banjoj Luci.

Članovi Vijeće su razmotrili i pristigle dopise te dali potrebne smjernice za njihovo rješavanje. Razmotrili su i pojedina aktualna pitanja u vezi s budućim djelovanjem Biskupske konferencije.

(kta)

## Priopćenje sa 64. redovitog zasjedanja Biskupske konferencije BiH

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je, 13. i 14. srpnja 2015., u zgradi Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci svoje 64. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Na zasjedanju su sudjelovali svi članovi Biskupske konferencije BiH te delegati: Hrvatske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, vladika križevački, Slovenske biskupske konferencije mons. Jurij Bizjak, biskup koparski, i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metodija biskup Dodë Gjergji, apostolski upravitelj prizrenski.

Izrazivši blisku povezanost članova svojih Biskupskih konferencija s Crkvom u Bosni i Hercegovini i njezinim pastirima, biskupi delegati su ukratko upoznali sudionike zasjedanja s glavnim izazovima s kojima se susreću krajevine Crkve u Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji i Kosovu.

Biskupi su još jednom uputili izraze iskrene zahvalnosti Katoličkoj Crkvi i svim dobročiniteljima u Hrvatskoj i Sloveniji koji su pomogli ljudima pogođenim poplavama i klizištima u Bosni i Hercegovini ističući ponovno veliko

zauzimanje Caritasa na planu organizirane pomoći ugroženim osobama.

Biskupi su detaljno upoznati s prijedlogom održavanja jednog radnog susreta biskupa pojedinih zemalja jugoistočne Europe s inozemnim crkvenim dobročiniteljima koji bi za temu imao pronalaženje još učinkovitije pomoći biskupijskim zajednicama u pojedinim zemljama u kojima su katolici manje brojni.

Tijekom susreta s biskupima, apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Luigi Pezzuto osvrnuo se, između ostaloga, na posjet Svetog Oca Bosni i Hercegovini, 6. lipnja 2015. u Sarajevu ističući kako se tom prigodom pokazalo da se, kada postoji volja, mogu postići odlični rezultati čak i na političkom planu. Također je kazao da je krajevna Crkva u Bosni i Hercegovini pokazala da može nadrastiti samu sebe i da, kada hoće i vjeruje, može postići željene konkretne rezultate. Upoznao je biskupe s uspostavom i prvom sjednicom novog saziva Mješovitog povjerenstva za provedbu Temelnog ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine i Dodatnog protokola na Temeljni ugovor.

Osvrnuvši se na provedbu zaključaka s prošlog zasjedanja, biskupi su odlučili uputiti





Kongregaciji za proglašenje svetim zamolbu da blažene Drinske mučenice i blaženi Ivan Merz budu uvršteni u liturgijski kalendar Biskupske konferencije BiH.

Biskupi su saslušali izvješća svojih delegata sa: zasjedanja Talijanske biskupske konferencije održanog od 18. do 21. svibnja 2015. u Rimu, Hrvatske biskupske konferencije održanog od 14. do 16. travnja 2015. u Zagrebu, s biskupskog ređenja mons. Alojzija Cvikla koje je bilo 26. travnja 2015. u Mariboru, s XII. međunarodnog simpozija sveučilišnih profesora održanog od 25. do 27. lipnja 2015. u Rimu, sa susreta predsjednika Biskupskih konferencija Jugoistočne Europe održanog od 17. do 21. travnja 2015. u Bukureštu te sa susreta glasnogovornika i generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija održanih od 17. do 21. lipnja 2015. u Pragu.

Biskupi su zadužili predsjednika BK BiH i predsjednika Vijeća za liturgiju da, u suradnji s nadležnim osobama u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji, porade na što skorijem tiskanju zajedničkoga Kantuala.

Biskupi su saslušali godišnje izvješće o djelovanju Caritas Biskupske konferencije BiH. Izrazili su zahvalnost djelatnicima Caritas i brojnim dobročiniteljima koji su nastavili pomagati ljudima pogođenim poplavama u obnovi njihovih domova i dobara od kojih su živjeli te tako dajući svoj doprinos opstanku na prostorima BiH. Konstatirali su da su dijecezanski Caritasi u BiH dokazali svoju doraslost i takvom neočekivanom velikom izazovu katastrofalnih poplava na području Vrhbosanske nadbiskupije te Banjolučke biskupije. Raduje ih da Caritas ulaže napore za jačanje župnih Caritas te volontarijata u biskupijama i župama. Razgovarali su i o valoriziranju Caritasova projekta obrazovanja odraslih za socijalna zanimanja koji provodi Socijalno-edukativni centar u Banjoj Luci sa svojim podružnicama u Vrhbosanskoj nadbiskupiji te Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji, a u kojem je sudjelo-

valo oko 1 300 osoba u tri javno važeća programa i oko 25 neformalnih obuka.

Biskupi su razmotrili prijedlog novog Statuta Caritas Biskupske konferencije BiH koji za cilj ima što bolju koordinaciju u djelovanju biskupijskih Caritas kao i predstavljanje njihovih potreba u inozemstvu i pred državnim institucijama u BiH. Izrazili su zahvalnost članovima radne grupe te dali potrebne smjernice za doradu predloženog Statuta.

Biskupi su usvojili godišnje financijsko izvješće Nadzornog vijeća Caritas Biskupske konferencije BiH za 2014. godinu.

Povjereno je predsjedniku Vijeća za katehezu BK BiH da dogotovi pravilnik Povjerenstva za školski vjeronauk do sljedećeg zasjedanja BK BiH.

Biskupi su se osvrnuli na pastirski posjet pape Franje Bosni i Hercegovini počevši od datuma najave njegova pohoda do odjeka spomenutog pohoda u zemlji i svijetu te provedbe Papinih poruka. Uputili su izraze zahvalnosti svima koji su na bilo koji način doprinijeli organizaciji Papina posjeta i stvaranju lijepog ozračja kao i svima koji su 6. lipnja došli u glavni grad Bosne i Hercegovine ujediniti se u molitvi s vrhovnim svećenikom. Potiču sve članove svojih biskupijskih zajednica da nastave moliti i raditi za mir u Bosni i Hercegovini i za stvaranje potrebnih uvjeta za ostanak u njoj u vlastitom identitetu živjeti s drugima i drugačijima. Raduje ih da su se hodočasnici iz BiH pridružile tisuće vjernika iz Hrvatske i drugih zemalja na čelu sa svojim pastirima.

Biskupi će sudjelovati na Misnom slavlju, 15. srpnja u banjolučkoj katedrali na proslavi svetkovine sv. Bonaventure, nebeskog zaštitnika Banjolučke biskupije i naslovnika katedrale. Euharistijsko slavlje predvodit će apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto.

*Banja Luka, 14. srpnja 2015.  
Tajništvo BK BiH*



## Održana 11. sjednica stalnog vijeća Biskupske konferencije BiH

U prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu, 4. rujna 2015. održana je jedanaesta sjednica Stalnog vijeća Biskupske konferencije BiH pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH.

Biskupi su razmotrili izvješće Tajništva BK BiH o provedbi zaključaka sa 64. redovnog zasjedanja BK BiH, održanog 13. i 14. srpnja 2015. u Banjoj Luci, te dali potrebne smjernice.

Biskupi su razmotrili i važnije dopise koji su stigli nakon 64. zasjedanja BK BiH te dali smjernice za njihovo rješavanje.

Biskupi su iznijeli i prijedloge za dnevni red predstojećeg zasjedanja Biskupske konferencije BiH koje će se održati 4. i 5. studenog 2015. u Sarajevu, a započet će Misnim slavljem u katedrali Srca Isusova, 3. studenog u 18 sati.  
*(kta)*

## Održan Redovnički dan u franjevačkom samostanu u Tolisi

U organizaciji Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine (KVRPP BiH) održan je u subotu, 5. rujna 2015. u franjevačkom samostanu i župi Uznesenja BDM u Tolisi XVIII. redovnički dan na temu "Redovnici i redovnice u Godini posvećenog života". Sudjelovalo je oko 220 redovnika i redovnica.

Otvarajući skup predsjednik Konferencije VRPP Bosne i Hercegovine fra Lovro Gavran zaželio je svima dobrodošlicu. Gvardijan samostana fra Marijan Živković također je pozdravio sudionike izrazivši radost što se Redovnički dan održava u toliškom samostanu. Nazočne je pozdravio, u ime Biskupske konferencije BiH pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren, koji je izrazio radost što u Godini posvećenog života može sudjelovati u slavlju Redovničkog dana.

Prvo predavanje "Redovništvo: Identitet – Spomen i proroštvo. Izgradnja i obnova." održao je mr. don Ivan Marijanović, član Hrvatske salezijanske provincije sv. Ivana Bosca. Na početku, govorio je o specifičnostima redovničkog identiteta kao karizmatičkom daru i vlastitoj zadaći, te o evanđeoskom temelju redovništva – krsnom pozivu. "Kao dobar učitelj Isus pokazuje svojim životom i činom što očekuje od svojih učenika: uzeti i nositi križ (Mt 10,38-39); odreći se samoga sebe i ići za njim

(usp. Mt 16,24-27); uzeti jaram na sebe i učiti od njega koji je krotka i ponizna srca (Mt 11,29-30). Predavač se zapitao: "Jesmo li shvatili tajnu redovništva? Jesmo li pronašli skriveno blago i dragocjen biser? Što nam znači Kristova preobrazba? (Mt 17,1-13). Nije li to put i naše preobrazbe: po mucu i križu k slavi uskrsnuća? Zatim je istaknuo: "Najveća zapovijed – Ljubiti Boga i ljubiti bližnjega (Mt 22,37-40) smisao je i ispunjenje Isusova učenja i redovništva. Redovništvo je evanđeoski radikalizam u posebnoj stilizaciji, koji se duboko ukorjenjuje u evanđelje i Crkvu. To je jedan oblik kako Crkva živi evanđelje. Govoreći o krizi i suvremenom raslojavanju redovništva, naveo je nekoliko podskupina: umorni i zasićeni 'istrošeni', zadovoljni i profesionalni 'ostvareni', tražitelji i inovatori 'nemirni duhovi', rezignirani i revoltirani 'razočarani'. Svaka od tih skupina ima svoj identitet o kojem treba voditi računa, ako se ne želi apstraktno govoriti o konkretnom redovničkom problemu.

S obzirom na izgradnju i obnovu redovničkog identiteta do njegove autentičnosti istaknuo je važnost odgoja i obrazovanja kao procesa rasta do punine mjere Kristove, te društveno-političkog, kulturnog i crkveno-vjerničkog djelovanja. Promatran u svojoj dinamičnoj perspektivi, redovnički identitet je cilj odgoja, a sastoji se u tome da surađujemo s Duhom Božj-



im koji nas vodi i prosvjetljuje, kako bi dar našega poziva učinio zbiljskim i osobnim. Samo živeći intimni odnos s Isusom redovnici i redovnice mogu u punini živjeti svoje ljudsko i kršćansko dostojanstvo, svoj autentični redovnički poziv i vlastiti identitet. U tom smislu put autentičnom redovničkom životu jest put izvoru toga života, put osobnom odnosu s Kristom. I samo taj osobni odnos s njim može jamčiti element "prilagođene obnove", ukorijenjenost u vrijeme i prilike, mentalitet i duh današnjeg čovjeka, zaključio je don Marijanović.

Drugo predavanje "Izazov drugog poziva u redovničkom životu. Krhkost kao snaga za obnovu redovništva." izložila je mr. s. Danijela Anić, ASC, članica sestara Klanjateljica Krvi Kristove Regije Zagreb. U prvom djelu svog izlaganja, govorila je o redovničkom pozivu – zvanju, pozivu na život te drugom pozivu ili pozivu na obraćenje. "U ovom drugom pozivu, ponovnom pozivu. Onaj koji je pozvao u život može pozvati ponovno na život specifičan unutar života. Prvi trenutak života shvaćenog kao poziv je poslušnost. Poslušnost je odgovor na život, a da bi se moglo čuti, važno je znati slušati". Govoreći o pozivu u Bibliji, s. Anić je rekla kako "unatoč krhkostima i izdajama, Bog nastavlja pozivati i imati povjerenja u osobu koju je stvorio na svoju sliku. Ljudska krhkost postaje tako mjesto Božje milosti. Bog sam postaje krhak pred čovjekom, pred svojim izabranim narodom koji je upao u zamke grijeha, strahova, opasnosti svijeta gdje njegov poziv treba biti obnovljen. Kroz ljudsku i crkvenu povijest predstavlja se tako drugi poziv." U drugom djelu svog predavanja, s. Anić govorila je o redovničkom životu i "tamnoj noći"

drugog poziva, pedagogiji nade te duhovnom buđenju i potrebi cjelovitog odgoja u redovničkom životu. Trajno obnavljanje ili povratak osobe k Bogu živomu putovima ponekad vrlo mračnim novi je poziv, drugi poziv, poziv na obraćenje za koji je svijest o vlastitom siromaštvu providonosna da bi mogla više živjeti istinu i autentičnu poniznost koje donose unutarnju slobodu, a za nju je potrebno umiranje sebi. Nijedan „slomljeni“ život nije osuđen na smrt. Uvijek postoji izlaz iz svake vrste ovisnosti, iz „slomljenih“ odnosa, iz jednog života u kojemu kao da Bog ne postoji, jer kad sam slab onda sam jak (usp. 2 Kor 12,11). Krhkost postaje put i poziv za obnovu života. To je Njegov drugi poziv, nova prilika za novi početak radikalnijeg i autentičnijeg nasljedovanja Gospodara života. U našoj nemoći Bog želi pokazati svoju svemoć." zaključila je predavačica Anić.

Nakon predavanja, uslijedila je rasprava koju je vodila moderatorica Redovničkog dana mr. s. Kata Karadža, članica Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije.

Euharistijsko slavlje predslavio je biskup Marko Semren u suslavlju više od 30 svećenika, a homiliju je izrekao provincijal Hercegovacke franjevačke provincije Uznesenja BDM dr. fra Miljenko Šteko, OFM.

Nakon objeda sudionici su razgledavali knjižnicu i muzej samostana, a zatim je bio upriličen koncert župnog zbora "Adore" koji je također pjevao i svirao za vrijeme euharistijskog slavlja. U poslijepodnevnom satima skup je zatvorio predsjednik KVRPP BiH fra Lovro Gavran.

(*cta/kvrpp bih*)

## 49. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija

Komunicirati obitelj:  
povlašteno mjesto susreta u daru ljubavi

Papa Franjo se i ove 2015. godine, u skladu s već ustaljenom crkvenom tradicijom, koja traje skoro pola stoljeća, a koju su ustalili njegovi prethodnici, obratio posebnom okružnicom u povodu Svjetskoga dana sredstava društvenih komunikacija. Znakovito je također, da se izb-

orom datuma objavljivanja ove okružnice nastavlja običaj, da ju pape objavljuju uz blagdan svetoga Franje Saleškoga, ženevskoga biskupa (†1622.), crkvenoga naučitelja (1877.) i zaštitnika novinara od 1923. godine.

Katolička Crkva svake godine jednu nedje-



lju, na svjetskoj razini, posvećuje sredstvima društvenoga priopćavanja, njihovoj ulozi i značenju, posebice u promicanju kršćanskih vrednota, a na području Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine već se ustalio običaj da to bude posljednja nedjelja u mjesecu rujnu.

Papa Franjo je svoju ovogodišnju okružnicu naslovio „Komunicirati obitelj: povlašteno mjesto susreta u daru ljubavi“. Neposredan povod za izbor ove teme, kako sam kaže, sastoji se u činjenici da se ovogodišnji dan medija smješta između održavanja dviju biskupskih sinoda, koje su obje posvećene temi dostojanstva obitelji i njezinoj ulozi u životu pojedinih članova, u Crkvi i cijelom društvu.

Gledana pod vidom komunikacija, obitelj se pojavljuje kao prvo mjesto gdje čovjek uči komunicirati i gdje „priopćava“ sebe iz ljubavi prema drugomu. Ona je mjesto gdje se uči suživotu u različitosti osoba, spolova, generacija, interesa i planova.

U kršćanskoj obitelji osnovni oblik komunikacije jest molitva. Po molitvi je većina vjernika baš u obitelji naučila i iskusila vjersku dimenziju komunikacije: između sebe i Boga, u vertikalnom smislu, i između pojedinih članova obitelji, u horizontalnom, što doprinosi stvaranju ozračja bliskosti, susretanja, prihvaćanja.

Papa Franjo upozorava također da suvremeni mediji, koji su postali nezaobilazni dio živo-

ta, mogu pomagati komunikaciju u obitelji i među obiteljima, ali mogu biti i prepreka normalnoj komunikaciji. Stoga je vrlo važno znati se njima služiti na najkorisniji način kako bi bili od pomoći u održavanju i izgradnji komunikacije među članovima obitelji i među različitim obiteljima. Od posebne je pak važnosti da kršćani, živeći obiteljski život u skladu s kršćanskim načelima, kako veli Papa, komuniciraju svijetu i promiču obitelj samu kao vrednotu kako ju shvaća i razumije kršćanstvo.

Po zagovoru sv. Joakima i Ane, Isusova djeda i bake, te Male Gospe, Isusove majke, čiji blagdan je nadnevak ovoga uvoda, neka Isus, njihov unuk i sin, koji je rođen u ljudskoj obitelji, blagoslovi sve obitelji, djedove i bake, očeve i majke, sinove i kćeri, a svim medijskim djelatnicima neka udijeli umijeće korisnoga služenja sredstvima društvene komunikacije u promicanju obitelji kao zajednice između muškarca i žene.

Sarajevo, 9. rujna 2015., na blagdan Male Gospe.

*Don Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH  
Predsjednik Vijeća za sredstva  
društvenoga priopćavanja BK BiH*



## **Predmet: Odobravanje Direktorija Vrhbosanske nadbiskupije za liturgijsku godinu 2015./2016.**

Datum: 17. srpnja 2015.  
Broj: 943/2015

I ove godine blagovremeno je pripremljen Direktorij Vrhbosanske nadbiskupije za euharistijska slavlja i liturgiju časova za godinu Gospodnju 2015./2016., a kojim se koriste: Banjolučka biskupija, Kotorska biskupija, Vojni ordinarijat u BiH i Barska nadbiskupija. Kao što su pripremljeni svi dosadašnji, tako je i ovaj blagovremeno pripremljen prema: Općem rimskom kalendaru za liturgijsku godinu 2014/2015., 3. tipskom izdanju Rimskog misala, Nacionalnom liturgijskom kalendaru Biskupske konferencije BiH, s vlastitostima svih nad/biskupija koje ga koriste. Ovim odobravam novi Direktorij za sljedeću liturgijsku godinu.

Svaka crkvena ustanova u Vrhbosanskoj nadbiskupiji obvezatna je nabaviti i koristiti samo važeći Direktorij Vrhbosanske nadbiskupije, koji ćete kao i do sada svi moći blagovremeno nabaviti preko Medijskog centra Vrhbosanske nadbiskupije, na Ordinarijatu u Sarajevu i u knjižari Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu. Drugi direktoriji ne mogu se koristiti na području Vrhbosanske nadbiskupije. Redovničke obitelji u Vrhbosanskoj nadbiskupiji koristit će vlastiti Direktorij u liturgijskim slavljinama samo svoje redovničke zajednice uvažavajući pri tom važeće liturgijske odredbe s obzirom na važeći kalendar Vrhbosanske nadbiskupije.

Izražavam radost i zahvalu priređivaču mr. sc. mons. Tomi Kneževiću i nakladniku Medijskom centru Vrhbosanske nadbiskupije.

Želeći Vam svako dobro od Gospodina u novoj liturgijskoj godini sve Vas iskreno pozdravljam.

*Vinko kardinal Puljić,  
vrhbosanski nadbiskup metropolit*

Vicepostulatura Sluge Božjega  
fra Lovre Milanovića  
fra Marijan Karaula, vicepostulator  
Franjevačka 6  
BiH – 71 000 SARAJEVO

## **Predmet: Odobrenje teksta molitve za proglašenje blaženim S.B. fra Lovre Milanovića**

Datum: 30. srpnja 2015.  
Broj: 1000/2015

Poštovani fra Marijane,

primili smo Vaš dopis broj 5/2015. od 30. srpnja 2015. godine u kojem molite odobrenje teksta molitve za proglašenje blaženim Sluge Božjega fra Lovre Milanovića za javno korištenje. Napomenuli ste da je molitvu pregledao mons. Mato Zovkić, delegirani sudac u postupku o živo-





tu, krepostima i glasu svetosti sluge Božjega fra Lovre Milanovića, te ju smatra teološki ispravnom i književno lijepo formuliranom.

Nakon što je pregledao Molitvu, uzoriti gospodin Vinko kardinal Puljić, daje svoju suglasnost i odobrenje za javno korištenje teksta molitve za proglašenje blaženim S.B. fra Lovre Milanovića (**imprimatur: broj 1000/2015 od 30. srpnja 2015.**).

**MOLITVA  
za proglašenje blaženim  
sluge Božjega fra Lovre Milanovića**

Dobri i pravedni Bože!  
Sluga tvoj fra Lovro Milanović  
darovao je svoj mladi život kao žrtvu  
vjernosti Tebi i svojim bližnjima.  
Nikome nije zla činio, nikoga mrzio,  
nego je,  
kako svjedoči narodno pamćenje,  
i svome ubojici javno oprostio,  
kajući se za svoje grijehе  
i moleći da ga primiš  
i da mu se smiluješ.  
Narod ga već odavna smatra svetim  
i dostojnim vječnoga života.  
Pomozi da ga i Tvoja Crkva  
prihvati kao blaženika  
dostojna vjerničkog štovanja  
i molitve za zagovor  
u nevoljama života.

*mons. Luka Tunjić  
generalni vikar*

*preč. Mladen Kalfić, kancelar*

## **Pozivnica i dnevni red za III. krug dekanskih zasjedanja s predstavnicima župskih pastoralnih i ekonomskih vijeća (Planiranih za 26. IX. 2015.)**

Datum: 5. kolovoza 2015.  
Br.1016/2015.

Velečasna gospodo župnici,

Dostavljamo Vam pozivnicu i dnevni red za III. krug dekanatskih zasjedanja s predstavnicima župskih pastoralnih i ekonomskih vijeća. Svih trinaest susreta bit će održano na isti dan, u subotu, 26. rujna 2015. godine.

Planirano je da susreti započnu u 10h zajedničkim misnim slavljem. Radni dio susreta bi trebao započeti u 11h. Susretom predsjedava dekan uz nazočnost predstavnika Povjerenstva za pripravu Sinode Vrhbosanske nadbiskupije. Radni dio susreta se sastoji od tri točke:

**Osvrt na temu „Karitativna djelatnost u pastoralu Crkve“:** Nakon teme „Brak i obitelj“ Povjerenstvo za pripravu Sinode VN odlučilo je da slijedeća sinodska tema bude –gore sp-



omenuta- „Karitativna djelatnost u pastoralu Crkve“. Ova tema je proizašla kao učestali prijedlog s terena iz dosadašnjeg pripravnog rada Sinode VN, te je kao takva usvojena i odobrena za daljnji rad. Zadaća župnika je da u skorije vrijeme porade na predloženoj temi sa svojim pastoralnim i ekonomskim vijećnicima, i to prema materijalima i sugestijama koji su predstavljani u IV. broju Biltena Sinode. Pri tome bi osobito trebalo obratiti pozornost na tekst vlč. dr. Mirka Šimića: *Karitativna djelatnost u pastoralu Crkve* (str. 33.-46.), te na *Smjernice i pitanja* uz predloženi tekst (str. 47.-49.). Jedan vijećnik bi na koncu trebao sastaviti kratki izvještaj u o održanom radu, a isti će biti prezentiran tijekom zasjedanja 26. rujna.

**Predavanje/prezentacija:**

**O mogućnostima rada župskih pastoralnih i ekonomskih vijeća.**

Predavanje/prezentaciju će održati predstavnik Povjerenstva za pripravu Sinode.

**Provođenje IV. sinodske ankete.** Ova anketa je namijenjena prvenstveno vjernicima-laicima. Predstavnik Povjerenstva za pripravu Sinode će ukratko predstaviti anketne listiće te njihov sadržaj. Isti će se zatim popunjavati na licu mjesta.

Nakon svršetka III. točke dnevnog reda predviđeno je da se ostavi vremena i prostora za eventualni razgovor i diskusiju.

Poslije toga je predviđena zajednička okrepa i druženje.

*Mons. mr. Luka Tunjić, generalni vikar*

*don dr. Mario Bernadić, gen. tajnik Sinode*

## Deseto hodočašće u Hrvatsko nacionalno marijansko svetište Vrhbosanske nadbiskupije i Banjalučke biskupije

Marija Bistrica, subota 10. listopada 2015.

Datum: 22. kolovoza 2015.

Broj: 1104/2015

Evo i na desetu obljetnicu pozivam svećenike i vjernike da uzmu učešća u našem godišnjem hodočašću u Nacionalno Marijansko svetište - Marija Bistrica. Ove godine je to 10. listopada, jer je uobičajeno da to bude druga subota u mjesecu listopadu.

Iako su skromne mogućnosti, posebno jer su mnogi bez stalnog zaposlenja, ali uz dobru volju, i u skromnim mogućnostima će se naći načina da, barem iz svake župe, bude onih koji će se odazvati i hodočastiti u svetište u pratnji svojih svećenika.

Uvijek je drag i blagoslovljen susret s našom Nebeskom Majkom u molitvi, pokori i djetinjem pouzdanju. Jedna od rijetkih prigoda je ovaj susret vjernika koji su, u ratu i neposredno poslije rata, prognani i onih koji su ostali na svojim ognjištima. I to susret pod okriljem zajedničke Nebeske Majke. Brojni naši vjernici koji žive u R Hrvatskoj, gdje su našli svoj novi dom a korijenom su iz naših župa, rado dođu kako bi kod Gospe susreli svoje rođake, nekadašnje susjede i prijatelje. Blagoslovljen je susret u radosti kada nas Majka Marija okuplja.

Nadam se da će ova poruka stići do svih onih koji su zainteresirani biti zajedno 10. listopada 2015. u našem nacionalnom svetištu u Mariji Bistrici.

Dobro je da se organizirana hodočašća prijave izravno u Svetište ili svojem Ordinarijatu. Svakako treba planirati da hodočasnici stignu na vrijeme kako bi mogli obaviti svetu ispovijed prije Mise, a i osobnu pobožnost.



Kao što već znadete programa je uobičajen.

**U 11 sati počinje sveta Misa na otvorenom.**

**U 14,30 sati zajednički križni put, kojeg završimo u crkvi pozdravom Gospinu liku.**

Misao vodilja ovogodišnjeg hodočašća je **NEBESKA MAJKO ČUVAJ NAŠE OBITELJI, GNIJEZDO ŽIVOTA, VJERE I DUHOVNIH ZVANJA**. Upravo se održava Biskupska sinoda u Rimu o obitelji, zato se posebno ujedinjujemo u molitvi za obitelj. Sve je manje hrabrosti prihvaćanja novih života, zato molimo Mariju za hrabrost u obiteljima. Obitelj je prvo sjemenište gdje niču nova zvanja, zato su nam ta kljališta zvanja važna.

Uz iskreni pozdrav svima, želim uspješnu organizaciju hodočašća, te neka nas prati zagovor naše nebeske Majke i blagoslov Božji.

*Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup metropolit vrhbosanski*

*preč. Mladen Kalfić, kancelar*

## V. Redovna sjednica Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije

Sarajevo, srijeda, 14. listopada 2015. godine u 9,00

Datum: 22. kolovoza 2015.

Broj: 1105/2015

Upućujem poziv članovima Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije (SVVN) na V. redovno zasjedanje koje će se održati u prostorijama Ordinarijata 14. listopada 2015. s početkom rada u 9,00.

### Dnevni red:

Molitva Trećeg časa

Zapisnik sa sjednice od 8. listopada 2014.

Predstavljanje Enciklike *Laudato si* vlč. dr. Zdenko Spajić

Godina Božanskog milosrđa – prijedlozi za proslavu

Pastoralni kalendar

Razno

Redovno zasjedanje počinje molitvom Trećeg časa u 9,00. Bit će kratka pauza u 10,30h. Zajednički objed je predviđen u 12,30h. Nakon ručka završne točke našeg zasjedanja.

Ima dovoljno vremena da se svi članovi Vijeća mogu pripremiti s prijedlozima za sjednicu, o kojima ćemo razmatrati.

Radujući se ovom radnom susretu, iskreno pozdravljam i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup vrhbosanski*

*preč. Mladen Kalfić, kancelar*

-----  
Članovima Svećeničkog vijeća



## Članovi Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije

Datum: 22. kolovoza 2015.  
Broj: 1105-1/2015

Poštovani,

ovim Vas obavještavamo o izmjeni i Vašem imenovanju za člana Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije. Ove izmjene i imenovanje se odnose za sljedeće članove:

Umjesto vlč. Gabrijela Jukića, novi župni vikar **vlč. Vlado Vrebac**.

Umjesto vlč. Pave Brajinovića, novi župnik **vlč. Željko Vlajić**.

Umjesto mr. sc. vlč. Bože Odobašića, dr. sc. **mons. Niko Ikić**.

Umjesto dr. sc. mons. Pave Jurišića, novi dekan KBF-a dr. sc. **preč. Darko Tomašević**.

### TAKO SU SADA ČLANOVI SVVN-a:

#### *Izabrani i potvrđeni članovi - predstavnici župnika:*

Fojnički arhiđakonat: **fra Nikica Vujica i mr. sc. preč. Josip Lebo**.

Gučogorski arhiđakonat: **fra Antun Perković i vlč. Marko Lacić**.

Plehanski arhiđakonat: **fra Ilija Kovačević i vlč. Željko Vlajić**.

Toliški arhiđakonat: **fra Pero Baotić i vlč. Josip Senjak**.

#### *Izabrani i potvrđeni župni vikari:*

Fojnički i Gučogorski arhiđakonat: **dr. sc. fra Stjepan Duvnjak i vlč. Marko Škraba**.

Plehanski i Toliški arhiđakonat: **fra Zvonko Zečević i vlč. Vlado Vrebac**.

#### *Izabrani i potvrđeni predstavnici KBF i Franjevačke teologije:*

**dr. sc. mons. Niko Ikić i dr. sc. fra Anto Popović**.

*Dijecezanski svećenici izvan Nadbiskupije:* **mr. sc. vlč. Slavko Rajič i dr. sc. vlč. Mato Drljo**.

*Predstavnik ostalih dijecezanskih svećenika:* **mons. Petar Jukić**.

#### *Članovi SVVN snagom službe:*

**mons. dr. Pero Sudar**, pomoćni biskup; **mons. mr. Luka Tunjić**, generalni vikar; **mons. Bosiljko Rajić**, bisk. vikar za pastoral; **fra Lovro Gavran**, provincijal Bosne Srebrene; **mr. sc. mons. Marko Tomić**, sudski vikar; **preč. Mladen Kalfić**, kancelar; **preč. Franjo Tomić**, ekonom; **mr. sc. preč. Josip Knežević**, rektor VBS-a; **dr. sc. fra Vili Radman**, dekan franjevačke teologije i **dr. sc. preč. Darko Tomašević**, dekan KBF-a.

#### *Imenovani članove SVVN (čl. 12 Statuta SVVN i kan. 497 §3 ZKP):*

**dr. vlč. Michele Capasso**, rektor NMM sjemeništa Redemptoris Mater; **vlč. dr. Šimo Maršić**, povjerenik za pastoral mladih VN; **vlč. dr. Mirko Šimić**, direktor Caritasa VN; **preč. mr. Željko Marić**, rektor Sjemeništa u Travniku; **vlč. dr. Mario Bernadić**, generalni tajnik 1. Sinode VN.



## Poziv na XX. Susret dijecezanskih svećenika

Sarajevo, Svećenički dom, srijeda, 23. rujna 2015.

Datum: 22. kolovoza 2015.

Broj: 1106/2015

Ove godine održavamo dvadeseti susret dijecezanskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije. Prema pastoralnom kalendaru je bio predviđen za 16. rujna 2015. godine, ali kako je sada moja obveza kao Predsjednika BK BiH sudjelovati taj dan na sjednici CCEE, zato smo predvidjeli naš jubilarni susret za 23. rujna 2015. godine. Ovim pozivam sve svećenika naše nadbiskupije da sudjeluju na tom godišnjem susretu. Ukoliko netko bude spriječen, neka pismeno dostavi razlog izostanka.

### Dnevni red:

- 9,30 - sv. Misa u crkvi sv. Ćirila i Metoda (ponijeti albu i štolu bijele boje)
- 10,30 - u Svećeničkom domu radni susret – **O svećeničkom odmoru i duhovnim vježbama**
- dr. vlč. Drago Župarić
- Izvješća iz središnjih institucija
- Nadbiskupova završna riječ
- Ručak

Geslo naše Nadbiskupijske Sinode je „**Sve obnoviti u Kristu**“. Želimo poći od sebe, na koji način bismo najbolje mogli naviještati i svjedočiti tu obnovu u ovo bremenito vrijeme kušnja i izazova.

Radujući se našem susretu sve vas iskreno pozdravljam i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup vrhbosanski*

*preč. Mladen Kalfić, kancelar*

-----  
Svim inkardiniranim svećenicima!

## Redovna sjednica Konzultorskog vijeća

Sarajevo, utorak – 13. listopada 2015. s početkom rada u 15,00

Datum: 22. kolovoza 2015.

Broj: 1107/2015

Već je uobičajeno da redovnu sjednicu Zbora konzultora održavamo uoči sjednice Svećeničkog vijeća. Ovim sazivam članove Zbora konzultora na redovnu sjednicu koju ćemo imati 13. listopada 2015. godine u prostorijama Ordinarijata s početkom rada u 15,00.

### Dnevni red:

- Uvodna molitva, i kratki zapisnik sa sjednice 7. listopada 2014.
- Prijedlozi za Godinu Božanskog milosrđa
- Osvrt na pripravu Sinode i sugestije





Kako realizirati Papine riječi prigodom pohoda 6. lipnja 2015.  
Razno

Nadam da ima dovoljno vremena za pripravu i da se da će predložene točke izazvati razmišljanje i sugestije za dobro života i rada u našoj Nadbiskupiji.

Radujući se našoj suradnji iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg milosrđa.

*Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup vrhbosanski*

*preč. Mladen Kalfić, kancelar*

## Litopadska pobožnost 2015.

Datum: 22. kolovoza 2015.

Broj: 1111/2015

Draga braćo Misnici, dragi pastoralni djelatnici!

U svim našim pastoralnim zajednicama običaje se mjesec listopad obilježiti posebnom pobožnošću prema Majci Božjoj. Lijepa je tradicija molitva krunice zajedno u crkvama, ali treba što više poticati osobnu molitvu krunice i u obiteljima.

Za ovu godinu smo uzeli misao vodilju i nakanu molitve: **NEBESKA MAJKO ČUVAJ NAŠE OBITELJI, GNIJEZDO ŽIVOTA, VJERE I DUHOVNIH ZVANJA**. Upravo se održava Biskupska sinoda u Rimu o obitelji, zato se posebno ujedinjujemo u molitvi za obitelj. Sve je manje hrabrosti prihvaćanja novih života, zato molimo Mariju za hrabrost u obiteljima i otvorenost rađanju djece. Obitelj je prvo sjemenište gdje niču nova zvanja, zato su nam ta klijanja zvanja važna. Obiteljska molitva je plodno tlo za rađanje novih duhovnih zvanja.

Pred nama su u listopadu i neka hodočašća koja ćemo ostvariti pod istim motom i nakanom: hodočašće u Mariju Bistricu 10. listopada, na Bobovac 24. listopada, Misijska nedjelja 18. listopada te završetak listopadskih pobožnosti hodočašćem na Kondžilo 31. listopada 2015. godine.

Sva ta događanja imaju za cilj ostvariti geslo naše nadbiskupijske Sinode: ***Sve obnoviti u Kristu!***

Zato ovom porukom potičem i pozivam da pastoralni djelatnici na svim razinama pokrenu snagu vjere kroz molitvu i pobožnost Majci Božjoj te da svi zajedno doživimo duhovnu obnovu u Gospinu mjesecu. Želeći vam uspješnu pastoralnu animaciju i obnovu duha iskreno pozdravljam i na sve vas zazivam obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup vrhbosanski*

*preč. Mladen Kalfić, kancelar*



## Redovna sjednica pastoralnog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije (PVVN)

Sarajevo, subota – 17. listopada 2015. u 09:30 sati

Datum: 28. kolovoza 2015.

Broj: 1129/2015

Ovim sazivam sve članove Pastoralnog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije na redovnu godišnju sjednicu, koja će se održati u prostorijama Ordinarijata u subotu 17. listopada 2015. u 09:30 sati. Iako je po pastoralnom kalendaru predviđena sjednica ranije, odgođena je iz objektivnih razloga za ovaj termin.

### Dnevni red:

- 9.30h –1. Molitva - zapisnik sa sjednice od 27. rujna 2014.
2. Uvodna riječ o Godini Božanskog Milosrđa mr. Vikica Vujica
3. Odvijanje pripreve Sinode vrhbosanske nadbiskupije dr. Mario Bernadić
4. Osvrt na Papin pohod Sarajevu
4. Pastoralni kalendar
5. Razno

Predviđena je kratka pauza u 11h s osvježenjem. Zajednički ručak je predviđen u 12:30 sati. Nakon ručka ukoliko treba završne točke.

Zahvaljujem svima na suradnji i radujem se našem zajedničkom radu. Srdačno Vas pozdravljam zazivajući na sve obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup vrhbosanski*

*preč. Mladen Kalfić, kancelar*

-----  
*Svim članovima Pastoralnog vijeća VN*

## Dekanska konferencija

Sarajevo, 11. studenog 2015. srijeda – početak u 09:30 sati

Datum: 29. kolovoza 2015.

Broj: 1134/2015

Svake godine održavamo dekansku konferenciju u prostorijama Ordinarijata. Tako je prema pastoralnom kalendaru Konferencija previđena 11. studenog 2015. u 09:30 sati. Ovim pozivam sve dekane kao i vršitelje dužnosti dekana da sudjeluju na ovogodišnjoj dekanskoj konferenciji.

### Dnevni red:

- Molitva i uvodna riječ Kardinala
- Kratki prikaz dekana:
- priprava Sinode



sudjelovanje u programima Nadbiskupije: hodočašća, ministrantski susreti, zborovi, animatori itd.

prijedlozi

Diskusija

Razno

U želji da suradnja bude što plodonosnija, potrebno je kratki prikaz pismeno napraviti da se susret odvija konkretnije, brže i uspješnije.

Želeći Vam obilje Božjeg blagoslova iskreno Vas pozdravljam radujući se našem susretu!

Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup vrhbosanski

preč. Mladen Kalfić, kancelar

-----  
*Dostaviti:*

*svim dekanima i v.d. dekanima u Vrhbosanskoj nadbiskupiji*

*generalnom vikaru mons. Luki Tunjiću*

*arhiđakonima*

*arhivu*

## Potpuni oprost uz Dušni dan

Datum: 15. rujna 2015.

Broj: 1205/2015

Uz spomen Svih vjernih mrtvih, Crkva omogućava po odredbi mjesnog Ordinarija postići potpuni oprost namijenjen za duše u čistilištu. Potpuni oprost na području Vrhbosanske nadbiskupije može se dobiti uključujući svetkovinu Svih Svetih (1. XI.), koja se ove godine slavi nedjeljom i sutradan (2. XI.) na Dušni dan.

Taj potpuni oprost namijenjen za duše pokojnika, može se dobiti u svim crkvama i na svim grobljima uz redovne uvjete: biti u milosti tj. ispovjeden i pričešćen, te pohoditi crkvu ili groblje te izmoliti Očenaš, Vjervanje i molitvu na nakanu Svetog Oca.

Uvjeren sam da će svećenici uz nastojati staviti se na raspolaganje za ispovijed, kako bi vjernici mogli postići povlasticu vezanu uz Spomen svih vjernih mrtvih, te namijeniti je za pokojne.

Ujedno podsjećam na odredbu pape Benedikta XV. iz 1915. godine gdje govori da Crkva u svojoj ljubavi prema pokojnicima svetkuje i spomendan svih vjernih mrtvih kad svim svojim svećenicima velikodušno omogućuje da svaki svećenik na Dušni dan može slaviti tri mise u različito vrijeme: za jednu može uzeti stipendij, drugu slavi za sve vjerne mrtve, a treću slavi na nakanu Svetog Oca.

Uz iskreni pozdrav zazivam na vas Božji blagoslov!

*Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup vrhbosanski*

*Mladen Kalfić  
kancelar*



## XIV. Molitveni dan za Domovinu na Bobovcu

Subota, 24. listopada 2015. godine

Datum: 15. rujna 2015.

Broj: 1206/2015

Već četrnaesti put cijela Vrhbosanska nadbiskupija se okuplja na molitvu za Domovinu na dan smrti kraljice Katarine Kosače – Kotromanić. Isto toliko puta hodočastimo na Bobovac s nakanom moliti za Domovinu. Stoga pozivam sve koji mogu da dođu u subotu 24. listopada 2015. godine da zajedno zahvaljujemo Bogu za dar domovine i molimo za njezinu sigurnost i sretniju budućnost. Kako sam već najavio moto ovogodišnjeg hodočašća je „*Nebeska Majko čuvaj naše obitelji, gnijezdo života, vjere i duhovnih zvanja*“. Kao što vam je poznato ovom hodočašću se pridružuju i vjernici Vojnog ordinarijata u BIH. Zahvaljujem svima koji su to od samog početka prihvatili i hodočaste na Bobovac, ali izražavam i svoju zabrinutost gubljenja osjećaja molitve za Domovinu. Neka nas molitva ujedini okupljene na kraljevskom gradu Bobovcu.

Svi koji budu hodočastili na Bobovac, mogu se pridružiti oružanim snagama i zajednički moliti kronicu penjući se na Bobovac. Drugi se mogu pridružiti na Misnom slavlju koje će biti u 11 sati.

Budući da je ove godine dan smrti kraljice Katarine (25. listopada) nedjeljom, misni obrasci se uzimaju od nedjelje s nakanom moliti za Domovinu.

U iščekivanju radosnog molitvenog zajedništva i susreta na Bobovcu, srdačno Vas pozdravljam u Gospodinu.

*Vinko kardinal Puljić  
nadbiskup vrhbosanski*

*Mladen Kalfić, kancelar*

## Duhovne vježbe za svećenike u Sjemeništu - Travnik

U terminu od 24.-27. kolovoza, kao što je i planirano u Pastoralnom kalendaru vrhbosanske nadbiskupije, održane su Duhovne vježbe za svećenike. Poslije obnove rada Sjemeništa to su prve duhovne vježbe za svećenike u Sjemeništu. Voditelj je bio p. Anto Mišić, DI.

Sudjelovali su:

Mons. mr. sc. Luka Tunjić, generalni vikar  
Preč. Franjo Tomić, ekonom Nadbiskupije  
Preč. Mato Janjić, dekan travnički  
Preč. mr. sc. Vlatko Rosić, dekan i ravnatelj KŠC-a u Tuzli  
Dr. sc. vlč. Anto Ledić, župnik u N. Travniku  
Vlč. Marinko Grubišić, župnik u u N Travniku  
Vlč. Nikola Lovrić, župnik u Turbetu  
Vlč. Vladimir Pranjić, župnik u Zenici  
Vlč. Mate Križanac župnik u Bistrici kod Uskoplja  
Vlč. Ilija Ivoš, župnik na Rostovu  
Vlč. Tadija Ivoš, župnik u Skopaljskoj Gračanici  
Vlč. Marijan Brkić, župnik u Vukonovićima  
Vlč. Ivan Soldo, svećenik šibenske biskupije



Vlč. Pavo Šekerija, duhovnik u Sjemeništu  
 Vlč. Damjan Soldo, ekonom u Sjemeništu  
 Fra Zoran Livančić, župnik u Docu  
 Don Željko Marić, rektor Sjemeništa

Smatram održavanje Duhovnih vježbi u Sjemeništu, kao druga mogućnost koju nudi naša Nadbiskupija, ima svoje opravdanje. Potrebno je, osim u Pastoralnom kalendaru, na sastancima različitih vijeća spomenuti mogućnost Duhovnih vježbi u sjemeništu u Travniku. Neizravno ovaj duhovni program jača veze svećenika sa Sjemeništem, ali doprinosi i upoznavanju Časnog Sluge Petra Barbarića.

*Don Željko Marić, rektor*

## Održan XX. susret dijecezanskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije

U srijedu, 23. rujna 2015. u Svećeničkom domu u Sarajevu održan je dvadeseti godišnji susret dijecezanskih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije. Sudjelovalo je 127 od ukupno 224 dijezazanska svećenika od kojih dio pastoralno djeluje odnosno živi izvan Bosne i Hercegovine.

Susret je započeo zajedničkim Euharistijskim slavljem u sjemenišnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda koje je predslavio nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić uz koncelebraciju nazočnih svećenika. Zahvaljujući za euharistijsko zajedništvo, kardinal Puljić je u uvodu istaknuo da svećenici žive iz euharistije. „Najvažniji čin našeg susreta jest ovo euharistijsko zajedništvo oko Isusa tijekom kojeg se prepoznajemo u svom identitetu i gradimo zajedništvo oko stola Gospodnjega, jer smo Isusovi učenici, jer smo, upravo, svećenici ove mjesne Crkve“, kazao je kardinal Puljić.

Na početku prigodne propovijedi kardinal Puljić je iznio krati životopis sv. Pija iz mjesta Pietrelcini u Italiji, čiji se spomendan slavio toga dana. Potom je odao priznanje i zahvalnost svim svećenicima koji su došli na susret. „Mi trebamo jedni druge kao svećenici i braća u ovoj mjesnoj Crkvi, da se, na neki način, doživimo u zajedništvu“, riječi su kardinala Puljića koji je potaknuo svećenike da razmišljaju o svakodnevnim čitanjima u časoslovu koji tih dana donose tekstove sv. Augustina o pastirima u Crkvi. Kazao je da spomenuta čitanja mogu pomoći svećenicima da probude vlastitu savjest i svijest odgovornosti i potaknuti ih da dostojanstveno, zauzeto i revno čine ono što se od pastira očekuje. Upozorio je da su svećenici, a zajedno s njima i biskupi, u opasnosti da, slijedeći masu, izgube proročki duh. „Moramo se oteti opasnosti da se utopimo u masu; moramo sačuvati karizmu pastira“, rekao je kardinal Puljić dodavši da je potrebno za to se žrtvovati poput oca Pija, čiji im je lik i djelo stavio za primjer. Istaknuo je da je otac Pio proglašen svetim jer je Božji križ prihvatio i nosio. Potaknuo je svećenike da, i u trenucima kad dožive nepravdu, sačuvaju poniznost i pouzdanje u Boga po primjeru sv. Pija.

Radni dio susreta nastavljen je u dvorani Svećeničkog doma Vrhbosanske nadbiskupije. Prvo izlaganje održao vlč. dr. Drago Župarić, profesor na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji i na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, koji je govorio o svećeničkom odmoru i duhovnim vježbama. Podsjetio je da je papa Franjo izrekao poticajnu homiliju svećenicima na Misi posvete ulja u Vatikanskoj bazilici na Veliki četvrtak, 2. travnja 2015. koja je usmjerena na „svećenički umor“, pri čemu papa Franjo pruža riječi ohrabrenja i nade. „Papa Franjo upozorava svećenike na ‘napast odmora na bilo koji način, kao da odmor ne bila stvar od Boga. Nemojmo pasti u tu napast’ – sugerira papa. ‘Naš trud je je dragocjen u Isusovim očima, koji nas prihvaća i pridiže: ‘Dođite k meni svi vi, izmoreni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti’ (Mt 11,28) – podsjetio je papa



naglasivši da 'kada je netko mrtav umoran, može u klanjanju reći: 'Dosta je za danas, Gospodine', i predati se Ocu.' 'Imajmo na umu' – naglasio je papa – 'da je ključ plodnog svećenikovoga djelovanja u tome kako se odmaramo i kako osjećamo da Gospodin doživljava naš umor. Kako je teško naučiti se odmarati. U ovome se odigrava naše povjerenje i naš osjećaj (...) da nam je potreban pastir, da nam pomogne'', kazao je profesor Župarić, a potom progovorio o duhovnim vježbama kao sredstvu za duhovni rast. Nakon diskusije uslijedila su kratka izvješća iz pojedinih vrhbosanskih institucija.

Rektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa je izvijestio da će, po svemu sudeći, početkom sljedeće akademske godine biti ukupno 47 bogoslova te pohvalio pojedine bogoslovske aktivnosti kao što je pjevanje i izvijestio o pojedinim planiranim radovima unutar zgrade.

Rektor Nadbiskupijskog sjemeništa „Petar Barbarić“ vlč. mr. Željko Marić kazao je da ove akademske godine ima ukupno 29 sjemeništara iz nad/biskupija u BiH te izvijestio da nema bitnih pomaka u povratu preostalog dijela oduzete sjemenišne zgrade u Travniku.

Generalni tajnik Sinode Vrhbosanske nadbiskupije prof. dr. Mario Bernadić izvijestio je o poduzetim aktivnostima s posebnim naglaskom na dekanatskim susretima koji su u tijeku.

Ravnatelj Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“ prof. dr. Šimo Maršić upoznao je svećenike da se započelo s trećom, završnom fazom izgradnje Centra u koji je do sada ukupno uloženo oko 2,8 milijuna Eura. Dodao je da je to bilo moguće zahvaljujući brojnim donatorima te napomenuo da bh institucije do sada nisu ni na koji način poduprle izgradnju ovog Centra koji poduzima brojne aktivnosti mladih. Zahvalio je župnicima i župljanima što su tijekom četverogodišnje akcije prikupili oko 120.000,00 KM za izgradnju Centra te što su otvoreni za provođenje aktivnosti mladih koje organizira spomenuti Centar.

Ravnatelj Svećeničkog doma vlč. Fabijan Stanušić izvijestio je o svećeničkoj solidarnosti kroz fond Međupomoći kojim se omogućuje skrb za umirovljene i bolesne svećenike.

Direktor Katoličkog tjednika vlč. Miroslav Čavar ukratko je prikazao rad ovog katoličkog lista te posebnu zahvalnost uputio svećenicima koji promiču katolički tisak, a osobito Katolički tjednik.

Kratko izvješće dao je i ekonom Vrhbosanske nadbiskupije preč. Franjo Tomić.

Svećenici su razmotrili i prijedlog zajedničke izjave koju je sastavila grupa svećenika. Većina svećenika zaključila je da se predloženu izjavu doradi i objavi.

U zaključnoj riječi kardinal Puljić je potaknuo svećenike da vole svoje zvanje i poslanje i svoju nadbiskupiju te da, prihvaćajući žrtvu, budu nositelji nade u vremenu beznađa. „Bog, koji ravna poviješću, s nama računa pa se oduprimo ozračju beznađa“, kazao je kardinal Puljić te potaknuo svećenike da rade na vlastitoj duhovnoj obnovi i na obnovi povjerene im zajednice vjernika. Zahvalio je svima koji molitvom i uključivanjem u aktivnosti podržavaju Sinodu koja zahtijeva, osim stvaranja molitvenog lanca, animiranje vjernika laika. Pozvao je na međusobnu suradnju na planu općeg dobra. Kazao je da Crkva treba biti proročka i iznad svih političkih razmišljanja. Potaknuo je svećenike na aktivno uključivanje u razne projekte na razini nadbiskupije kao što su razna hodočašća, susreti zborova, ministranata, vijećnika itd. s ciljem izgradnje povezanosti i snage mjesne Crkve. Na kraju je pozvao svećenike na još zauzetiji rad oko duhovnih zvanja kao i na širenje katoličkog tiska koji je propovjednik u kući. Susret je završen molitvom, a za zajednički objed pobrinuli su se ekonom vlč. Damir Ivanović i osoblje u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu.

(kta)



Izvješće o sjemeništu „Petar Barbarić“ Travnik

# Sjemenišna zajednica pod zagovorom i predizazovom časnog Sluge Božjeg Petra Barbarića

rujan 2014. - rujan 2015.

## Uvod

Tridentski sabor odredio je uspostavu zavoda s posebnim programom odgoja i obrazovanja kandidata za svećeništvo. Uspostavom redovite crkvene uprave, u duhu odluka Tridentskog koncila, nadbiskup Stadler uspostavio je Nadbiskupsko sjemenište u Travniku 1882. Godine. Formaciju i vodstvo škole ustupio je ocima Isusovcima, koji od 1882.-1945 uspješno vode Zavod. Dolaskom komunista na vlast zavod je otet a đaci i isusovci protjerani, a imovna oteta i uništena. Godine Gospodnje 1997., vrhbosanski nadbiskup Vinko kardinal Puljić, obnavlja rad Nadbiskupskog sjemeništa i osniva Katolički školski centra u istoj zgradi.

## Statistički osvrt na godinu 2014/2015

Prošlu nastavnu godinu u sjemeništu su boravila 42 sjemeništara. Iz Vrhbosanske nadbiskupije 30 (smanjenje za pet kandidata u odnosu na 2013. godinu), iz banjalučke 4 kandidata (povećanje za 2) i iz mostarsko-duvanjske 8 (povećanje za jednog kandidata). U prvoj godini od 8 sjemeništara šest je vrhbosanskih, u drugoj od 11 sjemeništara 9 je vrhbosanskih, u trećoj od 10 sjemeništara 7 je vrhbosanskih i u završnoj godini od 13 sjemeništara 6 je kandidata vrhbosanske nadbiskupije.

Tijekom godine zajednicu su napustila dva sjemeništara, a na kraju godine dvojica sjemeništara izgubila su pravo školovanja i boravka u sjemeništu. Jedan kandidat je zbog teških disciplinski prekršaja otpušten iz zajednice. Od 13 maturanata, koliko je meni poznato, 10 ide na Bogosloviju, a 6 je vrhbosanskih.

## Nova školska godina 2015/2016

U novu šk. godi. 2015./2016., upisano je ukupno 29 sjemeništara (smanjenje za 13 u odnosu na prethodnu). U prvu godinu primljeno je 5 sjemeništara, jedan vrhbosanski kandidat i 4 mostarsko-duvanjska, u drugi razred 6 sjemeništara od toga 2 banjalučka 1 mostarski i 3 vrhbosanska kandidata. U trećem razredu od 8 sjemeništara 6 je vrhbosanski, po jedan banjalučki i mostarski. Maturanata je 10, od toga, 9 vrhbosanskih i jedan mostarski. Po biskupijama: Vrhbosanska 19 kandidata, mostarsko-duvanjska 7 kandidata i banjalučka 3 kandidata. Popis kandidata po župama vrhbosanske nadbiskupije: župa Prozor 11; župa Uzdol 3; župa; župa Glavice 2; župa Kupres 1, župa Derventa 1; župa Vukanovići 1 sjemeništara.

Četiri su poglavara koja djeluju u sjemeništu. Duhovnik Pavo Šekerija, prefekt Boris Salapić, ekonom Damjan Soldo i rektor Željko Marić. Uz cjelokupni život u sjemeništu, odgojitelji vode i internat, predvode duhovni život u sjemenišnoj crkvi, idu na skupljanje po župama te preko ljeta organiziraju kolonije, duhovne vježbe za ministrante te dežuraju preko ljeta s grupama sjemeništara.

## Dinamika sjemenišnog života

Sjemenišni život u velikoj mjeri određen je Dnevnom redom i Statutom. Dnevni, tjedni i mjesečni plan se uglavnom ostvaruje. Od posebnosti tu su razredne mise, konferencije, osnove sviranja, sekcije, bend i sjemenišni list Angelus, web stranica, hodočašća, izleti, instrukcije, natjecanja, godišnji susreti malih sjemeništa iz BiH i RH, godišnji susret s roditeljima i župnicima sjemeništara.



Izazovi odgoja i obrazovanja su brojni a time i poteškoće raznolike. Temeljni problemi povezani su s lošim radnim navikama, manjkom osjećaja za sveto te nezavidna kultura komunikacije, gledajući s naše poglavarске strane. Iz perspektive sjemeništraca probleme možemo svesti na neumorno žaljenje kako je previše studija premalo slobodnog vremena, sporta i stroga disciplina. Prenaglašena je ovisnost o mobitelu i svemu onom što se preko njega nudi. Bili smo primorani, zbog teških i masovnih zlouporaba, u učionici, crkvi, blagovaonici i sobama restriktivno djelovati.

### **Neprovođenje odluke o povratku zgrade**

Život Zavoda je opterećen ne vraćanjem zgrade i sudskim postupcima. Sve to otežava naš rad i umanjuje mogućnost izvan nastavnih aktivnosti kako u školi tako i u sjemeništu. Učinjeni su neki animacijski koraci, ali pravnih pomaka nema.

### **Internat**

Internat je odgojna institucija za vanjske đake u sklopu sjemeništa. Zahvaljujući donatorima uspjeli smo tijekom ove godine temeljito obnoviti sobe i namještaj u internatu. Prošle godine bilo je 8 ove godine 17 korisnika te ima još mogućnosti povećati broj. Izravno živo internata prati ekonom.

### **Financijsko stanje Zavoda**

Sjemenište financijskom smislu posluje pozitivno, zahvaljujući Božjoj providnosti, zagovoru Petra Barbarića, te kompatibilnosti Centra i Sjemeništa. Troškovi struje grijanja, vode idu preko Centra. U Zavodu je zaposleno ukupno, na današnji dan, 97 radnika, od toga 89 imaju riješen status po zakonu te imaju sve beneficije kao i drugi radnici u javnim institucijama. Tri odgojitelja, 3 portira i 2 pomoćna radnika nisu zakonski zbrinuta. Okvirni troškovi, u 2014., svih institucija u Zavodu su oko 2. 250. 000, 00 KM.

Svake godine sve je veći broj onih koji traže besplatan boravak, a mjesečno se plaća 150 KM. Mi nismo u mogućnosti takve zahtjeve sami riješiti, i upitno je koliko smo nadležni. Pri primanju kandidata odnosno slanju molbe Nadbiskupija - župnik - roditelji morali bi riješiti i pitanje plaćanja troškova kandidata. Dosada smo uspijevali pronaći donatore za takve kandidate.

### **Zajedničke aktivnosti Sjemeništa i drugih institucija**

Prošle godine, od rujna do današnjeg datuma, pokušali smo otvoriti našu kuću i prema drugim crkvenim institucijama i društvu: imali smo dva susreta Biskupa, provincijal i dekana iz naše Crkvene pokrajine, dva susreta vezana za sinodu, ređenje o. Ante Topića, susret kateheta, 3 koncerata u našoj crkvi, dvije tribine, promociju tri knjige, te izdali u nakladništvu centra dvije knjige. Sudjelovali smo u akciji Centra za mlade „72 sata bez kompromisa“, a Centar je provodio svoje edukacijske programe u našoj Kući.

### **Kolonije u Bugojanskom dekanatu**

Ove godine organizirali smo ljetne kolonije u Bugojanskom dekanatu, po odredbi Nadbiskupa. Zahvaljujemo dekanu i drugim svećenicima na dobroti i spremnosti pomoći realizirati kolonije. Upoznali smo se s problemima i izazovima pastoralnog djelovanja spomenutog dekanata.

### **Posebnosti našeg Zavoda**

U sklopu Zavoda nalazi se sjemenišna crkva, te grob Sluge Božjeg Petra Barbarića. Svaki četvrtak imamo bolesničku misu pa pozivamo sve župnike hodočastiti sa župljanima i tako već upoznati župljane o vjerničkom svjedočanstvu budućeg, nadam se brzo blaženik. Mi od zago-





vora našeg Sluge živimo i duhovno i materijalno. Osjetno je povećanje grupa koje hodočaste. Pri kraju je montiranje novog dokumentarnog filma o Časnom Sluzi Petru Barbariću, u aranžmanu HRT-a i Sjemeništa.

### **Duhovna obnova za ministrante u lipnju**

Naše sjemenište provodi i nadbiskupijski projekt – *Duhovne obnove za ministrante*. Sjemenište je provoditelj u cijelosti. Osim redovitog smanjenja broja sudionik, indikativna je brojka da preko 60% župa kojima upravljaju dijecezanski svećenici ne sudjeluje u ovom projektu. Smatramo nužnim u ovaj projekt uključiti intenzivnije sve strukture biskupije. Sam program se održava u lipnju, a vežemo ga za proslavu patrona sjemenišne crkve sv. Alojzija, 21. lipnja, a drugi razlog leži u činjenici da u svim županijama ne završava škola u istom terminu. Duhovan obnova je predviđena za dječake, ministrante, završnih razreda osnovne škole. Organizacija, hrana, smještaj, nagrade osigurava Sjemenište besplatno.

Ove godine sudjelovale su sljedeće župe vrhbosanske nadbiskupije: Novo Selo-Balegovac 6; Bistrica kod Žepča 3 ; Kandija 6; Bistrica kod Uskoplja 5; Skopaljska Gračanica 5; župa Novi Travnik (Presveto Trojstvo) 6; Lug Branković 5; Glabarica 9; župa Novi Travnik (Uzašašće Gospodinovo) 4; Briješće 2; Rankovići 3, Prozor 2 ministranta. Od ukupnog broja župa koje pastoriziraju dijecezanski svećenici sudjelovalo je 12 župa, što je vrlo negativan pokazatelj.

### **Duhovne vježbe u kolovozu**

Ove godine imali smo, prvi put nakon obnove rada sjemeništa, duhovne vježbe za svećenike i nastojat ćemo ovaj termin zadržati. Voditelj je bio p. Ante Mišić, a sudjelovalo je 17 svećenika.

### **Realizirani projekti**

U protekloj godini realizirali smo: djelomičnu obnovu internata, nabavljeni su cipelari u svaku sobu za sjemeništince, nova posteljina koja je dar Nadbiskupa, uređena je i opremljena teretana za potrebe sjemeništara i internih đaka, u velikoj mjeri oličeni unutarnji prostori hodnika koje koristi škola i sjemenište, oličena sportska dvorana izvana, obnovljeni toaleti u prizemlju, manji zahvati na štali, očistili zapušteni voćnjak, pri kraju je uređenje prostora nove suvenirnice i prostora za regionalni centar za mlade. Uz to načinjeni su idejni projekti ograde oko sjemeništa, obnove sjemenišne kapelice, te načinjena, od strane sudskog vještaka, procjena obnove ne vraćenog dijela zgrade.

### **Planirane aktivnosti**

U našim planovima su: posveta sjemenišne crkve, ulazna kapija, saniranje krovnih prozora cijele zgrade; nabavka kombija; manji zahvati na zgradama farme; poboljšanje rada đačke kuhinje; nastavak obnove internata; daljnja obnova toaleta na drugom katu; opremanje i nabavka naslova za našu biblioteku...

### **Sjemenišna zajednica vrši svoje poslanje zahvaljujući zagovoru Časnog Sluge Božjeg Petra Barbarića i naših dobročinitelja**

Zahvaljujemo svim župnicima, našim svećenicima u inozemstvu koji pomažu sjemenište, posebno našim svećenicima umirovljenicima, vlč. Vinku Radiću koji u velikoj mjeri pokriva troškove sjemeništara koji ne mogu plaćati. Zahvaljujemo župnicima koji omogućavaju i ničim neograničavaju skupljanje po župama. Posebna zahvala Caritasu vrhbosanske nadbiskupije za veliku pomoć te nadbiskupijskom centru za mlade „Ivan Pavao II.“

Život naše sjemenišne zajednice, kao i proces proglašenja Časnog Sluge Božjeg Petra Barbarića preporučamo u Vaše molitve i Vašoj dobroti.

*Don Željko Marić, rektor*



# Izvještaj iz Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa – Susret dijacezanskih svećenika VN

Sarajevo 23. rujan 2015.

U našem VBS-u, u prošloj akademskoj godini 2014./15., imali smo ukupno 43 bogoslova. Tijekom godine trojica su bogoslova otišla, tako da smo tu akademsku godinu završili sa brojkom od 36 bogoslova (VN 24; MO-DU 3; BL 2; SU 3; KO 2; ĐA-OS 1; SKOP 1) i 4 mladomisnika (VN).

U novoj akademskoj godini, 2015./16., do sada je upisano 11 novih bogoslova (VN 6; MO-DU 4; SU 1). Prema tome naša su očekivanja da ćemo imati 47 bogoslova, naravno pod uvjetom da svi polože sve ispite do 1. Listopada, kada počinje nova akademska godina.

Od djelatnosti naših bogoslova moram izdvojiti onu literarnu kroz *Gorući grm*, ali posebno onu pjevačku koju njeguju zajedno sa prof. Markom Stanušićem kroz bogoslovski zbor „Stjepan Hadrović“, zatim *Koraliste* i tamburaše. Napomenuo bih ovdje i novonastalu klapu „Stadler“. Naime, ona je nastala na inicijativu bogoslova, nešto kao nekad *VIS Emanuel*, koji i danas djeluje. Mi odgojitelji smo ih podržali u tome jer pjevaju lijepo i duhovne pjesme na misama, ali i one svjetovne na našim feštama. Sve aktivnosti bogoslova smatram vrlo važnim i korisnim za promociju i Bogoslovije i duhovnih zvanja, posebice na župama. I pozivam ovdje župnike da se zajedno udružimo oko ovoga. Držim da naš kontakt sa župama ne mora biti samo tijekom redovnih skupljanja po župama. Ne trebate se brinuti da im morate nešto dati. Ne morate jer Vi to dajete redovito za njihovu tombolu i za *Gorući grm*, i ja Vam na tome zahvaljujem, ali ne smijemo sve svoditi na to materijalno. Hajmo radije gledati koje ćemo duhovne plodove ubrati jer nikad ne znamo hoće li se koji mladić sa Vaše župe oduševiti za svećenički poziv gledajući i slušajući naše bogoslove.

Kad je u pitanju uzdržavanje Bogoslovije, poznato je da se mi uzdržavamo najvećim dijelom preko Nadbiskupije, odnosno preko župa i u konačnici preko naših vjernika. Troškovi se kreću preko 500.000,00 KM godišnje. No, ne smijemo zaboraviti da su pod krovom Bogoslovije smještene i druge naše institucije (KBF, KUVN). Ono što skupimo na našim župama tijekom naših posjeta kroz godinu, to pokrije otprilike novčano troškove jednog mjeseca. Bilo je prijedloga da se svim ukućanima (i bogoslovima i svećenicima) uvede i plaćanje kako bi se olakšalo financiranje Bogoslovije. Ovaj se prijedlog ne želi nametnuti, nego se iznosi na razmišljanje.

Od važnijih projekata koje ove godine imamo namjeru započeti jesu: obnova kotlovnice, odnosno njezino izmještanje iz podruma, što prema ekspertima nije sigurno. Postoji opasnost da se zbog dotrajalosti sadašnjekotlovnice dogodi kakva nepredviđena situacija. U takvom slučaju kotlovnica bi eksplodirala u visinu. Zato eksperti predlažu njezino izmještanje vani u jedan dio parkinga. Isto tako iz tehničkih razloga moramo obnoviti kuhinju. Ne smijemo zaboraviti da naša Bogoslovija služi kao jedna vrsta pastoralnog centra. Što god se događa, nekako se šalje u Bogosloviju. Isto tako, namjera nam je obnoviti i vešeraj. Za ove projekte tražili smo pomoć od *Kirche in Not* i dobili smo pozitivna obećanja, kao i neka sredstva.

Također, od slijedeće godine počinjemo raditi i na Knjigovodstvu u Bogosloviji, a s ovime je povezano i uređenje odnosa sa institucijama koje borave u Bogosloviji, ili koriste njezine prostore.

Još bih želio pozvati malo na razmišljanje o eventualnoj obnovi Bogoslovije, iznutra i izvana, za kojom Bogoslovija vapi. Zadnja obnova, ona nakon rata, bila je dobra, ali mislim zbog tada-



šnje situacije nije baš bila cjelovita. Osim toga, prošlo je već mnogo godina. Kroz ove godine ono što se radilo u i na njoj bili su samo manji zahvati kao nužna uređenja pojedinih soba profesora i bogoslova. Potrebna je jedna temeljita i cjelovita obnova. Mi odgojitelji i upravitelji, mogli bismo, uz pomoć i Nadbiskupov blagoslov, nešto i pronaći od raznoraznih donatora, ali osobno mislim da dok obnova naše Bogoslovije ne postane strateški cilj cijele Nadbiskupije – svih svećenika – kao što je to bilo u slučaju Svećeničkog doma, obnovu Bogoslovije nećemo moći nikad provesti u djelo.

Preporučam u Vaše molitve sve naše bogoslove, kao i nas koji ih odgajamo, kako bi nas dragi Bog obdario razboritošću da ove mladiće dovedemo do Kristova oltara. Preporučam također i jače povezivanje naše Bogoslovije sa župama i pukom Božjim u svrhu što bolje promocije kako Bogoslovije, tako i duhovnih zvanja.

*Josip Knežević, rektor  
Sarajevo, 23. rujana, 2015.*

## Kronika nadbiskupa Vinka kard. Puljića

od 1. srpnja do 31. kolovoza 2015.

### 1. srpnja 2015.

Od 10:00 sati primio je na razgovor msgr. dr. sc. Antu Ćosića, župnika župe Svete Barbare Breza i profesora na KBF-u Sveučilišta u Sarajevu.

Od 10:30 primio je na razgovor vlč. Veselka Župarića, župnika župe Presvetoga Srca Isusova Brčko.

Od 11:30 primio je na razgovor vlč. Ivu Paradžika, župnika župe Svetoga Ante Padovanskoga Boće.

Od 12:30 otputovao je na Pale, gdje je bio na čestitanju imendana kanoniku msgr. dr. Pavi Jurišiću, dekanu KBF-a Sveučilišta u Sarajevu i postulatoru kauze S. B. Josipa Stadlera.

Od 17:00 sati dao je intervju za radio Mariju Republike Srbije.

Od 17:30 primio je na razgovor trojicu studenata teologije iz Njemačke.

Od 18:00 primio je na razgovor ambasadora Republike Hrvatske u BiH gosp. Ivana Del Vechio.

### 2. srpnja 2015.

Od 08:30 primio je na razgovor dr. sc. vlč. Tomu Mlakaća, predstojnika Katehetskoga ureda VN.

Od 09:30 primio je na razgovor vlč. Miroslava Ćavara, župnika župe Uznesenja BDM Stup i direktora Medijskog centra VN.

Od 11:00 sati zajedno s kanonikom msgr. Bosiljkom Rajićem, direktorom Caritasa BK BiH, primio je na razgovor direktora i predsjednika Upravnog odbora Ustanove za obrazovanje odraslih Socijalno-edukativni centar iz Banja Luke gosp. Igora Lukendu i gosp. Zlatka Malića.

Od 11:45 primio je na razgovor preč. mr. sc. Josipa Kneževića, rektora VBS-a.

Od 14:30 primio je na razgovor gosp. Ivana Vukčevića, profesora glazbe i bogoslova Kotorske biskupije u VBS-u.

Od 16:30 primio je na razgovor vlč. Marka Stanušića, voditelja glazbene sekcije u VBS-u.

Od 17:30 primio je na razgovor msgr. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BKBiH.

Od 19:00 sati bio je u prostorijama Ordinarijata na radnoj večeri s predstavnicima *Catholic relief services* (CRS-a) biskupima msgr. Geraldom Kicanasom koji je bio predsjednik uprave CRS-a a trenutno je biskup biskupije Tucson u Arizoni i msgr. Frankom Dewaneom, koji je sadašnji člano odbora CRS-a i biskup



biskupije Venece u Floridi. U delegaciji CRS-a bili su i don August Belauskas svećenik suradnik biskupa Kicanas, gosp. Kevin Kartigan, regionalni direktor CRS-a za regiju EMECA - Europa, srednji istok i centralna Azija - regija kojoj pripada CRS u BiH, gosp. Marc D'Silva, direktor CRS-a u BiH, te gđa Sanda Beljak, direktorica operacije CRS-a u BiH i gđa Renata Dlouhi-Kastelić, zadužena za komunikaciju i medije CRS-a u BiH.

### 3. srpnja 2015.

Od 09:00 sati primio je na razgovor msgr. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BKBiH.

Od 09:30 sati primio je na razgovor vlč. Miroslava Čavara, župnika župe Uznesenja BDM Stup i direktora Medijskog centra VN.

Od 10:00 sati primio je na razgovor dr. sc. vlč. Šimu Maršića, profesora na KBF-u Sveučilišta u Sarajevu i ravnatelja Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih "Ivan Pavao II".

Od 15:00 sati posjetio je župu Svetoga Ignacija Lojole na Grbavici i pogledao napredovanje izgradnje nove župne crkve.

Od 16:30 posjetio je samostan sestara karmelićanki na Stupu.

Od 17:30 primio je na razgovor gosp. Dragana i gđu Vesnu Petrić iz Kreševa.

### 4. srpnja 2015.

Od 08:30 organizirao je prijem za vjeroučitelje i vjeroučiteljice iz Splitsko-makarske nadbiskupije koji su došli u Sarajevo predvođeni don Josipom Perišom, predstojnikom Katehetskog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije.

Od 10:00 sati slavio je Svetu misu u katedrali zajedno s vjeroučiteljima i vjeroučiteljicama iz Splita.

Od 18:00 sati predvodio je Svetu misu u bogoslovnoj crkvi Svetih Ćirila i Metoda.

### 5. srpnja 2015.

Od 10:30 slavio je Svetu misu u sarajevskoj katedrali. Bila je to proslava *Papinog dana*, a Svetu misu je predvodio msgr. Luigi Pezzuto, apostolski nuncij u BiH.

Od 13:00 sati bio je na ručku u Apostolskoj nuncijaturi u BiH.

Od 18:00 sati slavio je Svetu misu u župi Svetoga Ivana Krstitelja Podmilačje zajedno s iseljenim Hrvatima na hodočašću *Po staza naših starih*.

### 6. srpnja 2015.

Od 08:30 primio je na razgovor msgr. dr. Franju Komaricu, banjolučkoga biskupa.

Od 11:15 predvodio je Svetu misu na talijanskom jeziku u bogoslovnoj crkvi Svetih Ćirila i Metoda.

Od 19:00 sati bio je na prijemu u Apostolskoj nuncijaturi povodom proslave *Papina dana*.

Od 20:00 sati bio je u Bogosloviji na predstavljanju knjige msgr. dr. Franje Komarice.

### 7. srpnja 2015.

Od 08:30 u prostorijama Ordinarijata održao je sastanak s odgojiteljima VBS-a.

Od 09:30 primio je na razgovor gosp. Mugdima Mandžuku, direktora Službe marketinga JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo i gđu Branku Sumenić - Bajić, šeficu odjeljenja za BH marku i grafički dizajn, koji su tom prigodom prezentirali prigodnu poštansku markicu s likom pape Franje.

Od 14:45 primio je na razgovor vlč. Marka Majstorovića, župnika župe Presveto Srce Isusovo Sarajevo.

Od 19:30 primio je na razgovor poglavare VBS-a.

### 8. srpnja 2015.

Od 10:30 primio je na razgovor generalnog direktora Javnog radio-televizijskog sustava Bosne i Hercegovine (BHRT) gosp. Belmina Karmehmedovića te njemu i svim djelatnicima BHRT-a još jednom izrazio zahvalnost za odlično urađen izravni prijenos pastirskog posjeta pape Franje Bosni i Hercegovini.

Od 15:00 sati primio je na razgovor gđu Marinu Knežević, djelatnicu Federalne televizije.

Od 16:30 bio je u katedrali na prikazivanju o nadnaravnim događajima na Sirakuzi.

Od 18:00 sati slavio je Svetu misu u sarajevskoj katedrali zajedno s hodočasnicima sa Sirakuze.

### 9. srpnja 2015.

Od 09:00 sati primio je na razgovor gosp. Ivana Anđelića, glavnoga urednika Hrvatske enciklopedije za BiH.

Od 10:00 sati primio je na razgovor generalnog direktora BH Telecoma gosp. Mirsada Zaimovića, direktora Izvršne direkcije za tehnologije i razvoj servisa gosp. Tarika Čaršimamovića, direktora Izvršne direkcije za investicije gosp. Adnana Huremovića, i predsjednika BH Telekomovog Odbora za organizaciju dočeka pape Franje gosp. Seada Babića.

Od 11:30 sati primio je na razgovor msgr. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BKBiH.

Od 17:00 sati primio je na razgovor gosp. Samira Bečića, poznatog američkog fitness trenera.



Od 20:00 sati primio je na razgovor dr. sc. vlč. Ivana Lovrića.

#### **10. srpnja 2015.**

Od 11:00 sati predvodio je Svetu misu ispred kapele Svete Marije u Srebrenici.

Od 12:00 sati posjetio je Memorijalni centar u Potočarima i izmolio opijelo na grobu pokojnog Rudolfa Hrena, jednoga od četiri ubijena katolika tijekom genocida 1995. godine.

#### **11. srpnja 2015.**

Od 09:30 sudjelovao je na središnjem obilježavanju 20. godišnjice genocida u Srebrenici.

#### **12. srpnja 2015.**

Od 11:00 sati predvodio je Svetu misu i blagoslovio novoizgrađenu kapelu na groblju u Skopaljskoj Gračanici u istoimenoj župi Prečistoga Srca Marijina.

Od 21:30 bio je u Narodnom kazalištu u Sarajevu na koncertu za mir *La Scale* iz Milana.

#### **13. srpnja 2015.**

Od 09:00 sati bio je na 64. redovitom zasjedanju BK BiH u Banjoj Luci.

#### **14. srpnja 2015.**

Od 09:00 sati bio je na 64. redovitom zasjedanju BK BiH.

Od 12:00 sati bio je na konferenciji za medije povodom završetka zasjedanja BK BiH.

Od 17:15 u prostorijama banjolučkoga ordinarijata primio je na razgovor gosp. Brunu Paurevića, člana HDZ-a.

#### **15. srpnja 2015.**

Od 10:00 sati koncelebrirao je na Svetoj misi u banjolučkoj katedrali. Bila je to proslava patrona svetoga Bonaventure, a Misu je predvodio msgr. Luigi Pezzuto, apostolski nuncij u BiH.

Od 17:30 sati primio je na razgovor vlč. Marinka Antolovića svećenika VN koji djeluje u diplomaciji Sv. Stolice.

Od 19:30 primio je na razgovor mr. don Josipa Lebu, župnika župe Presvetoga Trojstva Novo Sarajevo i dekana Sarajevskog dekanata.

#### **16. srpnja 2015.**

Od 11:00 sati predvodio je Svetu misu u samostanskoj crkvi Gospe Karmelske na Stupu.

Od 16:00 sati imao je prijem za jednu grupu američkih studenata.

Od 17:00 sati primio je na razgovor fra Lovru Gavrana provincijala franjevačke provincije Bosne Srebrene.

Od 19:00 sati primio je na razgovor preč. Josipa Kneževića rektora VBS-a.

#### **17. srpnja 2015.**

Od 08:30 primio je na razgovor gosp. Ivana Anđelića, urednika Hrvatske enciklopedije BiH.

Od 09:00 sati primio je na razgovor vlč. Peru Tunjića, župnika župe Svetoga Marka Evanđelista Ilijaš.

Od 09:45 primio je na razgovor dr. sc. don Mirka Šimića, direktora Caritasa VN.

Od 10:15 primio je na razgovor vlč. Marka Mikića, vicerektora VBS-a.

Od 10:45 primio je na razgovor p. Matu Anića, ravnatelja Radio Marije BiH.

Od 11:15 dao je intervju za talijansku nacionalnu televiziju.

Od 12:00 sati primio je na razgovor dr. sc. don Michelea Capasso i don Marijana Lindića, rektora i vicerektora Nadbiskupijskoga MMS u Vogošći.

Od 15:30 primio je na razgovor gosp. Vedrana Đidu.

Od 19:30 sati bio je na bajramskom čestitanju kod reisa Huseina ef. Kavazovića.

#### **18. srpnja 2015.**

Od 11:00 sati predvodio je Svetu misu i blagoslovio nova zvona u župnoj crkvi Rođenja BDM Ulice.

#### **19. srpnja 2015.**

Od 11:00 sati na groblju u Banjoj Luci predvodio je Svetu misu za pokojne iz svoje obitelji.

#### **20. srpnja 2015.**

Nadbiskup je predslavio svečanu svetu Misu povodom patrona župe u Ularicama i podijelio sakrament svete Potvrde. Nakon toga uputio se na odmor i posjetio župu Derventa.

#### **26. srpnja 2015.**

Nadbiskup je predslavio svečanu svetu Misu na blagdan sv. Joakima i Ane nebeskih zaštitnika župe Rudeš.

*Kroniku bilježio vlč. Branko Jurić, tajnik*

#### **4. kolovoza 2015.**

U 18:00h Nadbiskup je predslavio svetu Misu uočnicu u svetištu Gospe Tekijske u Petrovaradinu, povodom otvaranja jubilarne 300-te godine slike Gospe Tekijske. Svetoj misi nazočilo je preko 3 000 vjernika.

#### **5. kolovoza 2015.**

U 11:00h nadbiskup je predslavio svečanu svetu Misu na blagdan Gospe Snježne u svetištu Gospe Tekijske u Petrovaradinu. Svetoj misi nazočilo je oko 2 500 vjernika. Na svetoj



misi koncelebrirali su mons. Stanislav Hočev-ar beogradski nadbiskup i mons. Đuro Gašparović srijemski biskup.

#### **6. kolovoza 2015.**

U 10:00h nadbiskup je posjetio grob svoga pokojnog brata Joze Puljića u Kukuruzarima.

U 16:00h nadbiskup se susreo sa sisačkim biskupom mons. Vladom Košićem u župnom uredu župe sv. Lovre - Petrinja.

U 18:00h nadbiskup je predslavio svetu Misu u novoosnovanoj župi Preobraženja Gospodinova - Petrinja, na temeljima nove crkve koja je u izgradnji. U toj župi danas žive većim dijelom doseljenici iz Bosne i Hercegovine.

#### **7. kolovoza 2015.**

U 6:30h nadbiskup je predslavio svetu Misu u kapelici sestara Kćeri Božje Ljubavi u Petrinji te se uputio doma. Po povratku susreo se sa vlč. Franjom Ivandićem u župi sv. Ivana Krstitelja Lug-Brankovići.

U 17:00h pred nadbiskupom i generalnim vikarom mons. Lukom Tunjić novi nadbiskupov tajnik vlč. Bojan Ivešić položio je zakletvu i ispovijest vjere u kućnoj kapelici.

#### **8. kolovoza 2015.**

U 7:00h nadbiskup je slavio svetu Misu sa talijanskom obitelji Bergamaschi u kućnoj kapelici.

U 9:00h nadbiskup je sa obitelji Bergamaschi posjetio Vrhbosansko bogoslovno sjemenište i svećenički dom.

U 10:15h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Jošt Mezega župnog vikara u župi Presvetog Srca Isusova - Skoplje.

U 11:00h nadbiskup je primio grupu volontera iz Italije koji volontiraju po župama bosanske Posavine. Na susretu nadbiskup im je prezentirao crkveno i političko stanje u BiH te najvažnije projekte Vrhbosanske nadbiskupije.

#### **10. kolovoza 2015.**

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Ivana Raku, studenta na postdiplomskom studiju iz crkvene glazbe u Regensburgu.

U 10:30h nadbiskup je otišao na imendansko čestitanje kod provincijala franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Lovre Gavrana.

U 11:45h nadbiskup je primio na razgovor dr. sc. vlč. Marinka Perkovića, profesora na KBF-u u Sarajevu.

U 15:30h nadbiskup je primio na razgovor dr. sc. vlč. Šimu Maršića profesora na KBF-u u Srajevu i ravnatelja Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih "Ivan Pavao II".

U 18:00h nadbiskup je predslavio svetu Misu u katedrali Presvetog Srca Isusova za pokojnog predčasnika nadbiskupa Marka Jozinovića.

U 19:30h nadbiskup je otputovao na ljetne kolonije sa vrhbosanskim bogoslovima i odgojiteljima u župi sv. Ante u Žepču.

#### **11. kolovoza 2015.**

U 9:30h nadbiskup je sa bogoslovima i odgojiteljima posjetio župu Uznesenja BDM - Osova.

U 11:00h nadbiskup je posjetio sa bogoslovima i odgojiteljima župu sv. Ilije - Novi Šeher.

U 14:00h nadbiskup je sa bogoslovima i odgojiteljima boravio na izletištu Matinski vis.

U 18:00h nadbiskup je predslavio svetu Misu u župi sv. Ante u Žepču i podjelio sakramente inicijacije jednoj pripravnici.

#### **12. kolovoza 2015.**

U 8:30h nadbiskup je sa bogoslovima i odgojiteljima posjetio župu sv. Ivana Krstitelja - Lug-Brankovići.

U 11:00h nadbiskup je predslavio slavio svetu Misu sa bogoslovima i narodom u svetištu sv. Leopolda Bogdana Mandića u Maglaju.

U 15:00h nadbiskup je predslavio slavio svetu Misu u župi Uznesenja BDM - Komušina i nazočio slavlju sakramenta ženidbe.

U 18:00h nadbiskup je zajedno sa bogoslovima i odgojiteljima posjetio župu sv. Ane - Radunice.

#### **13. kolovoza 2015.**

U 8:30h nadbiskup je zajedno sa bogoslovima i odgojiteljima posjetio župu Uzvišenja Svetoga Križa - Bistrica kod Žepča.

U 9:30h nadbiskup je zajedno sa bogoslovima i odgojiteljima posjetio župu sv. Petra i Pavla - Lovnica.

U 11:00h nadbiskup je slavio svetu Misu sa bogoslovima i narodom u župi sv. Josipa - Zavidovići, čime su završile ljetne kolonije bogoslova vrhbosanske nadbiskupije. Kroz vrijeme trajanja kolonija nadbiskup je obavio pojedinačne razgovore sa bogoslovima Vrhbosanske nadbiskupije.

#### **14. kolovoza 2015.**

U 18:00h nadbiskup je predslavio svetu Misu uočnicu u nadbiskupijskom svetištu Majke Božje Kondžilske u Komušini. Svetoj Misi nazočilo je preko 25 000 vjernika. Nakon svete Mise nadbiskup se uputio u Dolac na Lašvi.

#### **15. kolovoza 2015.**

U 11:00h nadbiskup je predslavio svečanu svetu Misu u župi Uznesenja BDM u Docu na



Lašvi pred oko 5 000 vjernika.

U 19:00h nadbiskup je predslavio svečanu svetu Misu u svetištu Majke Božje na Stupu - Sarajevo.

#### **16. kolovoza 2015.**

U 16:30h nadbiskup je predslavio svetu Misu u katedrali sa grupom Talijana.

U 17:45h nadbiskup je primio grupu skauta iz Italije sa njihovim svećenikom don Matteo Benetti-em iz biskupije Chiavavi.

#### **17. kolovoza 2015.**

U 8:30h nadbiskup je primio sestru Admiratu Lučić, provincijalku sestara Služavki Maloga Isusa - Sarajevo.

U 10:00h nadbiskup je posjetio zemaljski muzej u Sarajevu. Tim posjetom Nadbiskup je podržao akciju "Ja sam muzej" koja ima za cilj rješavanje pitanja za ponovno otvaranje Zemaljskog Muzeja u Sarajevu.

U 19:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Roberta Ružića, svećenika koji djeluje u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Manheimu.

#### **18. kolovoza 2015.**

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor fra Josipa Ikića, voditelja ekspoziture sv. Bonaventure u Visokom.

U 10:45h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Gorana Grbešić i gospodina Giuseppea iz Siracuse.

U 11:15h nadbiskup je primio na razgovor fra Niku Josića upravitelja župe Presvetog Srca Isusova - Zvornik.

U 11:45h nadbiskup je primio na razgovor fra Juru Perića župnika u župi sv. Franje Asiškog - Rumboci.

U 14:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Davora Topića župnika župe Presvetog Srca Isusova - Skoplje, Republika Makedonija.

U 15:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

U 16:30h nadbiskup je primio na razgovor fra Josu Oršolića ravnatelja karitativne institucije *Kruh sv. Ante*.

#### **19. kolovoza 2015.**

U 11:00h nadbiskup je predslavio svetu Misu u župi sv. Josipa na Palama povodom 25 godina svećeništva generacije svećenika zaređenih 1990. godine.

#### **20. kolovoza 2015.**

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Slavišu Stavnjaka.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor

dr. sc. vlč. Dragu Župarića, profesora na KBF-u u Sarajevu.

#### **21. kolovoza 2015.**

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor grupu mladih, njih 35 iz Italije - biskupija Bologna. Tom prigodom nadbiskup ih je upoznao sa crkvenim i političkim prilikama u BiH, te im predstavio najznačajnije projekte Vrhbosanske nadbiskupije.

U 11:30h nadbiskup je primio na razgovor mr. sc. vlč. Josipa Lebu župnika u župi Presveto Trojstvo - Novo Sarajevo i profesora na KBF-u.

#### **22. kolovoza 2015.**

U 11:15h nadbiskup je primio na razgovor fra Peru Karajicu župnika župe sv. Franjo Asiški - Dobrinja.

U 15:00h nadbiskup je obavio vizitaciju župe sv. Ilije - Čemerno. Tom prigodom susreo se sa pastoralnim i ekonomskim vijećem, pregledao župne knjige i posjetio staro sjedište župe na kojem je sagrađena zavjetna kapelica sv. Ilije.

#### **24. kolovoza 2015.**

U 07:30h nadbiskup je otputovao na susret generacije u Suboticu.

U 17:00h nadbiskup je predslavio sv. Misu u župi sv. Juraja u Kuli.

U 18:00h nadbiskup je bio na prijemu zajedno sa svećenicima i laicima iz svoje generacije u općinskoj skupštini grada Kule.

#### **25. kolovoza 2015.**

U 10:30h nadbiskup je zajedno sa svećenicima i laicima iz svoje generacije bio u posjeti kod biskupa u Segedinu - Mađarska.

U 18:00h nadbiskup je predslavio sv. Misu u župi Palić - Subotica.

#### **26. kolovoza 2015.**

U 10:00h nadbiskup je zajedno sa svećenicima i laicima iz svoje generacije posjetio gradsku vijećnicu grada Subotice.

#### **27. kolovoza 2015.**

U 11:00h nadbiskup je predslavio sv. Misu u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage u Travniku prigodom završetka duhovnih vježbi za svećenike.

U 15:00h nadbiskup je posjetio župu Uznesenja BDM - Haljinići te se susreo sa župnikom vlč. Josipom Šimunovićem i obišao gradilište nove župne crkve župe Haljinići.

#### **28. kolovoza 2015.**

U 8:30h nadbiskup je imao intervju za albanske novine.



U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor profesora Franju Marića.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

U 15:00h nadbiskup je primio na razgovor bogoslova Ljubu Zadrića i svećenika Bernarda Mallmann iz biskupije Regensburg.

U 18:00h nadbiskup je primio na razgovor mr. sc. Vikicu Vujicu profesoricu na KBF-u u Sarajevu.

#### **29. kolovoza 2015.**

U 12:00h nadbiskup je predslavio svetu Misu u župi Uznesenja BDM na Stupu prigodom obiteljskog susreta koji je organizirao vlč. Josip Vajdner za svoju obitelj.

#### **30. kolovoza 2015.**

U 8:00h nadbiskup je predslavio svetu Misu za narod u samostanu sestara Karmelićanki

na Stupu.

#### **31. kolovoza 2015.**

U 10:15h nadbiskup je primio na razgovor gđu.Božanu Ivelić-Katava.

U 11:45h nadbiskup je primio na razgovor gosp. Antu Talaju.

U 14:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. dr. sc. Tomu Mlakića, pročelnika Katehetskog ureda vrhbosanske nadbiskupije.

U 15:00h započela je sjednica Ordinarijata kojoj je predsjedao nadbiskup.

U 17:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. dr. sc. Ivana Lovrića.

U 18:00h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Ljubu Zadrića, bogoslova Vrhbosanske nadbiskupije.

## **Imenovanja i premještaji u Vrhbosanskoj nadbiskupiji**

Vlč. gosp. Mato Vincetić, OFM, razriješen službe župnog vikara u župi Uznesenja BDM u Tolisi i imenovan župnim vikarom u župi Bezgrešnog začeca BDM u Dubravama (Dekret br. 812/2015 od 25. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivo Bošnjak, OFM, razriješen službe župnog vikara u župi Bezgrešnog začeca BDM u Dubravama i imenovan župnim vikarom u župi Uznesenja BDM u Tolisi (Dekret br. 813/2015 od 25. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Mijo Šuman, OFM, razriješen službe župnog vikara u župi Sv. Ilije Proroka Zenica (Dekret br. 814/2015 od 25. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivo Marković, OFM, imenovan župnim vikarom u župi Sv. Franje Asiškog Guča Gora (Dekret br. 815/2015 od 25. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Franjo Trogrlić, OFM, imenovan župnim vikarom u župi Sv. Ivana Krstitelja Podmilačje (Dekret br. 816/2015 od 25. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivica Radić, OFM, imenovan župnim vikarom u župi Sv. Ilije Proroka Zenica (Dekret br. 835/2015 od 30. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Marijo Plavčić, OFM, imenovan župnim vikarom u župi Sv. Ante Padovanskog Busovača (Dekret br. 836/2015 od 30. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivan Jaković, OFM, imenovan župnim vikarom u župi Sv. Ilije Proroka Novi Šeher (Dekret br. 837/2015 od 30. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Božidar Štrkalj, OFM, imenovan župnim vikarom u župi Sv. Mihovila Arkandela Ovčarevo (Dekret br. 838/2015 od 30. lipnja 2015.).

Vlč. gosp. Zlatko Ivkić razriješen službe župnika u župi Sv. Petra i Pavla Kakanj i imenovan župnikom u župi Imena Marijina Oštra Luka-Bok (Dekret br. 878/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Oliver Jerković razriješen službe župnog vikara u župi Glavosjeka Ivana Krstitelja Odžak i imenovan odgojiteljem u Internatu KŠC-a u Sarajevu i rektorom crkve Kraljice Krunice (Dekret br. 879/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Vlado Vrebac razriješen službe župnog vikara u župama sv. Ivana Krstitelja Otin-





ovci i Svete Obitelji Kupres i imenovan župnim vikarom župe Imena Marijina Oštra Luka-Bok (Dekret br. 880/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Vedran Lešić imenovan župnim vikarom u župama Sv. Ivana Krstitelja Otinovci i Svete Obitelji Kupres (Dekret br. 881/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivica Mršo razriješen službe ravnatelja KŠC „Sv. Josip“ Sarajevo (Dekret br. 882/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Milan Blaha razriješen službe župnika u župi Preobraženja Gospodinova Borovica i stavljen na raspolaganje biskupiji Saint Claude kao „donum fidei“ svećenik na mandat od 5. Godina (Dekret 883/2015 od 08. srpnja 2015.).

Preč. gosp. Marko Perić razriješen službe župnika župe Imena Marijina Gromiljak i dekana Kreševskog dekanata i stavljen u svećeničku mirovinu (Dekret br. 884/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. mr. sc. Mario Čosić razriješen službe odgojitelja u Internatu KŠC-a „Sv. Josip“ Sarajevo i imenovan ravnateljem KŠC-a „Sv. Josip“ Sarajevo (Dekret br. 885/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Ljubo Zelenika imenovan župnim vikarom u župi Glavosjeka sv. Ivana Krstitelja Odžak (Dekret br. 886/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Damjan Soldo razriješen službe župnog vikara u župi Sv. Ivana Krstitelja Živinice i imenovan ekonomom i odgojiteljem u Nadbiskupskom sjemeništu „Petar Barbarić“ Travnik (Dekret br. 887/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivo Jezidžić stavljen na raspolaganje Vojnom ordinarijatu (Dekret br. 888/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Anto Čosić razriješen službe župnika i čuvara svetišta Uznesenja BDM u Komušini i službe upravitelja župe Sv. Petra i Pavla Gornja Komušina i imenovan župnikom u župi Rođenja BDM Bežlja (Dekret br. 889/2015 od 08. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Dominko Bilić razriješen službe župnika župe Uzvišenja Svetog Križa Bistrica i imenovan župnikom župe Presvetog Srca Isusova Čajdraš (Dekret br. 907/2015 od 09. srpnja 2015.).

Preč. gosp. Marko Hrskanović razriješen službi župnika u župi Rođenja BDM Brusnica i dekana Derventskog dekanata i imenovan župnikom i čuvarom svetišta Uznesenja BDM Komušina i župnikom u župi Sv. Petra i Pavla Gornja Komušina (Dekret br. 908/2015 od 09. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivan Butum razriješen službe župnog vikara u župi Presvetog Srca Isusova Prozor i imenovan župnikom župe Preobraženja Gospodinova Borovica (Dekret br. 909/2015 od 09. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Ilija Karlović razriješen službe župnika župe Presvetog Srca Isusova Čajdraš i imenovan župnikom župe Imena Marijina Gromiljak (Dekret br. 910/2015 od 09. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Branko Jurić razriješen službe osobnog bilježnika u Nadbiskupovu uredu i osobnog tajnika Nadbiskupa i posla na postdiplomski studij Moralne teologije u Rim (Dekret br. 926/2015 od 15. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Bojan Ivešić razriješen službe župnog vikara župe Presvetog Srca Isusova- Katedrala Sarajevo i imenovan osobnim bilježnikom u Nadbiskupovu uredu i osobnim tajnikom Nadbiskupa (Dekret br. 927/2015 od 15. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Gabriel Jukić razriješen službe župnog vikara župe Imena Marijina Oštra Luka-Bok i stavljen na raspolaganje biskupu Livingstona (Zambija) mons. Raymondu Mpezeli kao „donum fidei“ svećenik na mandat od 5 godina (Dekret br. 938/2015 od 17. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Pero Tunjić razriješen službe župnika župe Sv. Marka Evanđeliste Ilijaš i obustavljene mu sve svećeničke ovlasti (Dekret br. 939/2015 od 17. srpnja 2015.).

Preč. gosp. mons. Anto Čosić imenovan privremenim upraviteljem župe Sv. Marka Evanđeliste Ilijaš (Dekret br. 940/2015 od 17. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivan Ravlić imenovan upraviteljem župe Rođenja BDM Brusnica (Dekret br. 941/2015 od 17. srpnja 2015.).

Preč. gosp. Bartol Lukić razriješen službi župnika župe Imena Marijina Oštra Luka-Bok i dekana Šamačkog dekanata i imenovan župnikom župe Sv. Ane Žabljak (Dekret br. 953/2015 od 18. srpnja 2015.).

Preč. gosp. Bono Tomić razriješen službe župnika župe Sv. Ane Žabljak i dekana Usorskog dekanata i imenovan župnikom župe Sv. Ivana Krstitelja Živinice (Dekret br. 954/2015 od 18. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. mr. sc. Božo Odobašić, profesor, razriješen službe profesora biblijskih znanosti na



KBF-u Sarajevo i stavljen u svećeničku mirovinu (Dekret br. 955/2015 od 18. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Marijan Pejić razriješen službe župnika župe Sv. Ivana Krstitelja Živinice i imenovan župnikom župe Uzvišenja Svetog Križa Bistrica (Dekret br. 956/2015 od 18. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Žarko Vujica razriješen službe župnika župe Presvetog Trojstva Novi Travnik i imenovan župnikom župe Sv. Petra i Pavla Kakanj (Dekret 957/2015 od 18. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Anto Ledić razriješen službe ravnatelja KŠC-a „Sv. Pavao“ Zenica i imenovan župnikom župe Presvetog Trojstva Novi Travnik (Dekret br. 958/2015 od 18. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Ivan Lovrić imenovan ravnateljem KŠC-a „Sv. Pavao“ Zenica (Dekret br. 959/2015 od 18. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Andrej Lukanović imenovan župnim vikarom u župi Presvetog Srca Isusova Prozor (Dekret br. 977/2015 od 24. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Željko Vlajić razriješen službe župnika župe Rođenja BDM Bežlja i imenovan župnikom župe Sv. Ilije Proroka Bosanski Brod i upraviteljem župe Rođenja BDM Brusnica (Dekret br. 984/2015 od 27. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Marko Jukić razriješen službe ekonoma i pomoćnog odgojitelja u Nadbiskupskom sjemeništu „Petar Barbarić“ Travnik i stavljen na raspolaganje nadbiskupiji Lima (Peru) kao svećenik „donum fidei“ na mandat od 5 godina (Dekret br. 985/2015 od 27. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Pavo Brajinović razriješen službe župnika župe Sv. Ilije Proroka Bosanski Brod i imenovan dušobrižnikom u Domu „Sv. Josip“ u Vitezu (Dekret br. 986/2015 od 27. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Slaviša Stavnjak razriješen službe dušobrižnika u Domu „Sv. Josip“ u Vitezu i stavljen na raspolaganje biskupiji Graz (Austrija) na mandat od 3 godine (Dekret br. 987/2015 od 27. srpnja 2015.).

Vlč. gosp. Stjepan Didak imenovan župnim vikarom u župi Sv. Luke Evanđeliste-Novigrad Sarajevo (Dekret br. 1051/2015 od 11. kolovoza 2015.).

Preč. gosp. Marko Hrskanović imenovan vršiteljem dužnosti dekana Usorskog dekana (Dekret br. 1130/2015 od 28. kolovoza 2015.).

Vlč. gosp. Stipan Radić, OFM, imenovan vršiteljem dužnosti dekana Kreševskog dekanata (Dekret br. 1131/2015 od 28. kolovoza 2015.).

Vlč. gosp. Anto Pušeljčić, OFM, imenovan vršiteljem dužnosti dekana Šamačkog dekanata (Dekret br. 1132/2015 od 28. kolovoza 2015.).

## Dozvole

Dekret broj 781/2015 od 01. srpnja 2015.: Dozvola sanacije filijalne crkve Glavosjeka sv. Ivana Krstitelja u Dobrošinu župa Uznesenja BDM Gornji Vakuf-Uskoplje.

Dekret broj 822/2015 od 01. srpnja 2015.: dozvola izgradnje kapelice na groblju Gračanica u župi Srca Marijina Skopaljska Gračanica.

## Novi pečati





VRHBOSANSKA NADBISKUPIJA  
 Župa Svetoga Ilije - Doljani  
 Filijalna crkva Glavosijeka Ivana Krstitelja - Risovac

# POVELJA

U ime Presvetoga Trojstva  
 Oca, Sina i Duha Svetoga

Za pontifikata pape Franje,  
 nadbiskupa vrhbosanskoga Vinka kard. Puljića,  
 župnika fra Andrije Jozića (OFM)  
 župljani župe Svetoga Ilije Proroka uz pomoć dobročinitelja  
 započese gradnju filijalne crkve Glavosijeka Ivana Krstitelja na Risovcu.

Kamen temeljac blagoslovi  
 msgr. dr. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski  
 21. lipnja 2015. godine Gospodnje

*Fra Andrija Jozić*  
 fra Andrija Jozić, župnik



*P. Sudar*  
 msgr. dr. Pero Sudar,  
 pomoćni biskup vrhbosanski



## Pastoralna poruka kardinala Vinka Puljića na početku školske i vjeronaučne godine u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

Na početku još jedne vjeronaučne i školske godine pozdravljam sve one koji su uključeni u odgoj u vjeri naše djece i mladih: roditelje, vjeroučitelje u školama i župnim zajednicama, a na poseban način vas dragi vjeroučenici.

### Dragi roditelji,

obitelj je prva škola vjere, vi ste prvi odgovitelji u vjeri svoje djece. Papa Franjo vas u svojim obiteljskim katehezama poziva da budete učitelji vjere, prije svega primjerom vjerničkog života, učeći svoju djecu moliti i da molite zajedno obiteljsku molitvu. Želim vas ohrabriti i posvijestiti vam odgovornost u poslanju u kojem vas nitko ne može zamijeniti. Primjerom vjerničkog života i svakodnevnim svjedočenjem kršćanskih vrednota vi srcem prenosite poruku evanđelja i odgajate svoju djecu u vjeri. Djecu se ne može prevariti i oni će srcem prihvatiti ono što im se srcem prenosi. Zato vas zajedno s papom Franjom potičem i pozivam da ovaj početak školske godine bude poticaj da svojoj djeci prenesete ono što je najvrjednije: vjeru u Boga koja se hrani molitvom i svetim sakramentima. Razumijem vas, dragi roditelji, da u ovim teškim vremenima nije lako osigurati sve što je obitelji potrebno za život, ali vas molim da uz brigu za materijalna dobra ne zaboravite na duhovne vrijednosti. Prevažno je da, uz prenošenje vjere svojim životom i riječju, vodite brigu oko upisa djece na školski vjeronauk i župnu katehezu. Plod i mjerilo uspješnosti i školskog vjeronauka i župne kateheze trebalo bi biti slavlje nedjeljne svete mise u župnoj zajednici.

### Dragi vjeroučitelji,

nakon roditelja, vi ste pozvani i poslani odgajati u vjeri našu djecu i mlade u školama i župnim zajednicama. Želim vas ohrabriti da se ne umorite i pozvati i vas kao i roditelje da budete svjedoci vjere. Vjeroučenici će slušati ono što govorite ali će pamtiti jedino kakvi ste ljudi i vjernici bili. Zato vas potičem da im prenosite blago vjere s ljubavlju kako bi se zaljubili u

Isusa i njegovu Crkvu. Tako prenoseći poruku evanđelja, odgojit ćete u djeci i mladima čovjeka i formirati njihove savjesti.

Takvi mladi ljudi će lakše otkrivati smisao života i hrabrije se suočavati sa svim životnim izazovima. S ljubavlju ih poučavati znači istinski ih voljeti, ne bojati se pokazati da ih volite i poštujuete, te da im prenosite ono što u svom srcu nosite.

Budite redoviti sudionici nedjeljnih misnih slavlja u župnim zajednicama i na taj način svojim vjeroučenicima posvjedočite da živite ono što njima govorite.

### Dragi vjeroučenici,

draga djeco i mladi, pred vama je još jedna školska godina u kojoj ćete sa svojim vjeroučiteljima upoznavati i produbljivati svoju vjeru na satima školskog vjeronauka i vjeronaučnim susretima u župnim zajednicama. Ja vaš nadbiskup, želim vas pozvati i potaknuti da otvorite svoja srca i da o našoj vjeri, ne samo učite, nego da budete otvoreni poticajima Duha Svetoga i dopustite da vam kršćanske vrijednosti izgrađuje vaše mlado srce. Najveće umijeće je u sebi odgojiti čovjeka i to čovjeka vjere, savjesti i odgovornosti. Zato iskreno surađujte sa svojim vjeroučiteljima u školi i u župnoj zajednici. Oni će vam pomoći da svoju vjeru upoznate i zavolite. Oni će vam pomoći da se upoznate i susretete s osobom Isusa Krista koji je stvarni i iskreni prijatelj djece i mladih. Težite za idealima koji su neprolazni i za koje se isplati žrtvovati. Neka vam Isus bude najdraži ideal kojeg ćete slijediti. Budite u svojoj školi, na ulici, u župi a posebno u svojoj obitelji pravi apostoli koji svjedoče da je njihov ideal Isus Krist.

### Dragi vjernici,

vjerujem da je svakoj župskoj zajednici stalo da se u njoj izgrađuje zajedništvo na temeljima vjere i morala. Prevažno je stvarati ozračje vjere kojem će djeca i mladi doživljavati da su prihvaćeni i voljeni. Potičem vas da se zauzmete da u vašoj župi ne bude ni jedno dijete i



nijedno mlado biće koje ne bi bilo obuhvaćeno školskim vjeronaukom i župskom katehezom. Pomozimo jedni drugima kako bi se u zajedništvu živjela osobna i zajednička vjera.

Pozivam sve vjernike, osobito župnike, pastoralne djelatnike, vjeroučitelje i roditelje, da pružimo svjedočanstvo vjere djeci i mladima kako bi oni bili nositelji nade i života vjere u našoj nadbiskupiji. Sve vas preporučam za govoru naše Nebeske Majke i pozivam da od

nje učimo kako iščitavati znakove vremena i biti poslušan poticajima Duha Svetoga.

Sve vas od srca pozdravljam i na sve zazi-  
vam obilje Božjeg blagoslova!

*don Tomislav Mlakić,*  
*predstojnik*

*Vinko kardinal Puljić,*  
*nadbiskup vrhbosanski*

Mons. Mato Zovkić

## S Marijom zahvalni Bogu za trud naših roditelja i učitelja

Homilija povodom 70. rođendana nadbiskupa Puljića - Pale, 8. rujna 2015.

Oče nadbiskupe, rodbino nadbiskupa Vin-  
ka, braćo koncelebranti!

Slaveći Marijino rođenje i odrastanje u obit-  
elji Joakima i Ane, mi se danas pridružujemo  
katolicima svijeta u radosti što je Marijino ro-  
đenje „svemu svijetu nada i zora spasenja“,  
kako ističe današnja popričesna molitva. Pose-  
bno se pridružujemo vjernicima šest vrhbos-  
anskih i pet banjalučkih župa koje danas  
slave svoj god kao blagdan uraslosti u biskup-  
ijsku zajednicu i sveopću Crkvu. Razlog zaš-  
to smo se okupili oko našega nadbiskupa ov-  
dje na Palama, koje su nakon podizanja nove  
župne kuće postale mjesto duhovnih obnova i  
svećeničkog druženja, jest sedamdeseti rođen-  
dan našega nadbiskupa koji već 24 godine vo-  
di našu nadbiskupiju. S njime zajedno želimo  
zahvaliti Bogu za Marijino odrastanje u vjerni-  
čkoj obitelji koja ju je pripravila za njezinu ži-  
votnu zadaću, ali i za podršku koju smo imali  
u svojim roditeljima, ukućanima i profesorima  
dok smo se spremali za svoj životni poziv.

### **Marija se razvila u kreativnu Židovku zahvaljujući trudu roditelja i podršci drugih vjernika**

Liturgičari nas uče da je blagdan Marijina  
rođenja nastao u Crkvi Istoka. Kršćani Jeruz-  
alema koji su govorili grčki, bili su uvjereni da

je u svetom gradu sačuvan temelj kuće Joaki-  
ma i Ane u kojoj se Marija rodila i odrasla. Za-  
to su u petom stoljeću tu podigli baziliku Sv.  
Ane te svake godine slavili godišnjicu posvete  
ujedno kao dan Marijina „usnuća“ ili rođenja  
za nebo. Već oko god. 500. jedan crkveni pjes-  
nik u Carigradu je ostavio himanprema koje-  
mu se u bazilici sv. Ane slavi i blagdan Mariji-  
na zemaljskog rođenja. Odatle je u sedmom  
stoljeću slavlje preneseno u Rim gdje je blag-  
dan dobio današnje ime.

Za evanđelje blagdana imamo rodoslovlje  
Isusova poočima Josipa, zakonskog muža Ma-  
rijina, te navještenje Josipu o čudesnoj Marijinoj  
trudnoći. Prvi redak je neke vrste naslov za  
Matejevo evanđelje: „Rodoslovlje Isusa Krista,  
sina Davidova, sina Abrahamova“. Za Mateje-  
vu Crkvu Marijin sin je Mesija iz roda Davido-  
va te potomak Abrahama koji je praotac naro-  
da Božjega i prvi sljedbenik vjere u Boga jedi-  
noga. U ovom rodoslovlju od tri razdoblja po  
14 naraštaja nabrojeno je pet žena, iako se u  
Matejevu vremenu nije puno držalo do žena u  
obitelji i povijestinaroda: Tamara, Rahaba, Ru-  
ta, Batšeba i Marija. Zajedničko im je da je bilo  
nešto izvanredno ili nepravilno u njihovoj bra-  
čnoj vezi, zatim da su bile poduzetne i imale  
važnu ulogu u Božjem planu. Navođenje prvih  
četiriju žena pripravlja čitatelje i slušatelje za  
iznimnost Marijine trudnoće koja je pojašnjena  
Josipu i nama kasnijim vjernicima. Tako rođe-



nje sina Marijina odstupa od uobičajenog modela te naglašava kontinuitet Isusa s velikim osobama iz povijesti Božjega naroda.

U vrijeme Marijina odrastanja, dječaci su mogli ići na pouku kod mjesnog rabina, a djevojčice su trebale sve naučiti u kući. Posebno je od oca Joakima Marija učila povijest svoga naroda, jer je otac bio zadužen da o kućnoj proslavi Pashe tumači povijest vlastitog naroda. Marija je uz to rasla u Jeruzalemu u kojem su u hramskom trijemu za velike blagdane rabini držali pouku. Marija se sigurno pridruživala vjernicima koji su upijali te pouke. Iz Marijine pjesme „Veliča duša moja Gospodina“ (Lk 1,46-55) vidimo da je znala glavne događaje židovske povijesti te da se zauzimala za siromahe i pravdu u svijetu. Ona je kasnije dječaku i mladiću Isusu pomagala tražiti i vršiti volju Božju, što se vidi iz Isusove pohvale majci koja mu daje podršku time što zajedno s njime riječ Božju sluša i vrši (Lk 11,27-38). Marija se razvila u kreativnu Židovku zahvaljujući trudu roditelja i podršci drugih vjernika pa je mogla kreativno podržavati svoga Sina u njegovu poslanju.

### **Naša zahvalnost roditeljima i ostalima koji su nas pratili u odabiru i vršenju poziva**

U radničkoj obitelji Ivana Puljića i Kaje r. Pletikosa u selu Priječanikod Banja Luke proplakao je 8. rujna 1945. dječak Vinko. Majka mu je umrla kad su njemu bile 3 godine, a druga očeva žena Ana r. Jurić, kojom se oženio nakon godinu dana, skrbila je zasedmero preživjele djece prve muževe žene kao i za svojih šestero rođenu u braku s njime (dvoje su joj umrli kao bebe). Odrastao je u radničkoj obitelji s trinaestero djece a duhovno je bio navezan na trapiste u čiju crkvu su išli kao obitelj. Sjećam se da nam je u opuštenim razgovorima kod stola pripovijedao obiteljske zgodeu kojima je učio skromnost i solidarnost. Također je s radošću pripovijedao što je radio kao bogoslov za vrijeme praznika kod kuće ili u Njemačkoj, kako bi roditeljima olakšao troškove svoga školovanja. Od oca Hercegovca u Bosni naučio je u osnovnoj školi štovati nadbiskupa Stepinca, biti solidaran s hrvatskim narodom i držati se daleko od utjecaja komunista. Pred mladu misu, otac ga je odveo u svoju rodnu župu Blagaj u Hercegovini da s rođacima po-

dijeli radost što ima sina svećenika te da ih pozove na mladu misu. Zemlju koju mu je otac odredio prigodom diobe posjeda prodao je te kupio prvi auto koji mu je bio potreban za pastoralno djelovanje.

Kroz devet godina duhovničke službe u zardarskom sjemeništu pohađao je i roditelje vrhbosanskih sjemeništaraca u njihovim rod- nim župama te tako upoznao župe, svećenike i pastoralne prilike kod nas. Nakon što se u siječnju 1990. nadbiskup Jozinović odrekao službe zbog bolesti, nunciju Montalvu je ubrzo postalo jasno da nitko od vrhbosanskih kandidata ne bi bio dostatan prihvaćen od svih svećenika zbog podjele klera koja je nastala u vrijeme nadbiskupa Jozinovića. Zato je 7. prosinca 1990. proglašeno daje papa Ivan Pavao II. za novog vrhbosanskog nadbiskupa imenovao banjolučkog svećenika Vinka Puljića koji je tada bio na službi vicerektora u Vrhbosanskoj bogosloviji. Na Papinu odredbu, on i još 12 novoimenovanih trebali su biti posvećeni za biskupe u Rimu na Bogojavljenje 1991. Novi nadbiskup zamolio je prepošta Vrhbosanskog kaptola dr. Peru Pranjica i mene kao delegata biskupa Kosa da ga pratimo u Rim na duhovne vježbe, polaganje zakletve o vjernom obavljanju službe i biskupsko ređenje. Kad smo se sutradan nakon ređenja zajedno s njegovom prisutnom rodbinom vraćali autobusom sa susreta s Ivanom Pavlom II., jedan od Puljića zamolio me da čuvamo nadbiskupovo zdravlje. Smatrao sam da ga najviše čuvamo ako ga prihvatimo svim srcem kao svoga nadbiskupa i odgovorno vršimo službe koje nam povjerava.

Imao sam priliku suodlučivati o njegovu zdravlju 12. lipnja 1996. kada je kirurg dr. Dinko Radnić ustanovio da mu je hitno potrebna operacija. Jedan hrvatski biskup, na moje pitanje o operaciji u Sarajevu na Univerzitetској klinici, preporučio je da organiziramo prijevoz vojnim helikopterom u Rim na Kliniku Gemelli koja je katolička te ima vrhunske stručnjake. Mi članovi ordinarijata koji smo se našli u kući ustanovili smo da će mu biti potrebna pratnja liječnika nakon operacije a to možemo providjeti samo u Sarajevu. Zato smo odlučili uputiti ga na kliniku u Sarajevu. Operiran je 13. lipnja te ostao na bolničkoj njezi do 24. lipnja.



Od njegovih akcija u upravljanju nadbiskupijom, spominjem samo jednu. Kada je napokon došlo vrijeme da se nadbiskup Vinko sa suradnicima dadne na izgradnju Svećeničkog doma za svoje bolesne i umirovljene svećenike, posavjetovavši se sa svećenicima, odlučio je graditi u dvorištu Bogoslovije. Trebalo je najprije kupiti susjednu kuću s potkućnicom radi nužnog proširenja gradilišta. Zatim je trebalo „otesati brdo“ da se u budućem podrumu, prizemlju i prvom katu priredi prostor za garaže, na drugom katu poslovni prostor s velikom dvoranom za svečanosti, a na trećem i četvrtom stanovi za svećenike. Dobrotvore na čija je srca kucao trebao je uvjeriti o potrebi takve građevine, jer u njihovim zemljama umirovljeni svećenici idu u staračke domove s ostalim sugrađanima. Podignuta je i 2. svibnja 2011. otvorena lijepa i funkcionalna zgrada s udobnim smještajem te dobrom hranom i poslugom. Jedan od nas koji je ovdje prisutan običava govoriti: „Dobro nam je ovdje!“ Tako večer svoga zemaljskog proputovanja može

mo smireno provoditi, a naši mlađi kolege mogu znati da neće na ulicu nakon što aktivne godine ulože u pastoralno djelovanje. U ime nas koji smo sada smješteni u Domu, hvala Bogu što je nadbiskupu i njegovim suradnicima za ovo područje nadahnuo prave odluke i blagoslovio izvođenje radova.

Danas zahvaljujemo Bogu za sve koji su podupirali dječaka Vinka rođenog pred 70 godina na njegovu putu prema svećeništvu te posebno na 24 godine njegova predvođenja Vrhbosanske nadbiskupije. Ujedno zahvaljujemo Bogu svaki za svoje roditelje i sve koji su nas podupirali na našem životnom putu. Dok nadbiskupu čestitamo, želimo mu Božju blagoslov za radosni nastavak njegova pastirskog služenja!

Sada predlažem kratku meditativnu šutnju s dva pitanja: 1. Koliko sam zahvalan Bogu za roditelje, profesore i rodbinu koji su me u životu podupirali? 2. Što mogu činiti da nadbiskup Vinko svoju službu nastavi vršiti radosno i uspješno na dobro nas katolika ovdje i drugih ljudi u našoj zemlji?

## Molitva vjernika na koncelebraciji Nadbiskupa i svećenika na Palama

8. rujna 2015.

### UVOD:

S Marijom zahvalni Bogu što ju je po njezinim roditeljima i učiteljima pripremio na zadaću Majke i suradnice Isusa dobrog pastira, uputimo Bogu zajedničke molitve.

### ZAZIVI:

- Za Crkvu u današnjem svijetu: da po zagovoru Marije bude svima ljudima znak i sredstvo spasenja u Kristu, molimo te ...

- Za djecu i mlade koji su ovih dana krenuli u školu ili će uskoro krenuti na fakultete: da uz pomoć roditelja i učitelja rastu u traženju istine te uče činiti dobro, molimo te...

- Za obitelji izbjeglica iz zemalja Bliskog Istoka čija djeca ove godine neće imati redovno školovanje: da po vladama zemalja u koje dolaze svima udijeliš sigurnost i nužnu opskrbu, molimo te...

- Za djevojke i mladiće koji se spremaju za duhovni poziv: da u ljubavi roditelja i razboritosti odgojitelja nađu potrebnu podršku, molimo te...

- Za vrhbosanske svećenike koje je zaredio nadbiskup Vinko u 24 godine svoje službe: da, pod vodstvom nadbiskupa, zajedno sa starijom subraćom svojim vjernicima i drugim ljudima budu svjedoci Božjeg milosrđa, molimo te...

- Za našega nadbiskupa Vinka: da mu udijeliš potrebnusnagu i pastirsku vedrinu u svjedočenju istine i Božje ljubavi prema vlastitim vjernicima i svima ljudima, molimo te...

- Za pokojne roditelje našega nadbiskupa Ivana i Kaju te za sve pokojnike iz obitelji Puljić: da njih nagradiš dobrima nebeskim a sve koji za njima tuguju okrijepiš utjehom vjere, molimo te...





### ZAKLJUČNA MOLITVA:

Svemogući Bože, Ti si u svojoj providnosti dao da se Marija rodi u obitelji Joakima i Ane te da se uz njihovu skrb pripremi za svoju zadaću Majke našega Gospodina Isusa Krista. Zahvaljujemo Ti za naše odrastanje u

vjerničkim obiteljima i za pomoć naših učitelja. Blagoslovi sve roditelje, odgojitelje i učitelje koji današnjim mladima pomažu da ljudski i vjernički sazrijevaju. Po Kristu Gospodinu našem.

## Katolički teolozi o pripremnom dokumentu Sinode o obitelji

Tekst pripremnog dokumenta za skorbu sinodu o obitelji – tzv. Instrumentum laboris – ima ozbiljne nedostatke i u suprotnosti je s crkvenim Učiteljstvom o moralnome zakonu, ulozi i naravi savjesti i moralnome prosuđivanju, predlažući da ispravno formirana savjest može biti u sukobu s objektivnim moralnim normama. Zbog toga problematični 137. paragraf – koji dovodi u pitanje nauk enciklike Humanae vitae – treba odbaciti i zamijeniti jasnim izričajem odnosa između savjesti i objektivnih moralnih normi. Srž je to izjave koju su pripremili David Crawford i Stephan Kampowski, profesori pri Papinskom institutu Ivan Pavao II. u Sjedinjenim Državama i Italiji, a koju je podržalo gotovo 60 profesora teologije i filozofije diljem svijeta, među njima i dva biskupa. Izjava je objavljena u uglednom američkom časopisu za religiju i javni život, First Things.

Kao katolički moralni teolozi i filozofi – ističu autori – osjećamo se obveznima podići glas protiv iskrivljenja katoličkog nauka implicitnog u 137. paragrafu pripremnog dokumenta. U tom dijelu teksta, govoreći o enciklici Humane vitae i ljudskome rađanju, tvrdi se kako postoje „dva pola koja treba stalno spajati“. S jedne je strane uloga savjesti. Nju se definira kao „Božji glas koji odzvanja u ljudskom srcu koje je odgojeno da ga sluša“, dok s druge strane postoji „objektivna moralna naznaka, koja nas sprječava da rađanje držimo stvarnošću o kojoj možemo proizvoljno odlučivati, ne uzimajući u obzir Božji naum o ljudskome razmnožavanju“.

Kad prevlada subjektivni pol – stoji u dokumentu – lako se riskiraju sebični izbori; a u suprotnom se slučaju moralna norma vidi kao nepodnošljivi teret koji nije u skladu s potreb-

ama i mogućnostima osobe. Na koncu paragrafa predlaže se da spajanje tih dvaju vidika, uz sposobno duhovno vodstvo, može pomoći supružnicima donijeti odluke koje su u skladu s Božjom voljom.

Međutim, kako pišu Crawford i Kampowski, to nije ispravno razumijevanje ni uloge savjesti ni moralnih normi: jezik je nejasan i govori o moralnim normama kao nečemu izvanjskom ljudskoj osobi, opisujući ih isključivo negativnima i prisilnima. Naglašavanje vidika zabrane zanemaruje njezinu pozitivnu ulogu u promicanju osobnog rasta i ispunjenju dobra. Zbog tog izostanka, daje dojam da bi moralne norme mogle zapravo biti „nepodnošljivi teret“ koji „ne odgovara potrebama i mogućnostima osobe“.

Pozivajući se na nauk enciklike Veritatis splendor, teolozi i filozofi ističu da moralne norme nisu izvanjske granice koje su u raskoraku s čovjekovim dobrom, već su „zapovijedi prožete puninom života“ koju obećava Isus Krist. Ideja da moralne norme ne promiču ljudsku sreću predlaže, kako kažu, nominalističko i proizvoljno viđenje moralnoga zakona, prema kojem je čin zao samo zato što je zabranjen. Međutim – prema katoličkom razumijevanju – moralni zakon izražava istine o ljudskoj osobi – istine koje se ne mogu zanemariti ili prekršiti bez nanošenja štete našim „potrebama i mogućnostima“, to jest nama samima.

Što se tiče savjesti, Instrumentum laboris propušta reći da se ona odnosi na zakon upisan u naša srca, kako naučava Drugi vatikanski sabor. „Božji glas koji odzvanja u ljudskome srcu“, po pitanju moralnosti ne govori neku stvar jednoj osobi, a drugu drugoj, i nikada ne govori protiv objektivnih moralnih normi koje naučava Cr-





kva. Veliki je propust govoriti o njemu tako da se čini odvojenim od moralnoga zakona ili ga ne spominje. Krivo je govoriti o „subjektivnom polu“ izvan zakona, koji se onda mora uskladiti sa zakonom – ističu profesori, dodajući: iz 137. paragrafa ne proizlazi samo opasnost „sebičnih izbora“, već i radikalni subjektivizam u shvaćanju moralnoga života, jer se savjest odvaja od prosvjetljujuće unutarnje prisutnosti moralnoga zakona. Predstavljajući savjest kao subjektivnu sposobnost u opreci zakonu, Instrumentum laboris predlaže ideju koja je nespojiva s crkvenim Učiteljstvom.

Prema 137. paragrafu, moralni sud nije više sud savjesti koju prosvjetljuje zakon, već je „usklađivanje“ dva pola – subjektivnog i objektivnog – i to bez predloženog kriterija. Drugim riječima – stoji u izjavi – čini se da Instrumentum laboris logički vodi k tome da je krajnji kriterij moralnosti proizvoljan. Prijedlog „sposobnog duhovnog vodstva“ nije rješenje te poteškoće – dapače, kao kriterij odlučivanja moralni bi sud bračnih parova učinio ovisnim o sudu pastoralnog stručnjaka – što proturječi samoj naravi savjesti – naglašavaju autori izjave.

Osim toga, Također su istaknuli da sv. Ivan Pavao II. u enciklici Veritatis splendor izričito odbacuje mogućnost da bi određeni „konkretni životni čimbenici“ mogli biti „iznimka općem pravilu“ i stoga dopustiti da se mirne savjesti učini ono što je po moralnome zakonu zlo po sebi. Na temelju toga se – napisao je sv. Ivan Pavao II. – pokušavaju legitimirati takozvana „pastoralna“ rješenja koja su protivna Učiteljstvu te opravdati „kreativnu“ hermeneutiku u skladu s kojom određeni negativni propis ni na koji način ne obvezuje moralnu savjest u svim slučajevima.

Nejasan i neprecizan izričaj 137. paragrafa na-

vodi na nijekanje da su neki čini po sebi zli. Tekst implicira da ne postoje moralne norme koje imaju apsolutnu, univerzalnu i nepromjenjivu valjanost i koje uvijek i bez iznimke zabranjuju po sebi zle čine. Na taj način, čini se da stavlja u pitanje crkvenu predaju i izričiti nauk enciklike Veritatis splendor – zaključuju autori izjave.

Sporni paragraf također teško iskrivljuje značenje enciklike Humanae vitae. U Instrumentum laboris piše kako Enciklika naučava da postoje „objektivne moralne norme koje ne dopuštaju da čin rađanja shvaćamo kao stvarnost o kojoj se može proizvoljno odlučivati, neovisno o Božjem naumu za ljudsko razmnožavanje“. Međutim, Humanae vitae ne govori samo protiv „proizvoljnog odlučivanja“ o rađanju – kao da bi moglo biti neproizvoljnih razloga koji bi mogli opravdati kontracepciju – već izričito naučava da Božji naum o bračnom zagrljaju isključuje „bilo koji čin koji prije, u trenutku ili nakon spolnog odnosa, koji ima specifičnu nakanu spriječiti razmnožavanje – bilo kao cilj, bilo kao sredstvo“.

Nedostaci pripravnog dokumenta mogu imati razorne posljedice za vjernike, koji imaju pravo znati istinu o pologu vjere. Ako sinoda podrži 137. paragraf, posijati će među njih sjeme pomutnje. Neuspjeh teologa te čak i biskupa i svećenika da snažno podrže naučavanje enciklike Humanae vitae uzrokovao je desetljeća slabe privrženosti crkvenome nauku – i to ne samo u pitanjima spolnosti. Sinoda je prigoda da se taj nedostatak ispravi. Paragraf 137 treba odbaciti i zamijeniti ga snažnom podrškom nauka enciklike Humanae vitae i jasnim objašnjenjem odnosa između savjesti i objektivnih moralnih normi kako se naučava u Veritatis splendor – zaključuju Crawford i Kampowski.

(kta/rv)

## Pedsjednik UCESM-a poziva na solidarnost, otvorenost i svjedočenje Kristove ljubavi

*Pedsjednik Unije europskih konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica (UCESM), fr. Giovanni Peragine uputio je redovničkim zajednicama Europe apel u povodu migracijskog egzodusa stanovništva.*

*„Ljubite i vi pridošlicu, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj“ Pnz 10,19*

Draga braćo i sestre!

Rat se nastavlja pred samim vratima Europe koji prouzrokuje migracijski egzodus, nevinih žrtava. Do sada, su ti događaji premašili dimenziju press vijesti i postali svakodnevna stvarnost koja uključuje mnoge od nas.



Fenomen migracije prati povijest naroda i neminovno bi trebao, rađati ne samo osjećaj, nego i zadaću zajedničkog dijeljenja te svestranu solidarnost, a ne osjećaj nesigurnosti i da su nam migranti neka opasnost. Dakle, stranac treba osjetiti našu dobrodošlicu, kao osoba koja ujedno obogaćuje i našu zajednicu.

U nadi brzog zaustavljanja konflikata te uspostave mira u tim ratom zahvaćenim dijelovima, mi bismo trebali biti prvi promotori svestrane pomoći i organizirane zaštite tih nevinih žrtava te činiti sve kako bi se zaustavilo ilegalno trgovanje ljudima.

Danas, kao nikada do sada, Europa mora odigrati ključnu ulogu, kako u rješavanju konflikta na diplomatskom polju tako i u brizi za izbjeglice.

Sada je vrijeme, da zemlje članice EU pokažu vrednote dobrodošlice, tolerancije, solidarnosti i kulturne integracije, koje su upisane u temeljima naše Unije. Europa ne bi smjela sa-

mo tako propustiti ovu jedinstvenu priliku.

I, mi, Bogu posvećene osobe, trebamo biti protagonisti i svjedoci Kristove ljubavi koji je jednako prisutan u "strancu koji je dobro došao."

Ujedinjeni s pozivom našeg Svetog Oca, i ja svima vama redovničkim zajednicama našeg kontinenta, ponavljam vapaj da probudimo Europu te "izrazimo Evandeosku konkretnost" dok se uključujemo oko brige i rada s izbjeglicama koji nam dolaze i kucaju na naša vrata, te tako promičemo kulturu solidarnosti, poštovanja i odanost prema emigrantima, jer njihova integracija, miran suživot, iako iz raznih kulturnoloških sredina ne smiju nam biti prepreka.

U duhu zajedništva sa svima vama te trenutku kada naš kontinent treba oslušivati srcem i kreativnošću izazove koje danas pred nas stavlja Gospodin, želim vam svako vam dobro!

*Fr. Giovanni Peragine  
predjednik UCESM-a*

## Propovijed kard. Puljića na misi Hrvatima u Santovu - Mađarska

5. rujna 2015.

Draga braćo misnici, draga braćo i sestre, dragi štovatelji naše Nebeske Majke. Prije nego smo krenuli u procesiji pitam ja vašega župnika koliko dugo smijem propovijedati. A on kaže da tako daleko poći i doći nije red da malo kažeš! Ima pravo!

Današnje evanđelje s toliko imena može nas potaknuti da se pitamo što to znači? Moramo znati da je Bog odlučio sići među ljude, postati čovjek, i On ima svoje korijenje i upravo se nabrajaju imena-rodoslovlje iz kojega će se roditi Isus Krist. On je dakle ušao u povijest čovječanstva, po Mariji postao je čovjek kako bi kao čovjek trpio za nas, umro i uskrsnuo te nama donio mir. Čuli smo u prvom čitanju da je On mir. Svaki od nas ima svoje korijenje, povijest, rodoslovlje. Istina je da danas tzv. digitalna generacija ne pamti puno, jer što nije zapisano u mobitelu i ne pamti se. Međutim naši stari znali su korijenje pa nabrajaju koji je djed, koji pradjed, šukundjed a mi to danas nemamo. To ponetko samo zna. Mi smo danas

u opasnosti jer dolazi vrijeme da nam peru pamet, da ne znamo svoje korijenje. Zbog toga sam zadivljen da ste sačuvali pamćenje, sjećanje odakle su vaši došli. Evo u evanđelju se govori o dvanaest generacija, dvanaest plemena, evo i vi ste dvanaesta generacija koja je ovdje došla iz onih starih krajeva iz jednog Gospina svetišta iz Olova. Istina slika olovske Gospe nije se sačuvala, izgorjela je zajedno sa crkvom, ali mjesto gdje se moli ostalo je i ljudi se danas tu okupljaju. Dakle što je sačuvalo tu našu vjeru kroz povijest kojom smo hodili i proživljavali i preživljavali. Možemo komotno reći da nas je pobožnost prema Mariji prvo okupljala, kad god nam je bilo teško išli smo Gospi, molili smo, pravili hodočašća, činili pokoru i ispovijedali se. Roditelji dobro znaju da dijete kada zaplače prvo se obraća majci i često prva riječ koju izgovori je „mama“. Obično čovjek s tom riječju i umire. Vi znate kada se dijete povrijedi i počne plakati mama samo poljubi i bol prestaje. Ima jedna tajna



majčina srca koja liječi rane. Tako je to kroz povijest i na duhovnom planu bilo, Gospa je liječila naše rane, hranila našu vjeru, čuvala ju, evo i vaše korijenje. Marija je postala naša Majka pod križem. Isus s križa daje svom učniku majku i evanđelje kaže da od toga časa uze je učenik sebi. To je simbol kroz cijelu povijest Crkve, Isus nam je dao svoju majku i mi je prihvaćamo kao Majku. Koja je Marijina uloga? Ona vodi do Isusa! Sjetite se iz evanđelja kada je Marija na svadbi u Kani Galilejskoj prva primijetila da je nestalo vina, odlazi reći to Isusu. Isus malo čudnije odgovara: Što ja imam s tobom? Međutim Marija se ne obazire na to nego govori: što god rekne učinite! To je Marijina uloga, vodi nas da poslušamo Isusa, da prihvatimo njegovu Riječ, da živimo od njegove Riječi. Znaite koliko god je ona velika jer je Bogomajka, rodila je Sina Božjega, Isus je proglasio da je još veća jer je Božju Riječ slušala i vršila. Kada se okupio narod oko Isusa pa i Marija se pridružila, a ljudi mu kažu eno majka i braća te traže, a Isus kaže tko je moja majka i braća? Oni koji Riječ Božju slušaju i vrše, time je Isus svoju majku proglasio velikom jer je Božju Riječ čula i prihvatila. U Nazaretu kad je čula rekla je: Evo službenice Gospodnje tu je Marijina veličina, Božju je prihvatila i živjela. I nama to isto kaže kao u Kani Galilejskoj: što god vam kaže činite! Častiti Mariju znači dopustiti da nas ona vodi Isusu. Ali ne samo to, od Marije treba naučiti kako se Božja sluša. Mislim da nema ni jedne obitelji koja ne posjeduje Sveto pismo ili barem Novi zavjet. Često puta ta knjiga bude u pozadini. To je Riječ Božja i nju trebamo čitati i čuti. Zamislite kako bi vas zabolilo da napišete nekome koga volite pismo a on i ne otvori to pismo. Bog je nama dao to Pismo, a mi ga ni ne otvorimo. Koliko god je ljudsko važno, još je važnija Božja i zato od Marije danas naučimo da držimo do Božje Riječi. Kada bismo mi čitali Sveto pismo tako da ga čujemo ne ušima nego srcem manje bi trebalo apaurina jer Božja riječ donosi mir, ona nas smiruje, ona nam čisti srce i savjest. Ne možemo mi živjeti sa grijehom ako Božju riječ čujemo. Ona nas pokreće da se kajemo, da se odričemo grijeha. Ako čitam Božju Riječ ne mogu živjeti u svadi, moram se pomiriti jer Bog voli i mene i onoga s kime sam se posvađao. Isto tako ne mogu Božju Riječ čitati a zlo činiti jer Božja Riječ nas odgaja i oplemenjuje,

to nas Marija uči čuti Božju riječ i to srcem. Jer kada se srcem prihvati onda se to i živi. Stoga je potrebno danas ovdje kod Gospe probati učiti kako živjeti sa Božjom Riječju, kako biti čovjek poslušan vjeri.

Danas imamo novu seobu naroda, i svi govore o problemima migranata i to jesu stvarni problemi ali nitko ne govori o razlozima zbog čega je do toga došlo i o tome se ne smije pričati jer o „Velikom Bratu“ se ne smije puno govoriti. Ja sam vidio tisuće izbjeglica i znam što znači biti izbjeglica, ali od toga što ćemo mi kukati nad njima ništa ne koristi jer treba zlo zaustaviti da ljudi na svojim korijenima žive. Nažalost u ovoj politici koja je sada stvorena Božja nema mjesta, gdje je važnija zarada, korist i uživanje tada je čovjek ugrožen, tada čovjek nema svoje dostojanstvo. Zato nastojmo da Božja Riječ ne odgaja samo mene kao katolika, nego da ja kao katolik ugradim se u to društvo, da tu vjeru utkam u naše međuljudske odnose, da ne kažu da smo zaboravili ono što jesmo i tko smo. Zato danas dolazimo Gospi i donosimo joj svoje rane. Majko vidi rane ovoga čovječanstva koje ne voli život, koje donosi zakon da se smije ubijati nerođeno dijete, da se smije ubiti starac, to su rane čovječanstva. Pogledaj druge rane čovječanstva gdje čovjek ima vremena za sve drugo osim za ono što je Božje nema, pogledaj ovo čovječanstvo koje uništava vlastitu obitelj, jednostavno urušava se gnijezdo čovječanstva! Demokracija nema pravo dirati Božje zakone, rušiti naravne zakone. U knjizi Postanka čitamo kako Bog stvori muško i žensko i nema te demokracije da to izvrne, ali nažalost čovjek to i danas želi izvrnuti. Ako čovjek želi živjeti svoje dostojanstvo mora poštivati Božje zakone, mora prihvatiti Božju Riječ. Zato smo i došli Gospi da joj donesemo te rane i ne samo svoje nego i rane čovječanstva. Gospe izliječi nas i naše rane, sačuvaj naše korijenje, daj da budemo prepoznatljivi kao kršćani, katolici, kao tvoja djeca! Vodi nas svome Sinu koji je za nas umro da znamo to cijeliti i da znamo od toga živjeti. Zato vas braćo i sestre hrabrim i divim se da ste sačuvali kroz tolika stoljeća svoj identitet i u novoj domovini ugradili se donoseći taj identitet. Čuvajte tu vjeru i prenesite je budućim pokoljenjima, da buduća pokoljenja sačuvaju pamćenje da ne zaborave kolijevku koja ih je odnijela. Katolik nije nigdje stranac, jer gdje



god dođe on je kod kuće jer mi smo svi jedna crkva. Nas dijele koji puta granice, jezici ali smo svi Božja Djeca. I tu zapravo trebamo osjetiti veličinu i ljepotu zajedništva u katoličkoj Crkvi.

Zato Marijo čuvaj svoju obitelj, tu crkvu da bude složna i jedinstvena, da slijedi Božji put a i mi da vjerni ostanemo i tu vjernost namriješemo budućim pokoljenjima. Amen!

## Propovijed na misi za početak nove školske godine u KŠC-u „Petra Barbarić“ u Travniku

10. rujna 2015.

Draga braćo misnici draga braćo i sestre!

Mi smo ovdje u različitim godinama i različitim službi a svi smo u Crkvi braća i sestre i to je jedan prelijep osjećaj bez obzira na sve, da smo u Kristu braća i sestre. Zato vas tim riječima i pozdravljam. Na početku smo nove školske godine. Slušajući Evanđelje vjerujem da ste malo zbunjeni slušajući takav Isusov govor međutim kasnije ću ga malo protumačiti. Uzet ću sliku Travnika ispod Vlašića gdje se nalazimo, i promatrajmo tu planinu iz Lašvanske doline. Što se više penjemo prema njoj naši pogledi postaju sve širi i veći. Taj primjer bih uzeo za sliku jedne školske godine. Kada godina počinje ne vidimo daleko, ali kako godina odmiče penjemo se, i naši obzori, znanje spoznaja i zrenje postaju sve veći. Zato se popeti na taj stupanj treba napora. Popeti se na Vlašić traži napor. Znanje traži napor. Pored toga traži se još i ljubav jer tko voli planinu i prirodu njemu to nije teško, on prihvaća taj napor. Svi vi koji volite prirodu i visine, kada gledamo alpiniste koliko se trude da bi se popeli i koliko truda i napora ulažu, i nije to ni jednostavno ali njih pokreće entuzijazam i adrenalin koji ih vodi do onoga „popeti se“. Na početku ove školske godine želio bih u vama probuditi ovaj adrenalin i ljubav za penjati se na brdo znanja i formaciju ljudskoga srca. Tu vam Isus šalje poruku da treba odgojiti srce koje se neda pobijediti u dobroti. To nije jednostavno jer u nama reagira ona ljudska sklonost da ako mi je netko nešto rekao ja mu to trebam vratiti. U nama je sklonost da istom mjerom vratimo. Međutim Isus nas odgaja drugačije da u nama treba dobrota pobijediti, jer je On nama darovao svoju dobrotu. Dopustio je

da Ga ubiju na križu kako bi pokazao da nas voli. I onaj njegov zagrljaj sa križa one raširene ruke govore: dijete dobro došao i mjerom kojom mjeriš tebi će se mjeriti. Pisac Juraj Jurjević u jednoj svojoj knjizi napisao je jednu rečenicu koja mi se duboko usjekla u pamćenje a koja kaže: „ako s budalom budalasto postupiš i sam si budala“. To znači da treba nadići, ne biti jednak, jer ako mi u ovom svijetu živimo ne znači da trebamo biti kao ostali jer po čemu smo onda kršćani? Čemu nas je Isus onda učio? Isus nas odgaja u dobroti, i zato je ova školska godina jedna stepenica rasta u dobroti da ne bi bili oni koji ne drže do Isusove Riječi. Mi učimo i najljepše doba je ono kada se uči. Kada su pitali jednoga staraca kada mladost prestaje? Starac je odgovorio da mladost prestaje onda kada prestaneš učiti! Vi svoju mladost možete trajno sačuvati. Zato vas na početku nove školske godine dragi učenici pozivam da budete otvoreni učiti, penjati se na vrhunce znanja i vrhunce dobrote. Sami možete puno ali opet ne dovoljno i trebate zbog toga ljude koji će vam pomoći i u znanju i u dobroti. Znanje koje primamo treba postati sredstvo koje ravna našim životom. Mi od vas želimo ljude dobrote i znanja i da to znanje ravna vašim srcima i životima i zato surađujte sa onima koji vam žele prenijeti to znanje. Jasno da se tu traži red, jer bez reda nema ni rada a bez rada nema uspjeha. Red i rad moraju postojati, kao i disciplina da budemo sposobni slušati i čuti, primati i usvajati. Znači nije dovoljno samo čuti potrebno je i zanimanje, ako ima zanimanja onda građu upijamo kao „spužva“. Zato vas hrabrim na tome putu i na to vas potičem. Ovih dana sam razgovarao sa pčelarima koji kažu da je ove godine prinos



meda bio jako velik i da su pčele ove godine bile marljive. Vidite pčela dođe na svaki cvijet i ne uzima sve nego samo med, tako ćete i vi imati u rukama razne knjige koje ćete morati čitati i ne morati, razne tiskovine i tu vas pozivam da učite od pčele, pustimo da nas i priroda odgaja. Pčela uzme samo ono što vrijedi a to je med, a ostalo ne dira a tako radite i vi. Znajte uzeti samo ono što vrijedi znajte birati i to je isto papa rekao mladima 6. lipnja u Sarajevu: mladi znajte birati, jer ako ne budete birali otrovati ćete se. Znajte uzeti ono što je vrijedno, ono što je istina i što vas izgrađuje. Mladi dopustite da u vama proradi savjest koja vas osposobljava znati birati da znaš razlučiti što je dobro a što je zlo.

Na poseban način želim i našim dragim prosvjetnim djelatnicima progovoriti. U prvom redu i jednima i drugima je važna ljubav. Vi dragi učenici volite svoje vrijeme, volite tu svoju sposobnost da možete učiti, volite ljude koji vas podučavaju jer kada sa ljubavlju pristupimo već je pola znanja usvojeno. Čim ne pristupimo sa ljubavlju odmah imamo duplu muku da naučimo. A vas prosvjetni djelatnici pozivam da volite ovu mladost i to ne bilo kakvom ljubavlju nego zahtjevnom ljubavlju. Znajte njima dati i od njih tražiti. Vrlo važno je ne razmaziti mladež nego im dati i tražiti, tražiti i izvlačiti sve sposobnosti koje oni nose jer je grehota da zakržljaju. Kada prolazim našom Bosnom i Hercegovinom pa na mjestima gdje je zemlja škrta stabla rastu zakržljala, ja ne bih

htio da imamo od vas zakržljalu mladost nego kršnu, vitku i uznositu mladost. Pomozite im dragi prosvjetni djelatnici sa strpljivošću i ustajnošću u ljubavi. Koji će puta oni vrištati jer će biti skloni ići linijom manjega otpora. Neka vas to ne zbuni jer svi mi koji smo prošli škole znamo da uvijek pamtimo one koji su nas najviše voljeli i koji su od nas najviše tražili i oni koji su bili pravedni. Ja pamtim duboko jednog svoga najstrožijega profesora koji je bez pardona govorio: dođi ponovno. Ovih dana slušao sam priču iz dječjega vrtića gdje su bile dvije tete, jedna je bila jako blaga a druga stroga. I pitali jednoga maloga koju tetu više voli, a on odgovori da više voli onu koja je stroga. Pitali ga zašto je tako jer je ona stroga, kaže mali: jest tako al ona nas voli. Ljubav je zahtjevana, ona nije popustljiva. Zato prosvjetne djelatnike hrabrim neka se ne boje uzeti tu mjeru zahtjevnosti ali prvo moraju dati.

Sve skupa vas pozivam da shvatimo ovo vrijeme kao dar jer se ono nikada više ponoviti neće, iskoristimo ga, utkajmo ljubav, penjimo se prema vrhuncima dobrote jer obzori dobrote kada se popnemo na visine nadilaze one sitne intrige koje truju ljude ogorčavaju ljude. Moramo nadići tu prljavštinu baruštine. Moramo se popeti na visine čistoga zraka gdje su prave plemenitosti srca i dobrote i plemenito znanje. To vam želim ove školske godine i istinski molim da vas prati Duh Sveti na tome putu. Amen!

## Propovijed na vrelu sv. Jakova Markijskog u Deževicama

20. rujna 2015.

Dragi brate u biskupstvu!  
Mnogopoštovani oče provincijale!  
Draga braćo misnici!  
Draga braćo i sestre!

Hodeći od župne crkve do vrela sv. Jakova molili smo krunicu! Vjerujem da nije bilo teško sabrati se u ovako lijepoj prirodi, jer čovjek u prirodi lakše dođe u kontakt sa Bogom jer Boga vidi tko mu stvore gleda. Stoga nije ni

čudno da je papa u ovome modernom dobu ateizma koji se naziva još i indiferentizam pozvao da čuvamo okoliš na poseban način, jer taj okoliš čuva čovjeka. Zato i mi okupljeni u ovoj prirodi po primjeru svetoga jakova pokušajmo učiti o Božjoj blizini.

Svjedoci smo da vrijeme u kojemu mi živimo nameće javno mnijenje koje je u suprotnosti sa vrednotama koje je Isus objavio. Danas želimo učiti od sv. Jakova kako biti vjeran Bo-



gu? U svome životu sv. Jakov je propovijedao u Ime Isusovo. U našem narodu postoji izreka „U ime Isusovo“ koja je označavala znak čuđenja umjesto psovke. To je ono što je živjelo u našem narodu, ali danas moramo nažalost reći da je Isus „istjeran“ osim kada Ga se psuje. Izgubili smo osjećaj života sa njime, veze kojom smo se vezali na njega krštenjem i časteći sv. Jakova želimo vratiti tu ljubav prema Isusu, ljubav da za njega živimo, svjedočimo i radimo.

U današnjem evanđelju čuli smo kako Isus odgaja svoje učenike da nastave njegovo djelo. Od Adama čovjek je ranjen grijehom i postao je sklon grijehu, posebno oholosti. Danas to najjasnije vidimo u modernom svijetu. Vidimo bahatost i oholost koja za svoje geslo ima onu: „ne treba mi Bog dokle imam novca, vlasti i dok drugima vladam“. A kada mi uvidimo koliko smo jadni, kada „lupimo glavom u zid i na zemlju se srozamo“, tada spoznamo tko smo i što smo. Čuli smo kako Isus uči svoje učenike, spoznajmo da smo i mi njegovi učenici i učimo se poniznosti i skromnosti.

Sveti Jakov je na ove prostore došao da bi obnovio ne samo franjevački duh nego i ozračje u kojem su oni djelovali. Poniznost je danas strana riječ jer se drži kao kukavičluk. Bog nam je dao različite darove i stoga ne smijemo lagati da nismo primili. Poniznost je krjepost koja traži hrabrost priznati istinu. Zbog čega se događaju svi sukobi danas? Iz razloga što se nema snage priznati istinu a samo istina oslobađa. Priznati istinu o sebi znači uvidjeti svoju slabost, uvidjeti svoju ovisnost o Bogu, da bez Boga ne mogu ništa. A sve što posjedujem jeste Božji dar i ne smijem se uzanositi zbog toga. Poniznost nas uči da imam hrabrosti priznati svoju grješnost i da znam to okajati. Duhovni učitelji su govorili da mi nismo ono što o sebi mislimo. Da se prodajemo za onoliku vrijednost za koju mislimo da imamo bili bi bogati, ali da se prodajemo po cijeni koju drugi za nas određuju bili bi jako siromašni. Ali mi nismo ono što ljudi misle o nama jer oni vide djelomično a koji puta i pristrano i zlonamjerno. Mi smo ono što Bog vidi u nama. Bog se obraća malenima i zato Isus kliče u evanđelju: Slavim te Oče Gospodaru neba i zemlje zato što si ovo objavio malenima a ne mudrima i velikima. Malen je onaj koji je sposoban istinu prihvatiti, istinu živjeti i istinu svjedočiti. Da je

hrabrosti kod europskih, američkih i svjetskih političara ne bi došlo do ove migracije koju danas gledamo. Napravili su uzbunu, pokrenuli narod a sada liju „krokodilske suze“ nad tim narodom. Jest jadan taj narod ali je jadan ne svojom krivicom nego krivicom drugih. Mi to znamo jer smo to doživjeli na svojoj koži, drugi su proizveli rat a mi smo cijenu plaćali cijenu života, bijega i straha. Tu je nedostajalo ono da se uzrok liječi a ne posljedice. Zato ta bogata zapadna zemlja bilo Europa ili Amerika koje se poigravaju sa sirotinjom glavno težište stavljaju u banke pod motom što više imati i što više trošiti. Zato sv. Jakov kaže lijepo da ta pohlepa čovjeka ponižava, pohlepa trošiti više nego što imam a patiti za onim što nemam. Zato u zadnje vrijeme često naglašavam pojavu da smo sve više nezadovoljni i nesretni u sebi, to se događa zato što ne znamo Bogu zahvaljivati za ono što imamo nego uvijek patimo za onim što nemamo. Nažalost to je često propust odgoja. Često me pitaju za strah i bijeg iz domovine otkuda on? Strah dolazi jer nismo odgojeni, križ nosimo kao simbol našega identiteta a bojimo se križa i žrtve kada trebamo hrabro stati i opstati. Djecu smo učili i učimo ne da žive nego da uživaju, a kada ne mogu uživati onda bježe. Biti Kristov znači biti hrabar, križ nositi i sa križem ostati. Takav je bio sv. Jakov koji je obnavljao, zato želimo na njegovom vrelu obnoviti tu ljubav prema Isusu, prema moralnom zakonu, prema čistoći koja je narušena jer je junak onaj koji što više nemorala napravi televizija nam danas prezentira. Žene su postale roba za prodaju a to promiču televizija i tisak govoreći o slobodi ženskog dostojanstva. Žena ima pravo ubiti nerođeno dijete! Treba imati hrabrosti oprijeti se zlu a stati na stranu imena Isusova, na stranu evanđelja kroz poniznost, vjernost hrabrost i strpljivost. Ima li ikoga među nama da mu ne treba te strpljivosti? Svi mi moramo biti strpljivi prvo sa samim sobom jer koji puta čudno reagiramo izazvani svime i svačim. Kratak nam je „fitalj“ pa brzo planemo. Valja znati za Kristom hoditi, križ nositi, hrabar i vjerran biti. Ovdje na vrelu sv. Jakova želimo to posebno obnoviti. Crkva danas treba karizmatika kakav je bio sv. Jakov koje će dati da progledamo očima evanđelja i da čujemo srcem koje je Bogu vjerno kako bi mogli oduprijeti se ovom duhu javnosti koji nameće antikiršćan-



ske vrjednote. Gdje god velesile interveniraju nas katolika lagano nestaje. Svjedočim stanju na Bliskom Istoku, bio sam nedavno tamo i vidio sam što su napravili, uništavaju katoličku Crkvu a Europa šuti jer su banke važne i njih treba sačuvati. Zato papa Franjo poziva na solidarnost prema malom čovjeku koji trpi koji je obespravljen i obezvrijeđen.

Zato ovdje obnovimo snagu svoje vjere da se ne damo zavesti, kupiti, prevariti i onda ostati na ledu nesretni i nezadovoljni. Kriste u tvoje ime smo se ovdje skupili na vrelu sv. Jakova. Neka nas on zagovara da imamo hrabre vjere u ovim vremenima, da imamo spremnosti križ nositi i suočiti se sa svim životnim izazovima. Amen!

## Neslužbeni prijevodi dvaju motu proprijâ o reformi kanonskog postupka za za parnice proglašenja ništavosti ženidbe

Dana 8. rujna papa Franjo je proglasio dva motuproprija kojima je reformirao kanonski postupak za parnice proglašenja ništavosti ženidbe. U svrhu upoznavanja s proglašenim novinama u kanonskom pravu Međubiskupijski sudovi u Zagrebu objavili su cjeloviti tekst oba motuproprija. Riječ je o neslužbenom pri-

jevodu motuproprija s talijanskog jezika na hrvatski jezik. Službeni prijevod sa latinskog jezika na hrvatski jezik, u skladu sa kanonskim propisima, bit će objavljen nakon njegova odobrenja.

(*ktalika*)

### Mitis Iudex Dominus Iesus

*Apostolsko pismo u obliku motu proprija rimskog prvosvećenika Franje o reformi kanonskog postupka za parnice proglašenja ništavosti ženidbe u Zakoniku kanonskog prava (neslužbeni prijevod)*

Gospodin Isus, blagi Sudac, Pastir naših duša, povjerio je apostolu Petru i njegovim nasljednicima vlast ključeva kako bi se u Crkvi vršilo djelo pravde i istine; ta vrhovna i opća vlast vezivanja i otpuštanja, ovdje na zemlji, potvrđuje, podupire i naglašava vlast pastira partikularnih Crkava snagom koje oni imaju sveto pravo i pred Gospodinom dužnost suditi svojim podanicima.(1)

Kroz vjekove je Crkva po pitanju ženidbe, sve jasnije spoznajući Kristove riječi, usvojila i suštinski izložila nauk o nerazrješivosti svete ženidbene veze, razradila sustav ništavosti ženidbene privole te je sukladno tome uredila sudski postupak u toj materiji, tako da crkvena disciplina bude što dosljednija propovijede-

danim vjerskim istinama.

Sve je to uvijek činila vodeći se vrhovnim zakonom o spasenju duša(2), jer je Crkva, kao što je mudro naučavao blaženi Pavao VI., božanski plan Trojstva, pa stoga sve njezine ustanove, koje se uvijek mogu dodatno usavršavati, moraju težiti prenošenju božanske milosti i neprestano pogodovati, sukladno darovima i poslanju svakog pojedinca, dobru vjernika, što je i osnovna svrha Crkve.(3)

Svjestan rečenog, odlučio sam pokrenuti reformu postupaka ništavosti ženidbe, pa sam u tu svrhu utemeljio skupinu osoba, koje se odlikuju pravnim naukom, pastoralnom razboritošću i sudskim iskustvom, koje će pod vodstvom preuzvišenog Dekana Rimske rote izraditi nacrt reforme, uz obdržavanje načela nerazrješivosti ženidbenog veza. Predano radeci ova je skupina izradila nacrt reforme, koji je, nakon što je podvrgnut pomnom razmatranju uz pomoć drugih stručnjaka, sada pre-



nesen u ovaj motu proprij.

Prema tome, briga za spasenje duša koje ostaje – danas kao i jučer – najviša svrha svih institucija, zakona i prava, potiče Rimskog biskupa da svim biskupima podastre ovaj dokument reforme, budući da oni zajedno s njime dijele odgovornost Crkve čuvati jedinstvo vjere i discipline obzirom na ženidbu kao temelj i izvor kršćanske obitelji. Obnova je potaknuta velikim brojem vjernika koji u želji da postupe po savjesti prečesto odustaju od pravnih struktura Crkve zbog fizičke ili moralne udaljenosti; ljubav i milosrđe stoga zahtijevaju da Crkva kao majka bude bliska svojoj djeci koja se osjećaju izdvojenom.

U tom su smjeru išli i glasovi većine moje braće biskupa okupljenih na nedavnoj izvanrednoj Sinodi, koja je tražila brže i dostupnije postupke.<sup>(4)</sup> Potpuno u skladu s tim željama odlučio sam ovim motu proprijem donijeti odredbe kojima se ide u prilog ne ništavosti ženidbe nego brzini postupaka kao i opravdanoj jednostavnosti, kako zbog zakašnjele sudske odluke srca vjernika koji čekaju na razrješenje svojeg statusa ne bi bila dugo vrijeme opterećena tminama sumnje.

Učinio sam to hodeći tragom svojih prethodnika koji su htjeli da se parnice ništavosti ženidbe rješavaju sudskim a ne administrativnim putem i to ne zato što to nameće sama narav stvari, već stoga što je istinu o svetom vezu potrebno štiti u najvećoj mogućoj mjeri: a to je upravo osigurano jamstvima sudske naravi.

U nastavku navodimo neke temeljne kriterije kojima je bio vođen rad na obnovi:  
I. – Jedna jedina izvršna presuda u prilog ništavosti. – Prije svega činilo se primjerenim da se više ne zahtijevaju dvije jednake odluke u prilog ništavosti ženidbe kako bi stranke mogle pristupiti novoj kanonskoj ženidbi, već je dovoljna moralna sigurnost koju je prvi sudac stekao sukladno pravnim odredbama.

II. – Sudac pojedinac pod odgovornošću biskupa. – Uspostava suca pojedinca, ipak klerika, u prvom stupnju prepuštena je odgovornosti biskupa, koji u pastoralnom vršenju svoje sudske vlasti mora osigurati da se ne popušta bilo kakvom laksizmu.

III. – Biskup sudac. – Da bi se konačno u praksu pretočio nauk II. vatikanskog koncila u materiji od velike važnosti, naglasak je stavljen na to da je biskup u svojoj Crkvi u kojoj je postavljen za pastira i poglavara, po svojoj na-

ravi sudac među vjernicima koji su mu povjereni. Dakle, preporučuje se da, kako u velikim tako i u malim biskupijama, isti biskup pokaže znak obraćenja crkvenih struktura<sup>(5)</sup> te da svoju sudsku službu u ženidbenoj materiji ne prepusti u potpunosti drugim uredima kurije. Ovo neka se primjenjuje osobito u kraćem postupku koji se ustanovljuje radi rješavanja najočitijih slučajeva ništavosti ženidbe.

IV. – Kraći postupak. – Naime, osim što se ženidbeni postupak učinilo bržim, predviđen je i jedan kraći oblik postupka – pored onog na temelju isprave koji je sada na snazi – koji se primjenjuje u slučajevima u kojima je navodna ništavost ženidbe potkrijepljena osobito jasnim argumentima.

Svjestan sam, dakako, da skraćeni postupak može dovesti u opasnost samo načelo nerazrješivosti ženidbe; upravo sam zato htio da u takvom postupku sudac bude sam biskup koji je snagom svoje pastoralne službe s Petrom najveći jamac katoličkog jedinstva u vjeri i disciplini.

V. – Priziv na Metropolitansku stolicu. – Poželjno je da se ponovno uspostavi priziv na stolicu Metropolite, budući da je ta služba na čelu crkvene pokrajine, stabilna kroz stoljeća, znak sinodalnosti Crkve.

VI. – Vlastita zadaća biskupskih konferencija. – Biskupske konferencije koje prije svega trebaju biti potaknute apostolskom težnjom doprijeti do raspršenih vjernika, moraju posebno biti svjesne dužnosti sudjelovanja u već spomenutom obraćenju, i moraju apsolutno poštovati pravo biskupâ da urede sudsku vlast unutar vlastite partikularne Crkve.

Ponovna uspostava blizine suca i vjernika neće uspjeti ako biskupske konferencije ne budu poticale i pomagale pojedinim biskupima u praktičnoj provedbi reforme ženidbenog postupka.

Uz spomenutu blizinu suca, biskupske konferencije, poštujući pravednu i dostojnu naknadu djelatnika sudova neka se brinu, ako je to moguće, da se osigura besplatnost postupka, kako bi Crkva, pokazavši se vjernicima kao širokogrudna majka na jednom području koje je tako tijesno povezano sa spasenjem duša, očitovala Kristovu besplatnu ljubav po kojoj smo svi spašeni.

VII. – Priziv na Svetu Stolicu. – Potrebno je ipak zadržati mogućnost priziva na redoviti sud Svete Stolice, odnosno na Rimsku rotu, poštujući prastaro pravno načelo, čime se jača povezanost Petrove stolice i partikularnih Crkava, ali brinući se pritom da se u provođenju ovog priziva spri-





ječi svaka zloporaba toga prava, kako ni u kojoj mjeri spasenje duša ne bi bilo ugroženo.

Vlastiti zakon Rimske rote u najskorije će vrijeme biti prilagođen pravilima obnovljenog postupka koliko god to bude potrebno.

VIII. – Odredbe za istočne Crkve. – Imajući u vidu posebno uređenje istočnih Crkava odlučio sam donijeti istoga dana odredbe kojima se reformiraju ženidbeni postupci u Zakoniku kanonskog prava istočnih Crkava.

Uzevši sve navedeno u obzir, odlučujem i određujem da se Knjiga VII. Zakonika kanonskog prava, Dio III., Naslov I., Poglavlje I. o parnicama za proglašenje ništavosti ženidbe (kann. 1671-1691), od dana 8. prosinca 2015. u cijelosti mijenja kako slijedi:

### Čl. 1 – Mjerodavno sudište i sudovi

Kan. 1671 – § 1. Ženidbene parnice krštenih po vlastitom pravu pripadaju crkvenom sucu. § 2. Parnice o samo svjetovnim učincima ženidbe pripadaju svjetovnoj vlasti, osim ako krajevno pravo određuje da u tim sporovima, ako se vode uzgredno i sporedno, može suditi i riješiti ih crkveni sud.

Kan. 1672 – U parnicama o ništavosti ženidbe, koje nisu pridržane Apostolskoj Stolici, mjerodavni su: 1° sud mjesta u kojemu je slavljena ženidba; 2° sud mjesta u kojemu jedna ili obje stranke imaju prebivalište ili boravište; 3° sud mjesta u kojemu se stvarno treba prikupiti većina dokaza.

Kan. 1673 – § 1. U svakoj biskupiji sudac prvog stupnja u parnicama ništavosti ženidbe, koje pravom nisu izričito izuzete, jest dijecezanski biskup, koji sudsku vlast može vršiti osobno ili preko drugih, prema pravnoj odredbi.

§ 2. Neka biskup osnuje za svoju biskupiju biskupijski sud za parnice ništavosti ženidbe, poštujući ovlast istoga biskupa da se pridruži drugom susjednom biskupijskom ili međubiskupijskom sudu.

§ 3. Parnice ništavosti ženidbe pridržane su sudskom vijeću trojice sudaca. Sudskom vijeću mora predsjedati sudac klerik, a ostali suci mogu biti i laici.

§ 4. Biskup moderator, ukoliko nije moguće osnovati sudsko vijeće u biskupiji ili bližem sudu koji je bio izabran prema odredbi § 2, povjerava parnice sucu pojedincu kleriku, koji, gdje je to moguće, neka si uzme dva prisjednika proukušana života, stručnjaka u pravnim ili hum-

anističkim znanostima, odobrena od biskupa za tu zadaću; istom sucu pojedincu pripadaju, osim ako ne proizlazi drugačije, dužnosti sudskoga vijeća, predsjednika ili izložitelja.

§ 5. Sud drugoga stupnja za valjanost mora uvijek biti zboran, prema odredbi prethodnog § 3.

§ 6. Sa suda prvoga stupnja priziva se na metropolitov sud, poštujući propise kann. 1438-1439 i 1444.

### Čl. 2 – Pravo pobijanja ženidbe

Kan. 1674 – § 1. Sposobni su za pobijanje ženidbe: 1° ženidbeni drugovi; 2° promicatelj pravde, kad je ništavost već razglašena, ako se ženidba ne može ukrijepiti ili ako to nije uputno.

§ 2. Ženidba koja nije bila pobijana dok je živjelo oboje ženidbenih drugova ne može se pobijati poslije njihove smrti ili smrti jednoga od njih, osim ako pitanje o valjanosti prethodi rješenju drugog spora bilo na kanonskom bilo na građanskom sudištu.

§ 3. Ako jedan ženidbeni drug umre za vrijeme trajanja parnice, neka se obdržava kan. 1518.

### Čl. 3 – Pokretanje i ispitivanje parnice

Kan. 1675 – Sudac, prije nego prihvati parnicu, mora biti siguran da je ženidba nepovratno propala tako da je nemoguće obnoviti bračni suživot.

Kan. 1676 – § 1. Kad je tužba zaprimljena, sudski vikar, ako smatra da ima kakvog temelja, neka ju prihvati i, s odlukom priloženom na kraju tužbe, odredi da se jedna preslika priopći branitelju veze i tuženoj stranci, ako tužbu nisu potpisale obje stranke, dajući joj rok od petnaest dana da iznese svoje mišljenje o zahtjevu.

§ 2. Pošto prođe navedeni rok, nakon što je drugu stranku ponovno upozorio, ako i ukoliko to smatra prikladnim, da očituje svoje mišljenje, i zatraživši mišljenje branitelja veze, neka sudski vikar svojom odlukom odredi formulu dvojbe i odluči treba li parnica ići u redoviti postupak ili u skraćeni postupak prema odredbama kann. 1683-1687. Ova odluka neka se odmah priopći strankama i branitelju veze.

§ 3. Ako parnicu treba rješavati u redovitom postupku, sudski vikar istom odlukom određuje uspostavu sudskoga vijeća ili suca pojedinca sa dva prisjednika prema kan. 1673, § 4.

§ 4. Ako se pak odredi skraćeni postupak, sudski vikar postupa prema odredbi kan. 1685.



§ 5. Formula dvojbe mora odrediti s kojeg se razloga ili s kojih se razloga pobija valjanost ženidbe.

Kan. 1677 – § 1. Branitelj veze, zaštitnici stranaka i promicatelj pravde, ako sudjeluje u postupku, imaju pravo: 1° prisustvovati ispitivanju stranaka, svjedoka i stručnjaka, uz poštovanje propisa kan. 1559; 2° pregledati sudske spise, iako još nisu objavljeni, i provjeriti isprave koje su stranke predočile.

§ 2. Stranke ne mogu sudjelovati u ispitivanju o kojem se govori u § 1, br. 1.

Kan. 1678 – § 1. U parnicama ništavosti ženidbe, sudsko priznanje i iskazi stranaka, potkrijepljeni možebitnim svjedocima o vjerodostojnosti samih stranaka, mogu imati snagu potpunog dokaza, a koje neka sudac vrednuje procijenivši sve pokazatelje i pomagala, osim ako se pridruže drugi elementi koji ih opovrgavaju.

§ 2. U istim parnicama, iskaz jednog svjedoka može dati potpun dokaz, ako se radi o službenom svjedoku koji daje izjavu o stvarima koje je vršio po službenoj dužnosti, ili ako okolnosti stvari i osoba to savjetuju.

§ 3. U parnicama o spolnoj nemoći ili o nedostatku privole zbog duševne bolesti ili poremećaja psihičke naravi neka se sudac posluži djelom jednog ili više stručnjaka, osim ako se iz okolnosti očito vidi da je to nekorisno; u ostalim parnicama neka se obdržava propis kan. 1574.

§ 4. Kad god u istraživanju parnice iskr sne veoma vjerojatna dvojba o neizvršenju ženidbe, sud može, saslušavši stranke, obustaviti parnicu o ništavosti, dopuniti istraživanje za oprost od tvrde ženidbe i zatim poslati Apostolskoj Stolici spise zajedno s molbom za oprost jednog ili oba ženidbena druga i mišljenjem suda i biskupa.

#### **Čl. 4 – Presuda, njezino pobijanje i izvršenje**

Kan. 1679 – Presuda kojom je prvi put ženidba proglašena ništavom, postaje izvršna nakon isteka rokova predviđenih u kann. 1630-1633.

Kan. 1680 – § 1. Stranka koja se smatra oštećena presudom, a isto tako i promicatelj pravde i branitelj veze, imaju pravo podnijeti ništovnu žalbu ili priziv protiv presude, prema kann. 1619-1640.

§ 2. Kad isteknu zakonom predviđeni rokovi za ulaganje i slanje priziva, te nakon što je sud višeg stupnja zaprimio sudske spise, neka se

uspostavi sudsko vijeće, odredi branitelja veze i neka se upozori stranke da dadnu primjedbe u određenom roku; pošto prođe ovaj rok, sudsko vijeće, ako je očito da je priziv samo odgodan, neka potvrdi odlukom presudu prvog stupnja.

§ 3. Ako je priziv prihvaćen, treba postupati na isti način kao i u prvom stupnju, primjenjujući ono što se treba primijeniti.

§ 4. Ako se u prizivnom stupnju iznese novi razlog ništavosti ženidbe, sud ga može, kao u prvom stupnju, prihvatiti i presuditi o njemu.

Kan. 1681 – Ako je donesena izvršna presuda, može se u svako vrijeme prizvati na sud trećeg stupnja radi novog ispitivanja parnice prema odredbi kan. 1644, pošto se iznesu novi i važni dokazi ili razlozi u neprekoračivu roku od trideset dana poslije najave pobijanja. Kan. 1682 – § 1. Pošto presuda kojom je proglašena ništavost ženidbe postane izvršna, stranke čija je ženidba proglašena ništavom mogu sklopiti novu ženidbu, osim ako to priječi zabrana koja je dodana samoj presudi ili koju je odredio mjesni ordinarij.

§ 2. Čim presuda postane izvršna, sudski vikar mora ju priopćiti ordinariju mjesta u kojem je ženidba sklopljena. Ordinarij se pak mora pobrinuti da se što prije u matice vjenčanih i krštenih upiše presuđena ništavost ženidbe i možda određene zabrane.

#### **Čl. 5 – Skraćeni ženidbeni postupak pred biskupom**

Kan. 1683 – Sam dijecezanski biskup mjerodavan je suditi u parnicama ništavosti ženidbe u skraćenom postupku ako:

1° zahtjev podnesu oba ženidbena druga ili jedan ženidbeni drug uz suglasnost drugog;

2° okolnosti stvari i osoba, potkrijepljeni svjedočanstvima ili ispravama su takve naravi da ne zahtijevaju pomnije istraživanje ili ispitivanje te jasno ukazuju na ništavost.

Kan. 1684 – Tužba kojom se pokreće skraćeni postupak, osim onoga što se navodi u kan. 1504, mora: 1° kratko, cjelovito i jasno iznijeti činjenice na kojima se zahtjev temelji; 2° navesti dokaze koje sudac može odmah prikupiti; 3° priložiti isprave na kojima se zahtjev temelji.

Kan. 1695 – Sudski vikar istom odlukom kojom utvrđuje formulu dvojbe imenuje istražitelja i prisjednika te određuje sjednicu, koja se ima održati sukladno odredbama iz kan. 1686 u roku od trideset dana, pozivajući sve



one koji na njoj trebaju sudjelovati.

Kan. 1686 – Istražitelj, ako je moguće, neka prikupi dokaze na samo jednom zasjedanju te neka odredi rok od petnaest dana za iznošenje mišljenja u prilog veze i obrana stranaka, ako ih ima.

Kan. 1687 – § 1. Po primitku spisa, dijecezanski biskup pošto se savjetuje s istražiteljem i prisjednikom te razmotri primjedbe branitelja veze i, ako ih ima, obrane stranaka, ako stekne moralnu sigurnost o ništavosti ženidbe, donosi presudu. U protivnom slučaju određuje provedbu redovitog postupka.

§ 2. Cjeloviti tekst presude s obrazloženjem treba što prije priopćiti strankama.

§ 3. Protiv presude biskupa priziva se na metropolitu ili na Rimsku rotu; ako je presudu donio metropolita priziva se na najstarijeg sufragana; a protiv presude drugog biskupa koji nema poglavara ispod rimskog prvosvećenika priziva se na biskupa kojeg je on trajno odredio.

§ 4. Ako je očito da je priziv samo odgođan, metropolita ili biskup o kojemu se govori u § 3, ili dekan Rimske rote, takav priziv trebaju odlukom odbaciti u potpunosti; ako je pak priziv prihvaćen, parnica se treba predati na redovito razmatranje u drugome stupnju.

### Čl. 6 – Postupak na temelju isprave

Kan. 1688 – Kad primi zahtjev prema odredbi kan. 1676, dijecezanski biskup ili sudski vikar ili postavljeni sudac, pošto izostavi oblike redovitog postupka, ali pozvavši stranke i uz sudjelovanje branitelja veze, može presudom proglasiti ništavost ženidbe, ako je na temelju isprave, koja nije podložna nikakvu protivljenju ili prigovoru, posve sigurno da postoji zapreka ili da nedostaje zakoniti oblik, samo ako je s jednakom sigurnošću očito da nije dan oprost ili da zastupnik nije imao valjana naloga.

Kan. 1689 – § 1. Protiv toga proglašenja branitelj veze, ako razborito smatra da nedostaci o kojima se govori u kan. 1688 ili neimanje oprosta nisu sigurni, mora se prizvati na suca drugog stupnja, kojemu treba poslati spise s napisanim upozorenjem da se radi o postupku na temelju isprave.

§ 2. Stranka koja se smatra oštećenom ima pravo na priziv.

Kan. 1690 – Neka sudac drugoga stupnja, uz sudjelovanje branitelja veze i pošto sasluša stranke, odluči na isti način, o kojemu se govori u kan. 1688, treba li presudu potvrditi ili da se

radije postupi u parnici po redovitome pravnom putu; u tom slučaju vraća parnicu sudu prvog stupnja.

### Čl. 7 – Opće odredbe

Kan. 1691 – § 1. Neka se u presudi upozore stranke na čudoredne, dapače i na građanske obveze koje možda imaju jedna prema drugoj i prema djeci radi uzdržavanja i odgoja.

§ 2. Parnice za proglašenje ništavosti ženidbe ne mogu se voditi usmenim parničnim postupkom o kojem govore kann. 1656-1670.

§ 3. U ostalome s obzirom na način postupanja trebaju se primijeniti, osim ako se tome protivi narav stvari, kanoni o sudovima općenito i o redovitome parničnom suđenju, uz održavanje posebnih odredaba za parnice o pravnom stanju osoba i za parnice koje se tiču javnoga dobra.

Odredba kan. 1679 primjenjivat će se na presude kojima se ženidba proglašava ništavom objavljene nakon dana stupanja na snagu ovog motu proprija.

Ovom se dokumentu pridodaju pravila o načinu postupanja, koja sam smatrao neophodnim za ispravnu i savjesnu primjenu obnovljenog zakona, koji se ima brižljivo primjenjivati radi zaštite dobra vjernika.

Nalažem da ono što sam odredio ovim motu proprijem bude valjano i učinkovito unatoč svakoj protivnoj odredbi, pa makar ona bila vrijedna posebnog spomena.

Povjeravam s povjerenjem zagovoru slavne i blagoslovljene Djevice Marije, Majke milosrđa, i svetih apostola Petra i Pavla djelotvornu provedbu novog ženidbenog postupka.

Dano u Rimu, pri Svetome Petru, 15. kolovoza, na blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije, godine 2015., treće godine moga Pontifikata.

### Način postupanja u vođenju parnica ništavosti ženidbe

Treća opća izvanredna skupština Biskupske sinode održana u listopadu 2014. utvrdila je poteškoću vjernika u pristupu crkvenim sudovima. Budući da je biskup, poput dobrog Pastira, dužan ići ususret svojim vjernicima kojima je potrebna osobita pastoralna skrb, uz detaljne odredbe za primjenu ženidbenog postupka, činilo se prikladnim, pri čemu se podrazumijeva suradnja Petrovog nasljednika i



biskupâ u širenju poznavanja zakona, ponuditi i neka sredstva kako bi rad sudova odgovarao zahtjevima vjernika, koji traže utvrđivanje istine o postojanju ili nepostojanju vêza njihove neuspjele ženidbe.

Čl. 1 - Biskup, snagom odredbe kan. 383, § 1, je dužan u apostolskom duhu pratiti rastavljene ili razvedene ženidbene drugove, koji su zbog svoje životne situacije možda napustili vjersku praksu. On, dakle sa župnicima (usp. kan. 529, § 1) dijeli pastoralnu skrb za te vjernike u teškoćama.

Čl. 2 - Prethodna ili pastoralna istraga, koja unutar župskih ili biskupijskih struktura obuhvaća rastavljene ili razvedene vjernike koji dvoje o valjanosti svoje ženidbe ili su uvjereni u njenu ništavost, usmjerena je prema upoznavanju njihove situacije i prikupljanju korisnih elemenata za moguću provedbu redovitog ili skraćenog sudskog postupka. Ta će se istraga provoditi u okviru jedinstvenog biskupijskog ženidbenog pastoralala.

Čl. 3 - Provedba ove istrage povjerit će se osobama prikladnim po mišljenju mjesnog ordinarija, koje za to posjeduju odgovarajuće kompetencije koje i ne moraju biti isključivo kanonsko-pravne. To su u prvome redu vlastiti župnik ili župnik koji je ženidbene drugove pripremao za sklapanje ženidbe. Ova se savjetodavna zadaća može povjeriti i drugim klericima, posvećenim osobama ili laicima koje odobri mjesni ordinarij.

Jedna ili više biskupija zajedno, prema sadašnjem ustrojstvu, mogu ustanoviti stalno tijelo preko kojeg će se vršiti ova služba te mogu po potrebi sastaviti Vademecum (Priručnik) koji će navesti osnovne elemente potrebne za prikladniju provedbu istrage.

Čl. 4 - Pastoralna istraga prikuplja podatke korisne za eventualno pokretanje parnice od strane ženidbenih drugova ili njihova zastupnika pred mjerodavnim sudom. U istrazi valja istražiti jesu li stranke suglasne u traženju ništavosti.

Čl. 5 - Pošto se prikupe svi elementi, ako to stvar zahtijeva, istraga se zaključuje tužbom, koju treba podnijeti mjerodavnom sudu.

Čl. 6 - Budući da se Zakonik kanonskog prava mora primjenjivati u svakom pogledu, uz poštivanje posebnih odredaba, i na ženidbene postupke, imajući na umu kan. 1691, § 3, ovim se pravilima ne želi detaljno opisati postupak u cjelini, već se prije svega želi rasvijetliti glavne zakonodavne novine i dopuniti ih, tamo gdje je potrebno.

## Naslov I. – Mjerodavno sudište i sudovi

Čl. 7 - § 1. Naslovi mjerodavnosti o kojima se govori u kan. 1672 su istovrijedni, uz poštovanje koliko je moguće načela blizine suca i stranaka.

§ 2. Suradnjom sudova pak, sukladno kan. 1418, treba osigurati da svatko, bilo stranka ili svjedok, može sudjelovati u postupku uz najmanji trošak.

Čl. 8 - § 1. U biskupijama koje nemaju vlastiti sud, biskup neka se što prije pobrine za izobrazbu, pa makar i putem tečajeva trajnog i stalnog obrazovanja, koje u zajedničkoj namjeri promiču biskupije ili skupine biskupija i Sveta Stolica, osobâ koje će moći surađivati na sudu na rješavanju ženidbenih parnica.

§ 2. Biskup može odstupiti iz međubiskupijskog suda osnovanog prema odredbi kan. 1423.

## Naslov II. – Pravo pobijanja ženidbe

Čl. 9 - Ako ženidbeni drug umre tijekom postupka, prije zaključenja parnice, obustavlja se tijekom parnice dok drugi ženidbeni drug ili onaj koga bi se to ticalo ne zatraži njezin nastavak; u tom slučaju zakoniti interes treba dokazati.

## Naslov III. – Pokretanje i istraživanje parnice

Čl. 10 - Sudac može dopustiti usmeni zahtjev kad god je stranka spriječena podnijeti tužbu: ipak u tom slučaju neka naloži da bilježnik napismeno sastavi spis koji se treba pročitati stranci i koji ona mora potvrditi, a koji zamjenjuje pisanu tužbu stranke sa svim pravnim učincima.

Čl. 11 - § 1. Tužba se podnosi biskupijskom ili međubiskupijskom sudu koji je odabran prema odredbi kan. 1673, § 2.

§ 2. Smatra se da se ne protivi tužbi tužena stranka koja se prepusti pravednosti suda ili koja, nakon što je po drugi put propisno pozvana, ne odgovori.

## Naslov IV. – Presuda, njezino pobijanje i izvršenje

Čl. 12 - Za moralnu sigurnost koju pravo zahtijeva nije dovoljna veoma velika važnost dokaza i pokazatelja, nego se zahtijeva da bude isključena svaka utemeljena i razborita



dvojba o zabludi, pravnoj i činjeničnoj, iako se ne isključuje sama mogućnost protivnog.

Čl. 13 - Ako stranka izričito izjavi da odbija bilo kakve obavijesti o parnici, smatra se da se odrekla mogućnosti primiti primjerak presuda. U tom slučaju može joj se priopćiti samo odredbeni dio presude.

### **Naslov V. – Skraćeni ženidbeni postupak pred biskupom**

Čl. 14 - § 1. Od okolnosti koje mogu dopustiti vođenje parnice ništavosti ženidbe u skraćenom obliku postupka prema odredbama kann. 1683-1687, navode se primjerice: nepostojanje vjere koje može proizvesti hinjenu privolu ili zabludu koja određuje volju, kratkoća bračnog suživota, pobačaj učinjen radi sprječavanja rađanja potomstva, ustrajno održavanje izvanbračne veze u vrijeme ili neposredno nakon vjenčanja, zlonamjerno tajenje neplodnosti ili teške zarazne bolesti ili postojanja djece rođene iz prethodne veze ili zatvorske kazne, razlog sklapanja ženidbe koji je potpuno stran bračnom životu ili ženidba sklopljena zbog nepredviđene trudnoće, fizičko nasilje radi iznude privole, nesposobnost služiti se razumom dokazana medicinskom dokumentacijom, itd.

§ 2. Među ispravama koje podupiru tužbu su svi oni medicinski dokumenti koji otklanjaju svaku potrebu provedbe službenog vještačenja.

Čl. 15 - Ako je podnesena tužba radi pokretanja redovitog postupka, ali sudski vikar smatra da se parnica može voditi skraćenim postupkom, on će prilikom priopćenja tužbe prema odredbi kan. 1671, § 1, pozvati stranku koja nije potpisala tužbu da sudu priopći namjerava li pridružiti se predanoj tužbi i sudjelovati u postupku. Kada god to bude potrebno, on neka stranku ili stranke koje su potpi-

sale tužbu pozove da čim prije dopune tužbu prema odredbi kan. 1684.

Čl. 16 - Sudski vikar može sebe osobno imenovati istražiteljem; ipak, ako je to moguće, treba imenovati istražitelja iz biskupije iz koje parnica potječe.

Čl. 17 - Prilikom poziva na sud prema kan. 1685, strankama treba priopćiti da, ako ih već nisu priložile tužbi, mogu podnijeti najmanje tri dana prije ispitivanja, pitanja koja žele da se prilikom preslušanja postave strankama ili svjedocima.

Čl. 18 - § 1. Stranke i njihovi odvjetnici mogu nazočiti preslušanju druge stranke i svjedoka, osim ako istražitelj ne smatra da zbog okolnosti stvari ili osoba treba postupiti drugačije.

§ 2. Bilježnik je dužan sastaviti zapisnik s odgovorima stranaka i svjedoka, ali u sažetom obliku i samo obzirom na ono što se odnosi na bit sporne ženidbe.

Čl. 19 - Ako se parnica vodi na međubiskupijskome sudu, presudu izriče biskup mjesta na temelju kojeg je utvrđena mjerodavnost prema odredbi kan. 1672. Ako ih pak ima više, tada treba, ukoliko je moguće, primijeniti načelo blizine između stranaka i suca.

Čl. 20 - § 1. Dijecezanski biskup prema svom razboritom sudu neka odredi način izricanja presude.

§ 2. U presudi, koju u svakom slučaju mora potpisati biskup zajedno s bilježnikom, moraju se ukratko i sustavno obrazložiti razlozi odluke. Presuda se redovnim putem mora dostaviti strankama u roku od mjesec dana od dana odluke.

### **Naslov VI. – Postupak na temelju isprave**

Čl. 21 - Mjerodavni dijecezanski biskup i sudski vikar se određuju sukladno odredbi kan. 1672.

(1) Usp. Drugi vatikanski koncil, Dogm. konst. Lumen Gentium, br. 27.

(2) Usp. ZKP, kan. 1752.

(3) Usp. Pavao VI., Govor sudionicima II. međunarodnog simpozija kanonskog prava, 17. rujna 1973.

(4) Usp. Relatio Synodi, br. 48.

(5) Usp. Franjo, Apostolska pobudnica Evangelii gaudium, br. 27, u: AAS, 105 (2013.), str. 1031.

(Prijevod: Međubiskupijski sudovi u Zagrebu)



## Mitis et misericors Iesus

*Apostolsko pismo u obliku motu proprija rimskog prvosvećenika Franje o reformi kanonskog postupka za parnice proglašenja ništavosti ženidbe u Zakoniku kanona istočnih Crkava (neslužbeni prijevod)*

Gospodin Isus, blagi i milosrdni Sudac i Pastir naših duša, povjerio je apostolu Petru i njegovim nasljednicima vlast ključeva kako bi se u Crkvi vršilo djelo pravde i istine. Ta vrhovna i opća vlast vezivanja i otpuštanja, ovdje na zemlji, potvrđuje, podupire i naglašava vlast pastira partikularnih Crkava snagom koje oni imaju sveto pravo i pred Gospodinom dužnost suditi svojim podanicima.(1)

Moj cijenjeni prethodnik, sveti papa Ivan Pavao II. je prilikom proglašenja Zakonika kanona istočnih Crkava naglasio: "I sama postojana volja rimskih prvosvećenika, već od iskona sastavljanja kanonskoga zakonika istočnih Crkava, da proglaše dva zakonika, jedan za latinsku Crkvu, a drugi za istočne katoličke Crkve, sasvim očito pokazuje njihovu želju da se očuva ono što se je u Crkvi po Božjoj providnosti dogodilo, da ona, u jednom Duhu sabrana, diše kao dvojim plućima, plućima Istoka i Zapada, i da jednim srcem, koje kao da ima dvije klijetke, gori u Kristovoj ljubavi".(2)

Na istome tragu sam i ja, imajući u vidu posebno crkveno i stegovno uređenje istočnih Crkava, odlučio putem posebnog motu proprija donijeti odredbe kojima se reformiraju ženidbeni postupci u Zakoniku kanona istočnih Crkava.

Kroz vjekove je Crkva po pitanju ženidbe, sve jasnije spoznajući Kristove riječi, usvojila i suštinski izložila nauk o nerazrješivosti svete ženidbene veze, razradila sustav ništavosti ženidbene privole te je sukladno tome uredila sudski postupak u toj materiji, tako da crkvena disciplina bude što dosljednija istini vjere shvaćenoj u potpunosti. Sve je to uvijek činila vodeći se vrhovnim zakonom o spasenju duša.

U tom pogledu vrlo je značajna služba biskupa, koji je prema nauku istočnih Otaca, sudac i liječnik, budući da je čovjek ranjen i pao (peptokós) zbog istočnoga grijeha i zbog osobnih grijeha, postao bolestan, lijekom pokore od Boga dobiva ozdravljenje i oprost i biva pomiren s Crkvom. Biskup, naime – postavljen

po Duhu Svetome kao obličje Krista i na mjesto Krista ("eis typon kai topon Christou") – je prije svega službenik božanskog milosrđa; pa je stoga sudska vlast povlašteno mjesto na kojemu on, primjenom načela „oikonomia“ i „akribeia“, vjernicima u potrebi donosi ozdravljajuće milosrđe Gospodinovo.

Sve što sam odredio ovim motu proprijem, učinio sam hodeći tragom svojih prethodnika, koji su htjeli da se parnice ništavosti ženidbe rješavaju sudskim, a ne administrativnim putem i to ne zato što to nameće sama narav stvari, već stoga što je istinu o svetom vezu potrebno štiti u najvećoj mogućoj mjeri: a to je upravo osigurano jamstvima sudske naravi.

U nastavku navodimo neke temeljne kriterije kojima je bio vođen rad na obnovi.

Prije svega činilo se primjerenim da se više ne zahtijevaju dvije jednake odluke u prilog ništavosti ženidbe kako bi stranke mogle pristupiti novoj kanonskoj ženidbi, već je dovoljna moralna sigurnost koju je prvi sudac stekao sukladno pravnim odredbama.

Uspostava suca pojedinca, ipak klerika, u prvom stupnju prepuštena je odgovornosti biskupa, koji u pastoralnom vršenju svoje sudske vlasti mora osigurati da se ne popušta bilo kakvom laksizmu.

Da bi se konačno u praksu pretočio nauk II. vatikanskog koncila u materiji od velike važnosti, naglasak je stavljen na to da je biskup u svojoj Crkvi u kojoj je postavljen za pastira i poglavara, po svojoj naravi sudac među vjernicima koji su mu povjereni. Dakle, preporučuje se da, kako u velikim tako i u malim eparhijama, isti biskup pokaže znak obraćenja crkvenih struktura(3) te da svoju sudsku službu u ženidbenoj materiji ne prepusti u potpunosti drugim uredima kurije. Ovo neka se primjenjuje osobito u kraćem postupku koji se ustanovljuje radi rješavanja najočitijih slučajeva ništavosti ženidbe.

Osim što se ženidbeni postupak učinilo bržim, predviđen je i jedan kraći oblik postupka – pored onog na temelju isprave koji je sada na snazi – koji se primjenjuje u slučajevima u kojima je navodna ništavost ženidbe potkrijepljena osobito jasnim argumentima. Svjestan sam, dakako, da skraćeni postupak može do-



vesti u opasnost samo načelo nerazrješivosti ženidbe; upravo sam zato htio da u takvom postupku sudac bude sam biskup koji je snagom svoje pastoralne službe s Petrom najveći jamac katoličkog jedinstva u vjeri i disciplini. Priziv na Mitropolitsku stolicu, kao središte crkvene pokrajine, postojano kroz stoljeća, znak je prvotnog oblika sinodalnosti u istočnim Crkvama, kojeg treba podržavati i ohrabrivati.

Sinode istočnih Crkava, koje prije svega trebaju biti potaknute apostolskom težnjom doprijeti do raspršenih vjernika, moraju posebno biti svjesne dužnosti sudjelovanja u već spomenutom obraćenju, i moraju apsolutno poštovati pravo biskupa da urede sudsku vlast unutar vlastite partikularne Crkve. Doista, ponovna uspostava blizine suca i vjernika neće uspjeti ako Sinode ne budu poticale i pomagale pojedinim biskupima u praktičnoj provedbi reforme ženidbenog postupka.

Uz spomenutu blizinu suca, Sinode, poštujući pravednu i dostojnu naknadu djelatnika sudova neka se brinu, ako je to moguće, da se osigura besplatnost postupka, kako bi Crkva, pokazavši se vjernicima kao širokogrudna majka na jednom području koje je tako tijesno povezano sa spasenjem duša, očitovala Kristovu besplatnu ljubav po kojoj smo svi spašeni.

Potrebno je ipak zadržati mogućnost priziva na redoviti sud Apostolske Stolice, odnosno na Rimsku rotu, poštujući prastaro pravno načelo, čime se jača povezanost Petrove stolice i partikularnih Crkava, ali brinući se pritom da se u provođenju ovog priziva spriječi svaka zloporaba toga prava, kako ni u kojoj mjeri spasenje duša ne bi bilo ugroženo. Vlastiti zakon Rimske rote u najskorije će vrijeme biti prilagođen pravilima obnovljenog postupka, koliko god to bude potrebno.

Uzevši sve navedeno u obzir, odlučujem i određujem da se Naslov XXVI. Zakonika kanona istočnih Crkava, Poglavlje I., Članak I. Parnice za proglašenje ništavosti ženidbe (kann. 1357-1377), od dana 8. prosinca 2015. u cijelosti mijenja kako slijedi:

#### 1.° Mjerodavno sudište i sudovi

Kan. 1357 – § 1. Svaka ženidbena parnica krštene osobe po vlastitom pravu pripada Crkvi.

§ 2. Uz obdržavanje, gdje ih ima, osobnih statuta parnice o samo građanskim učincima ženidbe, ako se prvotno vode, pripadaju građanskom sucu; ali, ako se vode uzgredno i sporedno, može

ih suditi i riješiti crkveni sudac svojom vlašću.

Kan. 1358 – U parnicama o ništavosti ženidbe, koje nisu pridržane Apostolskoj Stolici, mjerodavni su: 1° sud mjesta gdje je slavljena ženidba; 2° sud mjesta gdje jedna ili obje stranke imaju prebivalište ili boravište; 3° sud mjesta gdje se stvarno treba prikupiti većina dokaza.

Kan. 1359 – § 1. U svakoj eparhiji sudac prvog stupnja u parnicama ništavosti ženidbe, koje pravom nisu izričito izuzete, jest eparhijski biskup, koji sudsku vlast može vršiti osobno ili preko drugih, prema pravnoj odredbi.

§ 2. Neka biskup osnuje za svoju eparhiju eparhijski sud za parnice ništavosti ženidbe, poštujući ovlast istoga biskupa da se pridruži drugom susjednom eparhijskom sudu ili sudu osnovanom za više eparhija.

§ 3. Parnice ništavosti ženidbe pridržane su sudskom vijeću trojice sudaca. Sudskom vijeću mora predsjedati sudac klerik, a ostali suci mogu biti i drugi vjernici.

§ 4. Biskup moderator, ukoliko nije moguće osnovati sudsko vijeće u eparhiji ili bližem sudu koji je bio izabran prema odredbi § 2, povjerava parnice sucu pojedincu kleriku, koji, gdje je to moguće, neka si uzme dva prisjednika prokušana života, stručnjaka u pravnim ili humanističkim znanostima, odobrena od biskupa za tu zadaću; istom sucu pojedincu pripadaju, osim ako ne proizlazi drugačije, dužnosti sudskoga vijeća, predsjednika ili izložitelja.

§ 5. Sud drugoga stupnja za valjanost mora uvijek biti zboran, prema odredbi prethodnog § 3.

§ 6. Sa suda prvoga stupnja priziva se na metropolitski sud drugog stupnja, poštujući propise kann. 1064 i 1067, § 5.

#### 2.° Pravo pobijanja ženidbe

Kan. 1360 – § 1. Sposobni su za pobijanje ženidbe: 1° ženidbeni drugovi; 2° promicatelj pravde, ako je ništavost već razglašena, a ženidba se ne može ukrijepiti ili to nije uputno.

§ 2. Ženidba koja nije bila pobijana dok je živjelo oboje ženidbenih drugova ne može se pobijati poslije njihove smrti ili smrti jednoga od njih, osim ako pitanje o valjanosti prethodi rješenju drugog spora bilo na crkvenom sudištu bilo na građanskom sudištu.

§ 3. Ako jedan ženidbeni drug umre za vrijeme trajanja parnice, neka se obdržava kan. 1199.

#### 3.° Pokretanje i ispitivanje parnice

Kan. 1361 – Sudac, prije nego prihvati parnicu, mora biti siguran da je ženidba nepovra-



tno propala tako da je nemoguće obnoviti bračni suživot.

Kan. 1362 – § 1. Kad zaprimi tužbu, sudski vikar, ako smatra da ima kakvog temelja, neka ju prihvati i, s odlukom priloženom na kraju tužbe, odredi da se jedna preslika priopći branitelju veze i tuženoj stranci, ako tužbu nisu potpisale obje stranke, dajući joj rok od petnaest dana da iznese svoje mišljenje o zahtjevu.

§ 2. Pošto prođe navedeni rok, nakon što je drugu stranku ponovno upozorio, ako i ukoliko to smatra prikladnim, da očituje svoje mišljenje, i zatraživši mišljenje branitelja veze, neka sudski vikar svojom odlukom odredi formulu dvojbe i odluči treba li parnica ići u redoviti postupak ili u skraćeni postupak prema odredbama kann. 1369-1373. Ova odluka neka se odmah priopći strankama i branitelju veze.

§ 3. Ako parnicu treba rješavati u redovitom postupku, sudski vikar istom odlukom određuje uspostavu sudskoga vijeća ili suca pojedince sa dva prisjednika prema kan. 1359, § 4.

§ 4. Ako se pak odredi skraćeni postupak, sudski vikar postupa prema odredbi kan. 1371.

§ 5. Neka formula dvojbe ne traži samo da li je utvrđena ništavost ženidbe u dotičnom slučaju, nego mora također odrediti s kojeg se razloga ili s kojih se razloga pobija valjanost ženidbe.

Kan. 1363 – § 1. Branitelj veze, zaštitnici stranaka i promicatelj pravde, ako sudjeluje u postupku, imaju pravo: 1° prisustvovati ispitivanju stranaka, svjedoka i stručnjaka, uz poštovanje propisa kan. 1240; 2° pregledati sudske spise, iako još nisu objavljeni, i provjeriti isprave koje su stranke predložile.

§ 2. Stranke ne mogu sudjelovati u ispitivanju o kojem se govori u § 1, br. 1. Kan. 1364 – § 1. U parnicama ništavosti ženidbe, sudsko priznanje i iskazi stranaka, potkrijepljeni možebitnim svjedocima o vjerodostojnosti samih stranaka, mogu imati snagu potpunog dokaza, a koje neka sudac vrednuje procijenivši sve pokazatelje i pomagala, osim ako se pridruže drugi elementi koji ih opovrgavaju.

§ 2. U istim parnicama, iskaz jednog svjedoka može dati potpun dokaz, ako se radi o službenom svjedoku koji daje izjavu o stvarima koje je vršio po službenoj dužnosti, ili ako okolnosti stvari i osoba to savjetuju.

§ 3. U parnicama o spolnoj nemoći ili o nedostatku privole zbog duševne bolesti ili poremećaja psihičke naravi neka se sudac posluži

djelom jednog ili više stručnjaka, osim ako se iz okolnosti očito vidi da je to nekorisno; u ostalim parnicama neka se obdržava propis kan. 1255.

§ 4. Ako u istraživanju parnice iskrasne veoma vjerojatna dvojba o neizvršenju ženidbe, sud može, saslušavši stranke, obustaviti parnicu o ništavosti, dopuniti istraživanje da se dobije razrješenje neizvršene sakramentalne ženidbe; zatim, neka pošalje Apostolskoj Stolicu spise zajedno s molbom jednog ili oba ženidbena druga za razrješenje, i s mišljenjem suda i eparhijskog biskupa.

4.° Presuda, njezino pobijanje i izvršenje

Kan. 1365 – Presuda kojom je prvi put ženidba proglašena ništavom postaje izvršna nakon isteka rokova predviđenih u kann. 1311-1314.

Kan. 1366 – § 1. Stranka koja se smatra oštećena presudom, a isto tako i promicatelj pravde i branitelj veze, imaju pravo podnijeti ništovnu žalbu ili priziv protiv presude, prema kann. 1302-1321.

§ 2. Kad isteknu zakonom predviđeni rokovi za ulaganje i slanje priziva, te nakon što je sud višeg stupnja zaprimio sudske spise, neka se uspostavi sudsko vijeće, odredi branitelja veze i neka se upozori stranke da dadnu primjedbe u određenom roku; pošto prođe ovaj rok, sudsko vijeće, ako je očito da je priziv samo odgođan, neka potvrdi odlukom presudu prvog stupnja.

§ 3. Ako je priziv prihvaćen, treba postupati na isti način kao i u prvom stupnju, primjenjujući ono što se treba primijeniti.

§ 4. Ako se u prizivnom stupnju iznese novi razlog ništavosti ženidbe, sud ga može, kao u prvom stupnju, prihvatiti i presuditi o njemu.

Kan. 1367 – Ako je donesena izvršna presuda, može se u svako vrijeme prizvati na sud trećeg stupnja radi novog ispitivanja parnice prema odredbi kan. 1325, pošto se iznesu novi i važni dokazi ili razlozi u neprekoračivu roku od trideset dana poslije najave pobijanja.

Kan. 1368 – § 1. Pošto presuda kojom je proglašena ništavost ženidbe postane izvršna, stranke čija je ženidba proglašena ništavom mogu sklopiti novu ženidbu, osim ako to priječi zabrana koja je dodana samoj presudi ili koju je odredio mjesni hijerarh.

§ 2. Čim presuda postane izvršna, sudski vikar mora je priopćiti hijerarhu mjesta gdje je ženidba slavljena; a taj hijerarh mora se pobri-





nuti da se što prije u matice vjenčanih i krštenih upišu presuđena ništavost ženidbe i moguće određene zabrane.

5.° Skraćeni ženidbeni postupak pred biskupom

Kan. 1683 – Sam eparhijski biskup mjerodavan je suditi u parnicama ništavosti ženidbe u skraćenom postupku ako:

1° zahtjev podnesu oba ženidbena druga ili jedan ženidbeni drug uz suglasnost drugog;

2° okolnosti stvari i osoba, potkrijepljeni svjedočanstvima ili ispravama su takve naravi da ne zahtijevaju pomnije istraživanje ili ispitivanje te jasno ukazuju na ništavost.

Kan. 1370 – Tužba kojom se pokreće skraćeni postupak, osim onoga što se navodi u kan. 1187, mora: 1° kratko, cjelovito i jasno iznijeti činjenice na kojima se zahtjev temelji; 2° navesti dokaze koje sudac može odmah prikupiti; 3° priložiti isprave na kojima se zahtjev temelji.

Kan. 1371 – Sudski vikar istom odlukom kojom utvrđuje formulu dvojbe imenuje istražitelja i prisjednika te određuje sjednicu, koja se ima održati sukladno odredbama iz kan. 1372 u roku od trideset dana, pozivajući sve one koji na njoj trebaju sudjelovati.

Kan. 1372 – Istražitelj, ako je moguće, neka prikupi dokaze na samo jednom zasjedanju te neka odredi rok od petnaest dana za iznošenje mišljenja u prilog veze i obrana stranaka, ako ih ima.

Kan. 1373 – § 1. Po primitku spisa, eparhijski biskup pošto se savjetuje s istražiteljem i prisjednikom te razmotri primjedbe branitelja veze i, ako ih ima, obrane stranaka, ako stekne moralnu sigurnost o ništavosti ženidbe, donosi presudu. U protivnom slučaju određuje provedbu redovitog postupka.

§ 2. Cjeloviti tekst presude s obrazloženjem treba što prije priopćiti strankama.

§ 3. Protiv presude biskupa priziva se na metropolitu ili na Rimsku rotu; ako je presudu donio metropolita ili drugi eparhijski biskup koji nema poglavara ispod rimskog prvosvećenika, priziva se na biskupa kojeg je on trajno odredio, posavjetovavši se s patrijarhom ili hijerarhom o kojem se govori u kan. 175.

§ 4. Ako je očito da je priziv samo odgodan, metropolita ili biskup o kojemu se govori u § 3, ili dekan Rimske rote, takav priziv trebaju odlukom odbaciti u potpunosti; ako je pak priziv prihvaćen, parnica se treba predati na

redovito razmatranje u drugome stupnju.

6.° Postupak na temelju isprave

Kan. 1374 – Kad primi zahtjev prema odredbi kan. 1362, eparhijski biskup ili sudski vikar ili postavljeni sudac, pošto izostavi pravne oblike redovitog postupka, ali pozvavši stranke i uz sudjelovanje branitelja veze, može presudom proglasiti ništavost ženidbe, ako je na temelju isprave, koja nije podložna nikakvu protivljenju ili prigovoru, posve sigurno da postoji zapreka ili da nedostaje pravom propisani oblik, samo ako je s jednakom sigurnošću očito da nije dan oprost ili da zastupnik nije imao valjana naloga.

Kan. 1375 – § 1. Protiv presude, o kojoj se govori u kan. 1374, branitelj veze, ako razborito smatra da nedostaci ili neimanje oprosta nisu sigurni, mora se prizvati na suca drugog stupnja, kojemu treba poslati spise s napisanim upozorenjem da se radi o postupku na temelju isprave.

§ 2. Stranka koja se smatra oštećenom ima pravo na priziv.

Kan. 1376 – Neka sudac drugoga stupnja, uz sudjelovanje branitelja veze i pošto sasluša stranke, odluči treba li presudu potvrditi ili da se radije postupi u parnici po redovitome pravnom putu; u tom slučaju vraća parnicu sudu prvoga stupnja.

7.° Opće odredbe

Kan. 1377 – § 1. Neka se u presudi upozore stranke na ćudoredne, dapače i na građanske obveze koje možda imaju jedna prema drugoj i prema djeci radi dužnog uzdržavanja i odgoja.

§ 2. Parnice za proglašenje ništavosti ženidbe ne mogu se voditi usmenim parničnim postupkom o kojem se govori u kann. 1343-1356.

§ 3. U ostalome s obzirom na način postupanja trebaju se primijeniti, osim ako se tome protivi narav stvari, kanoni o sudovima općenito i o redovitome parničnom suđenju, uz obdržavanje posebnih odredaba za parnice koje se tiču javnoga dobra.

Odredba kan. 1365 primjenjivat će se na presude kojima se ženidba proglašava ništavom objavljene nakon dana stupanja na snagu ovog motu propija.

Ovom se dokumentu pridodaju pravila o načinu postupanja, koja sam smatrao neophodnim za ispravnu i savjesnu primjenu obnovljenog zakona, koji se ima brižljivo primjenjivati radi zaštite dobra vjernika.



Nalažem da ono što sam odredio ovim motu proprijem bude valjano i učinkovito unatoč svakoj protivnoj odredbi, pa makar ona bila vrijedna posebnog spomena.

Povjeravam s pouzdanjem zagovoru slavne i blagoslovljene Djevice Marije, koju ispravno i istinito nazivamo „Theotokos“, Nebeske majke opće Crkve, te svetih apostola Petra i Pavla djelotvornu provedbu novog ženidbenog postupka.

Dano u Rimu, pri Svetome Petru, 15. kolovoza, na blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije, godine 2015., treće godine moga Pontifikata.

Način postupanja u vođenju parnica ništavosti ženidbe

Treća opća izvanredna skupština Biskupske sinode održana u listopadu 2014. utvrdila je poteškoću vjernika u pristupu crkvenim sudovima. Budući da je biskup, poput dobrog Pastira, dužan ići ususret svojim vjernicima kojima je potrebna osobita pastoralna skrb, uz detaljne odredbe za primjenu ženidbenog postupka, činilo se prikladnim, pri čemu se podrazumijeva suradnja Petrovog nasljednika i biskupâ u širenju poznavanja zakona, ponuditi i neka sredstva kako bi rad sudova odgovarao zahtjevima vjernika, koji traže utvrđivanje istine o postojanju ili nepostojanju vèza njihove neuspjele ženidbe.

Čl. 1 – Eparhijski biskup, snagom odredbe kan. 192, § 1, je dužan u apostolskom duhu pratiti rastavljene ili razvedene ženidbene drugove, koji su zbog svoje životne situacije možda napustili vjersku praksu. On, dakle sa župnicima (usp. kan. 289, § 1) dijeli pastoralnu skrb za te vjernike u teškoćama.

Čl. 2 – Prethodna ili pastoralna istraga, koja unutar župskih ili eparhijskih struktura obuhvaća rastavljene ili razvedene vjernike koji dvoje o valjanosti svoje ženidbe ili su uvjereni u njenu ništavost, usmjerena je prema upoznavanju njihove situacije i prikupljanju korisnih elemenata za moguću provedbu redovitog ili skraćenog sudskog postupka. Ta će se istraga provoditi u okviru jedinstvenog eparhijskog ženidbenog pastoralna.

Čl. 3 – Provedba ove istrage povjerit će se osobama prikladnim po mišljenju mjesnog hijerarha, koje za to posjeduju odgovarajuće kompetencije koje i ne moraju biti isključivo kantsko-pravne. To su u prvome redu vlastiti župnik ili župnik koji je ženidbene drugove pripremao za sklapanje ženidbe. Ova se savje-

todayna zadaća može povjeriti i drugim klericima, posvećenim osobama ili laicima koje odobri mjesni hijerarh.

Jedna ili više biskupija zajedno, prema sadašnjem ustrojstvu, mogu ustanoviti stalno tijelo preko kojeg će se vršiti ova služba te mogu po potrebi sastaviti Vademecum (Priručnik) koji će navesti osnovne elemente potrebne za prikladniju provedbu istrage.

Čl. 4 – Pastoralna istraga prikuplja podatke korisne za eventualno pokretanje parnice od strane ženidbenih drugova ili njihova zastupnika pred mjerodavnim sudom. U istrazi valja istražiti jesu li stranke suglasne u traženju ništavosti.

Čl. 5 – Pošto se prikupe svi elementi, ako to stvar zahtijeva, istraga se zaključuje tužbom, koju treba podnijeti mjerodavnom sudu.

Čl. 6 – Budući da se Zakonik kanona istočnih Crkava mora primjenjivati u svakom pogledu, uz poštovanje posebnih odredaba, i na ženidbene postupke, imajući na umu kan. 1377, § 3, ovim se pravilima ne želi detaljno opisati postupak u cjelini, već se prije svega želi rasvijetliti glavne zakonodavne novine i dopuniti ih, tamo gdje je potrebno.

1.° Mjerodavno sudište i sudovi

Čl. 7 – § 1. Naslovi mjerodavnosti o kojima se govori u kan. 1358 su istovrijedni, uz poštovanje koliko je moguće načela blizine suca i stranaka.

§ 2. Suradnjom sudova pak, sukladno kan. 1071, treba osigurati da svatko, bilo stranka ili svjedok, može sudjelovati u postupku uz najmanji trošak.

Čl. 8 – § 1. U eparhijama koje nemaju vlastiti sud, biskup neka se što prije pobrine za izobrazbu, pa makar i putem tečajeva trajnog i stalnog obrazovanja, koje u zajedničkoj namjeri promiču eparhije ili skupine eparhija i Sveta Stolica, osobâ koje će moći surađivati na sudu na rješavanju ženidbenih parnica.

§ 2. Biskup može odstupiti iz suda osnovanog za više eparhija prema odredbi kan. 1067, § 1.

2.° Pravo pobijanja ženidbe

Čl. 9 – Ako ženidbeni drug umre tijekom postupka, prije zaključenja parnice, obustavlja se tijek parnice dok drugi ženidbeni drug ili onaj koga bi se to ticalo ne zatraži njezin nastavak; u tom slučaju zakoniti interes treba dokazati.

3.° Pokretanje i istraživanje parnice

Čl. 10 – Sudac može dopustiti usmeni zahtjev kad god je stranka spriječena podnijeti tu-



žbu: ipak u tom slučaju neka naloži da bilježnik napismeno sastavi spis koji se treba pročitati stranci i koji ona mora potvrditi, a koji zamjenjuje pisanu tužbu stranke sa svim pravnim učincima.

Čl. 11 – § 1. Tužba se podnosi eparhijskom sudu ili sudu osnovanom za više eparhija, koji je odabran prema odredbi kan. 1359, § 2.

§ 2. Smatra se da se ne protivi tužbi tužena stranka koja se prepusti pravednosti suda ili koja, nakon što je po drugi put propisno pozvana, ne odgovori.

4.° Presuda, njezino pobijanje i izvršenje

Čl. 12 – Za moralnu sigurnost koju pravo zahtijeva nije dovoljna veoma velika važnost dokaza i pokazatelja, nego se zahtijeva da bude isključena svaka utemeljena i razborita dvojba o zabludi, pravnoj i činjeničnoj, iako se ne isključuje sama mogućnost protivnog.

Čl. 13 – Ako stranka izričito izjavi da odbija bilo kakve obavijesti o parnici, smatra se da se odrekla mogućnosti primiti primjerak presuda. U tom slučaju može joj se priopćiti samo odredbeni dio presude.

5.° Skraćeni ženidbeni postupak pred biskupom

Čl. 14 – § 1. Od okolnosti koje mogu dopustiti vođenje parnice ništavosti ženidbe u skraćenom obliku postupka prema odredbama kann. 1369-1373, navode se primjerice: nepostojanje vjere koje može proizvesti hinjenu privolu ili zabludu koja određuje volju, kratkoća bračnog suživota, pobačaj učinjen radi sprječavanja rađanja potomstva, ustrajno održavanje izvanbračne veze u vrijeme ili neposredno nakon vjenčanja, zlonamjerno tajenje neplodnosti ili teške zarazne bolesti ili postojanja djece rođene iz prethodne veze ili zatvorske kazne, razlog sklapanja ženidbe koji je potpuno stran bračnome životu ili ženidba sklopljena zbog nepredviđene trudnoće, fizičko nasilje radi iznude privole, nesposobnost služiti se razumom dokazana medicinskom dokumentacijom, itd.

§ 2. Među ispravama koje podupiru tužbu su svi oni medicinski dokumenti koji otklanjaju svaku potrebu provedbe službenog vještačenja.

Čl. 15 – Ako je podnesena tužba radi pokretanja redovitog postupka, ali sudski vikar smatra da se parnica može voditi skraćenim postupkom, on će prilikom priopćenja tužbe prema odredbi kan. 1362, § 1, pozvati stranku koja nije potpisala tužbu da sudu priopći namjerava li pridružiti se predanoj tužbi i sudjelovati u postupku. Kada god to bude potrebno, on neka stranku ili stranke koje su potpisale tužbu pozove da čim prije dopune tužbu prema odredbi kan. 1370.

Čl. 16 – Sudski vikar može sebe osobno imenovati istražiteljem; ipak, ako je to moguće, treba imenovati istražitelja iz eparhije iz koje parnica potječe.

Čl. 17 – Prilikom poziva na sud prema kan. 1371, strankama treba priopćiti da, ako ih već nisu priložile tužbi, mogu podnijeti najmanje tri dana prije ispitivanja, pitanja koja žele da se prilikom preslušanja postave strankama ili svjedocima.

Čl. 18 – § 1. Stranke i njihovi odvjetnici mogu nazočiti preslušanju druge stranke i svjedoka, osim ako istražitelj ne smatra da zbog okolnosti stvari ili osoba treba postupiti drugačije.

§ 2. Bilježnik je dužan sastaviti zapisnik s odgovorima stranaka i svjedoka, ali u sažetom obliku i samo obzirom na ono što se odnosi na bit sporne ženidbe.

Čl. 19 – Ako se parnica vodi na sudu osnovanom za više eparhija, presudu izriče biskup mjesta na temelju kojeg je utvrđena mjerodavnost prema odredbi kan. 1358. Ako ih pak ima više, tada treba, ukoliko je moguće, primijeniti načelo blizine između stranaka i suca.

Čl. 20 – § 1. Eparhijski biskup prema svom razboritom sudu neka odredi način izricanja presude.

§ 2. U presudi, koju u svakom slučaju mora potpisati biskup zajedno s bilježnikom, moraju se ukratko i sustavno obrazložiti razlozi odluke. Presuda se redovnim putem mora dostaviti strankama u roku od mjesec dana od dana odluke.

6.° Postupak na temelju isprave

Čl. 21 – Mjerodavni eparhijski biskup i sudski vikar se određuju sukladno odredbi kan. 1358.

(1) Usp. Drugi vatikanski koncil, Dogm. konst. Lumen Gentium, br. 27.

(2) Ivan Pavao II., Ap. konst. Sacri canones, 18. listopada 1990., Proemio, u: AAS, 82 (1990.), str. 1037.

(3) Usp. Franjo, Apostolska pobudnica Evangelii gaudium, br. 27, u: AAS, 105 (2013.), str. 1031.

(Prijevod: Međubiskupijski sudovi u Zagrebu)



## Svećenički umor, odmor i duhovne vježbe

(Susret dijecezanskih svećenika u Sarajevu 23. rujna 2015. god.)

Početak ljeta mnogima je razdoblje odmora i odlazak na tzv. veliki odmor. Čini se da je to ujedno i razdoblje potpune odsutnosti s dužnosti, ne odlaska na posao, fakultet ili školu, vrijeme u kojem možemo sami organizirati svoj dan, odabrati mjesto i susrete s ljudima koji su nam dragi. Tada se obično brinemo kako će vrijeme biti tijekom planiranog odmora. Trudimo se pripremiti na najbolji način kako bi ostvarili svoj plan, kako ipak ne bi potrošili previše novca, kako bi što sigurnije stigli na odredište i kako bi smo usput pogledali neku turističku atrakciju planirajući posjetiti nešto zanimljivo i lijepo. Putovanja mogu biti daleka ili pak blizu, koja nam omogućuju promijeniti sredinu, udaljiti se i odmoriti od onoga što radimo svaki dan kroz godinu.

Papa Franjo izrekao je poticajnu homiliju **svećenicima** na Misi posvete ulja u Vatikanskoj bazilici na Veliki četvrtak, 2. travnja 2015. god. Homilija je usmjerena na „svećenički umor“, pri čemu papa Franjo pruža riječi ohrabrenja i nade. Na ovu Papinu homiliju uputio nas je naš nadbiskup Vinko kard. Puljić dopisom od 15. lipnja 2015. god.<sup>1</sup>, i već tada najavio o mogućnosti zajedničkog promišljanja o ovoj Papinoj temi za nas svećenike, što sada i činimo na ovom godišnjem okupljanju. Pogledajmo malo u sam sadržaj homilije.

**Umor**<sup>2</sup> - Papa prije svega govori o činjenici umora riječima: „Umor svećenika! Zna li koliko puta mislim o ovome: o umoru svih vas? O tome puno razmišljam i često molim, osobito kada sam i sam umoran. Molim za vas koji radite s Božjim narodom koji vam je povjeren, i koji ste na prilično napuštenim i opasnim mjestima. Naš umor, dragi svećenici, je poput tamjana koji se tiho uzdiže prema nebu (usp. *Ps* 140,2; *Otk* 8,3-4). Naš umor ide prema srcu Očevu.“

**Posredovanje Blažene Djevice Marije** - „Budite sigurni“ – papa potiče svećenike – „da je Gospa svjesna ovoga umora i odmah bilježi pred Gospodinom. Ona, kao Majka, svjesna je kada su njezina djeca umorna i tada ne misli ni na što drugo. ‘Dobro došao! Odmori se dijete. Poslije ćemo govoriti... Nisam li ovdje ja, tvoja Majka?’ uvijek će nam reći kada joj se približimo.“

**Napast bilo kakvog odmora** - U daljnjem tekstu papa Franjo upozorava svećenike na „napast odmora na bilo koji način, kao da odmor ne bila stvar od Boga. Nemojmo pasti u tu napast“ – sugerira papa „Naš trud je je dragocjen u Isusovim očima, koji nas prihvaća i pridiže: ‘Dođite k meni svi vi, izmoreni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti’ (*Mt* 11,28) – podsjetio je papa naglasivši da „kada je netko mrtav umoran, može u klanjanju reći: ‘Dosta je za danas, Gospodine’, i predati se Ocu.“ „Imajmo na umu“ – naglasio je papa – „da je ključ plodnog svećeničkog djelovanja u tome kako se odmaramo i kako osjećamo da Gospodin doživljava naš umor. Kako je teško naučiti se odmarati. U ovome se odigrava naše povjerenje i naš osjećaj (...) da nam je potreban pastir, da nam pomogne.“

**Odmor u Duhu** - Papa je također naveo neka pitanja koja nam mogu pomoći u ovome smislu: „Zna li se odmoriti primajući ljubav, besplatnost i osjećaje koje mi daje Božji vjerni narod? Ili nakon pastoralnog rada tražim puno profinjenije odmore, ne onih siromašnih, nego one koje nudi potrošačko društvo? Je li, doista, Duh Sveti za mene ‘odmor unapornu-muci’ ili samo onaj koji me potiče da radim? Zna li potražiti pomoć od kolege svećenika kojeg smatram mudrim i razboritim? Zna li se odmoriti od sebe samoga, od svoje samozahte-

1 Broj: 776/2015, *Vrhbosna* 2/2015.

2 U Katehezi na općoj audijenciji, održanoj 12. kolovoza 2015. Sveti Otac je posvetio važnosti odmora, jednoj od tri dimenzije obiteljskog života, rekavši da nikada ne smijemo postati robovi rada, već gospodari. Može se razmišljati i o ljepotama što ih je Bog stvorio. Papa Franjo objasnio je kako fešta nije lijenost, koja nas potiče da se izležavamo, kao ni prilika za opijanje odnosno glupi bijeg iz svakodnevne stvarnosti. Praznik je prije svega prijazan pogled i zahvalan pogled dobro odrađenog posla. Vrijeme odmora, posebno nedjelja, namijenjena nam je kako bismo mogli uživati u onome što se ne može kupiti ni prodati, istaknuo je Papa i dodao kako Bog stanuje na poseban način u vremenu odmora. Stoga su praznici provedeni u obitelji lijepi. **To je dragocjeni Božji dar, poručio je Papa i pozvao vjernike da ga ne oskvrnjuju.**



vnosti, samodopadnosti, od svoje samodostatnosti. Znam li razgovarati s Isusom, s Ocem, s Djevicom Marijom i s Josipom, sa svojim Svecima i prijateljskim zaštitnicima“?

Od čega je svećenik umoran

„Postoji nešto što se može nazvati **umor svijeta, umor gužve**: za Gospodina kao i za nas, bilo je naporno – kaže Evanđelje – ali to je dobar-pozitivan umor, pun ploda i radosti. Taj umor je dobar i svet... Umorni smo, ali i radosni jer čujemo glas Gospodina koji govori: ‘Dođite, blagoslovljeni Oca mojega’ (Mt25,34).

Postoji i onaj umor koji zovemo **zamor od neprijatelja**. Đavao i njegovi sljedbenici ne spavaju, i budući da njihove uši ne podnose Riječ Božju neumorno rade kako bi je utišali i unijeli smutnju. Najteže je suočiti se s ovakvim umorom. Ne radi se samo o tome da se čini dobro sa svim naporima koji idu skupa, nego treba obraniti stado i sebe samoga od zla (*Evangelii gaudium*, 83)... Ovdje treba neutralizirati zlo, ne iščupati kukolj i ne pretvarati se braniti nešto kao *supermeni*, što jedino Gospodin može obraniti... Božja Riječ u ovakvim situacijama umora je: ‘Hrabri budite, ja sam pobijedio svijet’ (Iv 16,33).

Najteži umor s kojim se ovdje trebamo suočiti je **‘umor od sebe samoga’** (*Evangelii gaudium*, 277). Možda je, upravo, najopasniji umor kad se razočaramo nad samima sobom i ne možemo si pogledati u lice, s mirnim otkrićem sebe samoga kao grešnika koji treba oprost i pomoć: ovi traže pomoć i idu naprijed. Radi se o umoru koji daje ‘htjeti i ne htjeti’, osjetiti da si sve proigrao i plakati za egipatskim loncima, igrati se s iluzijom da smo netko drugi... Ovaj umor volim zvati ‘koketirati sa svjetskom duhovnošću’... kaže papa Franjo. Riječ *Otk* ukazuju na uzrok ovakvog umora: ‘Postojan si, podnio se za Ime moje i nisi malaksao. Ali imam protiv tebe: prvu si ljubav svoju ostavio’ (2,34). Samo ljubav daje odmor. Ono što se ne voli, opako umara, a na duže još gore.

**Gospodin liječi naš umor** - Najdublja i najmisterioznija slika kako Gospodin liječi naš pastoralni umor jest ona: ‘budući da je volio svoje... volio ih je od kraja (Iv 13,1), scena pranja nogu. Volim meditirati nad ovom scenom. Gospodin nas pročišćava, On se s nama sjedinjuje (*Evangelii gaudium*, 24), dao si je zadatak očistiti

svaku mrlju od svjetskog smoga i ostaje privržen s nama u našem hodu u Njegovo Ime.“

„Znamo da se po nogama vidi kakvo je cijelo naše tijelo. U načinu kako slijedimo Gospodina očituje se čitavo naše srce. Rane na nogama, uganuća i umori, znak su kako smo ga slijedili, koji smo put prešli da nađemo svoje izgubljene ovce, nastojeći dovesti stado na zelene pašnjake i mirne vode (*Ibid.*270). Gospodin nas pere i čisti od svega što se nakupilo na našim nogama dok smo ga slijedili. I to je sveto! Ne dopušta da ostane prljavo. Kao što ljubi ratne rane, tako On pere prljavštine od rada.“

Odmor nije izbor, već obveza

U Mk 6,31 čitamo: *I reče im: „Hajdete i vi u osamu, na samotno mjesto, i otpočinite malo. Jer mnogo je svijeta dolazilo i odlazilo, pa nisu imali kada ni jesti. Poznato je da svećenici čitav život i tijekom cijele godine, 24 sata dnevno, nikada ne zaboravljaju da je prioritet u njihovom svećeničkom životu permanentno i potpuno se posvetiti Bogu i Kraljevstvu Božjem. U ovom smislu svećenici nemaju ferija niti odmora. Međutim, Kodeks kanonskog prava (CIC), govoreći obvezama i pravima klerika navodi: § 1. Ako i nemaju sjedišne službe, neka se klerici ne udaljuju iz svoje biskupije na duže vrijeme, koje treba da se odredi krajevnim pravom, bez dozvole, barem pretpostavljene, svojeg ordinarija. § 2. Ali pripada im da svake godine imaju potrebno i dovoljno vrijeme praznika određeno općim ili krajevnim pravom. (Kan. 283 - § 1-2).*

To odgovara željama II. Vatikanskog koncila, koji u dekretu *Presbyterorum Ordinis*20, kada govori o službi i životu svećenika, navodi sljedeće: „Osim toga neka plaća bude takva da prezbiteru omogućiti svake godine dužan i dostatan odmor, a biskupi se moraju pobrinuti da se to prezbiterima omogućiti.“

Jasno je da velik dio pastoralnih obveza ne može biti paraliziran zbog svećenikova odmora, pa CIC u tom smislu predviđa zamjenu: § 3. *Zadaća je dijecezanskog biskupa da donese odredbe kojima se za vrijeme župnikove odsutnosti osigurava pastoralna briga za župu pomoću svećenika s potrebnim ovlastima (Kan. 533 - 3). § 3. Što se tiče vremena odmora, župni vikar ima isto pravo kao i župnik. (Kan. 550 - 3).*

Stoga je potrebno i dužnost je pravde da Papa, biskupi, svećenici i đakoni, kao i svi dr-



ugi, imaju pravo na odmor, kao i dovoljno prikladnog vremena za promjenu skladu s poznatom izrekom *Varietasdelectat*, kako bi prikupili snage da se mogu opet vratiti svojim svakodnevnim zadacima obavljajući svećeničku dužnost.

Ovo pravo je nepovredivo, bez obzira na krizu zvanja koju Crkva proživljava u većoj ili manjoj mjeri u različitim situacijama. Svećenici imaju pravo na ovo vrijeme, jer rade u pastoralnoj službi praktično svaki dan u godini.

Koliko vremena trebaju trajati odmori? Deset, dvadeset dana, jedan mjesec? CIC daje pravo svećeniku biti odsutan iz župe mjesec dana – kontinuirano ili isprekidano – za odmor, osim ako postoji ozbiljan razlog za suprotno: *Župnik smije, radi odmora, izbivati iz župe svake godine najviše mjesec dana neprekidno ili uz prekid, osim ako se tome protivi važan razlog; u to vrijeme odmora ne ubrajaju se dani u kojima se jednom godišnje posvećuje duhovnoj sabranosti; ali je župnik, da bi izbivao iz župe više od tjedan dana, dužan o tome obavijestiti mjesnog ordinarija. (Kan. 533 - § 2)* U ovo se ne ubrajaju dani predviđeni za godišnje duhovne vježbe, što znači da se ne smije brkati profesionalnost s odmorom.

Što je s vjernicima? Vjernici moraju razumjeti odsutnost svećenik, zbog koje može eventualno doći do „smanjenja“ intenziteta župnog života. Vrijeme odmora treba dosljedno živjeti. To nije vrijeme u kojem bi se svećenik malo sekularizirao, ili pak dopustio da „stražar spava“, jer demon nikada ne spava. Kao što kaže apostol Petar: *Otrijeznite se! Bdijte! Protivnik vaš, đavao, kao ričući lav obilazi tražeći koga da proždre. (1 Pt 5,8)* Svećenik, kao i svaki drugi čovjek, dok je na odmoru trebao bi se osloniti na Krista. U tom smislu može se govoriti i o duhovnim vježbama, koje se veoma lijepo mogu uklopiti u vrijeme odmora.

Svakome tko ide na odmor poželjet ćemo da mu bude ugodan i lijep, nadajući se da je to i za nas prekrasno vrijeme puno nezaboravnih doživljaja. Isto tako, nadamo se da ovo dobra prilika za otkrivanje i produbljivanje svoje vjere u činjenici da je Bog doista u svakom tre-

nutku našega života.

Postoje određene „obveze“, koje se ne mogu dispenzirati. Među našim planovima za godišnji odmor ne smijemo zaboraviti na Boga. Pored toga što je odmor potreban „za dušu i tijelo“, postavlja se pitanje: kako treba izgledati svećenikov odmor? U svakom slučaju treba voditi računa da odmor jednog svećenika ne bude u nekom buržoaskom smislu, u sklonosti da se prepušta užitku kako bi se „nadoknadilo“ ono što je bilo nemoguće tijekom mjeseci rada. Svećenik može iskoristiti svoje vrijeme odmora za neko pogodno putovanje koje bi imalo predznak: studijsko, kulturno, umjetničko, vjersko, ili pak banje (lječilište), i sl.

Trebamo se znati odmoriti u Isusu, tj. na njegov način: odvajajući vrijeme za svoju dušu ponirati u sebe, susresti se s Bogom u vlastitim dubinama. Dakle, godišnji odmor trebao bi nam pomoći za istinskiji susret sa samim sobom u Isusu i s Isusom.

**O odmoru postoje brojne izreke, od kojih možemo spomenuti barem neke.<sup>3</sup>**

#### **DUHOVNE VJEŽBE:** **SREDSTVO ZA DUHOVNI SRAST**

Duhovni život je konkretna i dinamična stvarnost, koji se temeljno sastoji u milosti posvetnoj dobivenoj preko svetih sakramenata. Taj se život odvija u ljudskoj naravi ranjenoj istočnim grijehom i naginje egocentričnoj ljubavi a također i tjelesnim djelima. Stoga sv. Toma kaže da je „za čovjeka obvezno u početku zauzeti se nadasve u izbjegavanju grijeha i oduprijeti se njegovoj putenosti što nukaju protiv ljubavi“.<sup>4</sup> Zaodjenuti se u Krista i rasti u sličnosti s njime zahtjeva uporabu konkretnih sredstava preko kojih milosti i ljubav mogu postići svoju punu širinu i jakost. PRIMARNA konkretna sredstva, potrebna svim kršćanima, jesu trostruka: **sakramenti, dobra djelaimolitva**. Uz to su i neke druge sekundarne pomoći.

Duhovne vježbe se smještaju u SEKUN-

3 Jedna od najboljih i najčišćih radosti je odmor poslije rada. (Immanuel Kant); Daj više odmora jeziku nego rukama. (L. N. Tolstoj); Najbolji od svih lijekova su odmor i post. (B. Franklin); *Otium cum dignitate*. - Odmor s dostojanstvom. (M. Tullije Ciceron); Ako nemaš liječnika, neka ti liječnik bude ovo troje: vedra duša, odmor i umjeren način života; Nemoguće je uživati u odmoru ako se prije dobro ne umoriš.

4 *Summa*, II-II, q.24, a.9.



DARNA sredstva za duhovni rast, koja su zaista mnogobrojna. Sve što pomaže čovjeku da bude bolji, Bogu bliži, može se ubrojiti u tzv. sekundarna sredstva za hod prema savršenstvu. Trebamo naglasiti da postoji znatna razlika u učincima među ovim primarnim sredstvima po kojima se dobivaju milost i ljubav. Najučinkovitiji su sakramenti, jer proizvode svoje učinke *ex opere operato*, tj. sigurno proizvode milost kod onih koji primaju sakramente s potrebnim dispozicijama i plod sakramenta ne ovisi o osobnim kvalitetama djelatnika sakramenta. Druga dva sredstva, dobradjela i molitva, proizvode svoje učinke *ex opere operantis*, tj. njihova učinkovitost ovisi o dispozicijama ljudskog činitelja, koji djeluje poticanjem milosti. Ako trebamo poredati ova tri sredstva prema njihovoj učinkovitosti, najprije ćemo spomenuti sakramente, zatim dobra djela i na koncu molitvu. Bez ikakvog preziranja ova druga dva sredstva, prisjetimo se riječi koncilskih otaca:

„Stoga je od najveće koristi da vjernici lako razumiju sakramentalne znakove i da vrlo često primaju one sakramente koji su ustanovljeni za održavanje kršćanskog života“.<sup>5</sup>

#### POMOĆ ZA DUHOVNI RAST

Iako pomoćna sredstva za duhovni rast nemaju istu vrijednost, međusobno su povezana. Ona su, ipak, samo **sekundarna** sredstva rasta u savršenstvu, pa stoga ni jedno ne treba uzeti isključujući ona temeljna: sakramente, dobra djela, molitvu.

Svećenici, pozvani od Gospodina da ostave sve i slijede ga, provode svoj život evangelizirajući i posvećujući kako bi bili znak ljubavi u svijetu. Formaciju koju su započeli i primili u sjemeništu trebaju i dalje dobivati kroz kontinuiranu duhovnu potporu. Osim prigodnih i obvezanih susreta po dekanatima ili na razini biskupije, svećenici žive posebne dane svojega povlačenja u šutnji kroz tzv. **duhovne vježbe**. Tako, u kršćanskoj praksi postoje duhovne vježbe kao asketska praksa koja se manifestira u privremenom povlačenju od svakodnevnih obve-

za, kako bi se posvetilo molitvi i razmišljanju.

Izvorni naziv duhovnih vježbi, *Exercitiaspiritualia*, potječu od sv. Ignacija Loyloskog i bile su njegova metoda u duhovnosti Družbe Isusove, koju je utemeljio. Nakon sintetiziranja svoga duhovnog iskustva, sv. Ignacije je dobio odobrenje Crkve za duhovne vježbe od pape Pavla III. 1548. god.<sup>6</sup>

U zajedničkom poimanju, kao i učiteljstvu Crkve, **duhovne vježbe** su poznate kao praksa u meditaciji i molitvi, i to u ozračju sabranosti i šutnje, gdje Duh Sveti može osobito djelovati. Provode se obično posredstvom duhovnog vođe koji pomaže u pročišćenju srca, pridonosi životnom obraćenju i nasljedovanju Krista za ispunjenje osobnog poslanja u Crkvi. Uloga duhovnog vođe je da bude otac i učitelj koji treba pomoći da se sam Stvoritelj i Gospodin očituje svojoj odanoj duši privijajući je u naručje svoje ljubavi... da Stvoritelj neposredno saobraća sa svojim stvorenjem, a stvorenje sa svojim Stvoriteljem« kako naglašava sv. Ignacije.

#### Definicija Duhovnih vježbi

U katoličkoj asketici pojam duhovnih vježbi ima opće i posebno značenje. Opći vid ukazuje na praksu pobožnosti (molitva, ispit savjesti, duhovno štivo, itd.). Nadalje, tu se *podrazumijeva* duhovna praksa koja teži posvećenju, odnosno savršenstvu. Duhovne vježbe pak promatrane pod posebnim vidom označavaju povlačenje od redovnih dužnosti. Riječ je o duhovnoj obnovi kroz neko vrijeme kako bi se posvetilo svojoj duši. Takve obnove poznaje praksa katoličke Crkve, ali i druge religije. U posebnom smislu kada se govori o duhovnim vježbama, misli se na knjigu sv. Ignacija Loyloskog i njegovu metodu obavljanja duhovnih vježbi. Dakle, u svom konačnom obliku *Exercitiaspiritualiaignaziana* je djelo male veličine, sažeto poput vojnih pravila, koje ima svoju književnu veličinu zbog izražajne jakosti. Vježbe sv. Ignacija pokrenule su izvanrednu praksu duhovnih vježbi među katolicima, koje su osobito preferirali sv. Vinko Paulski, sv. Pavao od Križa, sv. Ivan Eudes, idr.

5 *Sacrosanctum Concilium*, 59.

6 Spomenimo i to da ga je papa Pio XII. proglasio zaštitnikom Duhovnih vježbi, a svim članovima klera po Crkvenom zakonu je naređeno da ih obave barem svake treće godine, najmanje tri dana.



Duhovne vježbe u širem smislu riječi prakticirane su u različitim oblicima, u svim vremenima Crkve, zahvaljujući Isusovom primjeru u pustinji, kao i Apostolima u cenakulu (Dj 1,13), što je već od vremena antike motiviralo ne samo pojedince, već i pojedine grupe na povlačenje u osamu, često u pustinjska mjesta, osobito tijekom korizme. U srednjem vijeku su po samostanima građene.

Duhovne vježbe bitne su u životu svećenika, a jasno ih je definirao sv. Ignacije Loyolski. Pod duhovnim vježbama podrazumijeva se bilo koji način ispita savjesti, meditiranja, razmišljanja, raznih oblika molitve i drugih aktivnosti. Kao što su hod, pješačenje i trčanje tjelesne vježbe, isto tako se duhovnim vježbama naziva svaki način da se duša pripravi odstraniti sve neuredne sklonosti te da, pošto smo ih odstranili, tražimo i nađemo Božju volju, uredivši svoj život za spasenje duše. Šutnja je važan dio duhovnih vježbi, jer u tišini se lakše sluša i bolje spoznaje sebe. Šuteći, omogućujemo drugoj osobi da govori i da se izrazi. Kada se duhovni život milosno obnovi, svećenici bivaju vjerodostojni Kristovi svjedoci u svojim zajednicama. Duhovne vježbe su „duhovna gimnastika“ kojoj je cilj očistiti se od grijeha i neurednih sklonosti, da se zatim u potpunoj slobodi može tražiti i prihvatiti volja Božja.

G. Matoš kaže: „... u Duhovnim vježbama nalazimo najbolje djelo praktične psihologije i najbolju metodu za podizanje vlastite duševne energije, jer ta duhovna gimnastika nije služila velikom svecu za sterilne ekstaze i kontemplacije, već kao izvor svih energičnih činova...“<sup>7</sup>

Zakonik kanonskog prava (*Codexiuriscanonici*)<sup>8</sup> o duhovnim vježbama izričito govori u različitim kontekstima i kada su u pitanju različiti staleži. Tako nalazimo:

- **Kan. 246 § 5.** *Neka pitomci svake godine obave duhovne vježbe.* (Odgajanje i obrazovanje klerika)

- **Kan. 719 - § 1.** *Da bi članovi vjerno odgovarali svojem zvanju i da bi njihovo apostolsko djelovanje izlazilo iz sama povezanosti s Kristom, neka se brižljivo posvećuju molitvi, neka se na prikladan način daju na čitanje Svetoga pisma, neka održavaju godišnja vremena sabranosti i*

*neka obavljaju druge duhovne vježbe prema vlastitu pravu.* (Svjetovne ustanove)

- **Kan. 770** - *Neka župnici u određena vremena, prema propisima dijecezanskog biskupa, prirede one propovijedi koje se nazivaju duhovne vježbe i svete misije ili druge oblike prilagođene potrebama.* (Propovijedanje Božje riječi)

- **Kan. 1039** - *Svi ređenici za neki red neka obave barem petodnevne duhovne vježbe u mjestu i na način koji odredi ordinarij; biskup, prije ređenja, treba da se uvjeri da su kandidati propisno obavili te vježbe.* (preduvjeti za ređenje)

I naše se Gospodin na trenutke povlačio iz svijeta, pa i od propovijedanja, kako bi otišao na neko samotno mjesto (pustinja, brdo, i sl.) i molio. Njemu to nije bilo potrebno, jer je trajno molio i bo zajedno s vječnim Ocem i Duhom Svetim. Time nam je dao primjerkako ne zapada u napast aktivizma, te da i mi ostavimo svakodnevne poslove, pa i one dobre, da budemo što više sjedinjeni s njime. Isus to nije činio samo zbog sebe, nego je i Apostole pozivao da pođu u samotno mjesto, daleko od svijeta, pa čak i fizički, da se tu malo odmire. Isus je znao da je čovjeku potreban odmor, a pretjerani aktivizam može oduzeti unutarnji mir i tada nije sposoban dati ono najbolje od sebe.

I svećenici pozvani ostaviti sve druge stvari kako bi što više mislili samo na ono što je bitno, na dušu. U tom mjestu i vremenu bit će više pobožne prakse i više molitve nego u uobičajeno vrijeme. Gospodin želi da se u to vrijeme (nazovimo: duhovnih vježbi) ostave sve druge stvari i preokupacije, iako su čak dobre, ali koje priječe razmišljati samo o Bogu i duši.

Godišnje duhovne vježbe su velika milost. Pod vodstvom duhovnoga vođe prilika je čuti mnogo lijepih stvari, koje su kadre preobraziti osobu. Prije svega treba početi od početka: treba stvoriti odluku da se ono što se radi, želi uraditi dobro. U duhovnim vježbama prilika je temeljito ispitati savjest, jer tijekom godine možda nije bilo prilike ili je bilo straha ići tako daleko u svoju nutrinu. Pred Gospodinom treba više moliti i razmišljati upravo o tome: kakav sam pred Bogom.

Aktualna problematika duhovnih vježbi i

7 *Holocaustum divini amoris*, SD XI., Zagreb, 1973. str. 321. Prema raspoloživim podacima duhovne vježbe u dužem ili kraćem obliku, obavlja svake godine preko milijun osoba duhovnog i svjetovnog staleža.

8 Proglašen 25. siječnja 1983. god. vlašću pape Ivana Pavla II.





njihov smisao

Potreba za zajedničkim okupljanjem u svojevrsnoj izolaciji kroz nekoliko dana, s ciljem da se posveti samome sebi i dijalogu s Duhom Svetim, neminovno se osjeća i u današnje vrijeme. Nije to potreba samo svećenika, redovnika i redovnica, već i kod laika.

**Godišnje duhovne** vježbe mogu značiti vrijeme provedeno u šutnji i razmišljanju o vječnoj istini, utvrđivanje napretka i konstatacija nazadovanja tijekom protekle godine, te osmišljavanje programa za budućnost. To je prilika da se vrijeme provede s Kristom, koje omogućuje vidjeti kako se s Kristom može učiniti puno više, i kako ga zavoljeti još više. Dakle, glavni cilj duhovnih vježbi je pauza od svakodnevnih aktivnosti, u posvećenju molitvi i osobnom razmišljanju u atmosferi mira i tišine. Nadalje, cilj povlačenja je dijalog s Bogom kroz slušanje njegove riječi, meditiranje i propitivanje vlastitog života. To je povlaštena prilika da se potvrdi ili vrati na put duhovnog napretka i omogućiti usporediti svoj život s evanđeoskim životom, asimilirati i produbiti osnovne istine vjere i morala, te vidjeti je li stavovi i osobno ponašanje odgovaraju načelima i temeljenima vjerovanja kršćanskog života. Tako se formira čovjek, kršćanin i apostol, tako raste otvorenost prema Bogu i drugima, razvijaju emocije, izgrađuju vrednote i razvija osjećaj za transcendentnim i vječnim.

Osobito značenje duhovnih vježbi je vrijednost sakramentalnog života: sakramentalna ispovijed, slavljenje svete mise i euharistijskog zajedništva. Dobro je provesti neko vrijeme u ozračju sabranosti vanjske i unutarnje, kako bi bilo što plodnije, ostavljajući po strani svaku rastresenost i dnevne brige, a okrećući se prema svijetlu i unutarnjim pokretima koje Bog želi dati svakome po propovijedanju i osobnoj molitvi.

U **godišnjim duhovnim vježbama** prilika je da se više prostora dade svojem kontaktu s Bogom. Duhovne vježbe imaju svoju unutarnju dinamiku koje, uz pretpostavku pomoći Božje milosti, dovode do snažnog duhovnog iskustva obraćenja i identifikacije s Isusom Kristom. U tim danima prilika je za plodan susret i obnovu s Bogom i samim sobom, u kojima dozrijeva i jača vjera, raste se u samospoznaji, jača kršćanski i apostolski duh, mirno sagledava Božja volja te seusmjerava i potvrđuje osobna životna odluka u skladu s Ev-

anđeljem.

Dobro je u danima duhovnih vježbi suočiti se s velikom vizijom vjere, sa stavom i predanošću koji su potrebni da se susretne Boga u molitvi, iskoristi vrijeme tišine i sabranosti kako bi se zadobila milost Božja u vlastitom srcu. Također te dane mira i ozbiljnosti treba iskoristiti u razmatranju vlastitog života u svjetlu Božje volje, priznajući osobne grijehe, propuste i ograničenja, te se vratiti na put obraćenja i pomirenja s Bogom. U tom smislu prikladno je da se u skladu s razboritim sudom ispovjednika ili duhovnog vođe, obavi temeljita ispovijed. Kao rezultat duhovnih vježbi dobro je da sudionici izrade ili revidiraju svoj program duhovnog života i obnove svoja obećanja za izgradnju Kraljevstva Božjega tijekom svete mise na kraju duhovnih vježbi.

#### Novi oblici duhovnih vježbi

Možemo reći kako je današnje vrijeme bogato različitim oblicima i praksom duhovnih vježbi u odnosu na ignacijansku shemu. Novi prijedlozi duhovnih vježbi idu u različitim pravcima. Neki prakticiraju duhovne vježbe kroz nekoliko tjedana, radeći i dalje svoje dnevne poslove, ali pod vodstvom nekoga duhovnog vođe s određenom temom. Drugi pak odlaze u samostane, klauzurna mjesta, koja su prilagođena za molitvu. Mladi pak okupljaju se obično ljeti i produbljuje određene teme u osobnom odnosu s Kristom, te se na taj način povezuju s drugima u prijateljskim odnosima.

**Razlog** za duhovnim vježbama u današnje vrijeme stoji u duhovnom okruženju koje je tipično za današnju Crkvu, i one se prakticiraju u najrazličitijim oblicima. Dok su u prošlosti duhovne vježbe nudile sustavno promišljanje na području osobnog morala, **dan**as duhovne vježbe pozivaju da budemo svjesni svog kršćanskog identiteta. Dok se sudionik duhovnih vježbi do jučer pitao: što mi je činiti? danas bi se trebao pitati: tko sam ja? Tako dakle i svećenici!

Duhovne vježbe danas nemaju za cilj dati neko operativno saznanje, nego razjasniti kršćansku antropološku pozadinu. Dakle, namjeravaju podsvjestiti evanđeosku predanost i zauzetost na putu do „novog čovjeka“, što bi pojedincaprisličilo Kristovom Duhu.

Duhovne vježbe danas nisu toliko usmjere-



ne prema moralnim normama ili dužnostima vlastitog staleža, koliko da probude u pojedincu osjećaj autentičnog kršćanina. One bitreba le biti usmjerene prema uvođenju u pashalno iskustvo s Bogom i braćom posredstvom Kristovog Duha. Radi se o iskustvu koje je kadro potresti vlastiti mentalitet i afektivnost, koje znade obnoviti unutarnjost vlastitoga JA, koje svjedoči u svom molitvenom životu življeno zajedništvo s Duhom, koje daje svijetu nove ljude, Kristove svjedoke u svakodnevnoj konkretnoj stvarnosti.

Podrazumijeva se da je **duhovni vođa** osoba kvalificirana za vođenje duhovnih vježbi, ne toliko zbog zadatka kojeg se prihvatio, nego po vlastitim karizmama. Stručnjak za duhovni život jasno će vidjeti duhovne potrebe pojedinaca i znati će sigurno ući u duhovne potrebe vremena, kako bi vjerno prenio ono što Duh traži od pojedinca, te će u svakoj situaciji

znati posvjedočiti duhovno razlučivanje, koje je inače vrlo delikatno. Stoga, duhovni vođa ne mora biti toliko učen teolog duhovne doktrine, koliko treba inicirati razlučivanje po Duhu, odnosno poučiti u radosti hodanja prema unutarnjem svjetlu Evandjelja. Duhovne vježbe stvarno trebaju biti škola crkvenog iskustva u Kristovom Duhu.

Ako se donedavno smatralo da duhovne vježbe smjeraju kao spasenju pojedinca, kroz unutarnju sabranost i šutnju, danas umjesto toga označavaju inicijaciju kršćanskog života i crkvene zajednice. Tijekom duhovnih vježbi prilika je da se bratski komunicira, čuju unutarnja iskustva drugih sudionika, da se zajednički slavi liturgija, da se čuje drugoga i vježba u zajedničkom razlikovanju duhova.

*Drago Župarić*



## Svećeničko ređenje u sarajevskoj katedrali

U ponedjeljak, 29. lipnja 2015., na svetkovi-  
nu sv. Petra i Pavla u katedrali Presvetog Srca  
Isusova u Sarajevu, nadbiskup metropolit vr-  
hbosanski kardinal Vinko Puljić zaredio je de-  
set đakona za svećenike tijekom svečanog Mi-  
snog slavlja. Četvorica su ređeni za Vrhbos-  
ansku nadbiskupiju i devetorica za Franje-  
vačku provinciju Bosnu Srebrnu. Koncelebri-  
ralo je 70 svećenika.

Na početku Misnog slavlja kardinal Puljić  
je najprije čestitao imendan svima koji za svo-  
ga zaštitnika imaju sv. Petra ili sv. Pavla. Pos-  
ebno je čestitao imendan njemačkom majstoru  
Hansu-Peteru Kleinu, koji je 40 godina radio u  
jednom od svjetski najpoznatijih orguljskih  
poduzeća „Kleis“ iz Bonna, a koji već više mj-  
eseći radi na obnovi katedralnih orgulja u Sa-  
rajevu. Pozdravio je zatim provincijala franje-  
vačke provincije Bosne Srebrene fra Lovru Ga-  
vrana, misnike iz Nadbiskupskog ordinarijata  
vrhbosanskog, odgojitelje i profesore u Vrhbo-  
sanskom bogoslovnom sjemeništu, Franjevač-  
koj teologiji i Katoličkom bogoslovnom faku-  
ltetu, župnike i župljane župa iz kojih dolaze  
ređenici, svećenike raznih služba, redovničke  
i dijecezanske, bogoslove, roditelje i rodbinu  
kandidata, časne sestre i sve nazočne vjernike  
kao i one koji su Misu pratili putem radio va-  
lova Radio Marije.

Kardinal Puljić je istaknuo povezanost s da-  
našnjim nasljednikom apostola Petra, papom  
Franjom, kojemu je poželio da ga Bog poživi  
podsjećajući „da nas je obradovao svojim do-  
laskom i ohrabrio svojom riječju“.

Nakon što su rektor preč. Josip Knežević i  
meštar fra Danimir Pezer predstavili kandida-  
te za svećeničko ređenje, kardinal Puljić je up-  
utio prigodnu propovijed. Podsjetio je da sve-  
ćenici ovih dana čestitaju jedni drugima oblje-  
tnicu svećeničkog ređenja koje je sakramental-  
na veza duhovnog zajedništva s Kristovim sv-  
ećeništvom. „Evo, dragi ređenici, vi ćete danas  
ovim svetim redom postati dionici tog zajed-  
ništva Crkve. Svetim redom postat ćete braća u  
prezbiteratu, braća u Kristovom svećeništvu“,  
kazao je kardinal Puljić dodavši da taj dar  
treba vrjednovati. „Kao biskup ove mjesne Cr-  
kve istinski Bogu zahvaljujem što ova Crkva,  
nakon svih kušnji koje je prošla i prolazi, ipak

doživljava ovaj dar“, riječi su kardinala Puljića  
koji je podsjetio da je to dar mjesnoj Crkvi, ali i  
Franjevačkoj provinciji, zatim župama i obite-  
ljima ređenika. Ređenike je potaknuo da dana-  
šnji dan doživljavaju i na osobnoj razini: „Što  
budete svjesniji tog dara, dostojanstvenije ćete  
ga živjeti“, kazao je kardinal Puljić te im česti-  
tao na hrabrosti da kažu Bogu: Evo me i hrabro  
idu „protiv struje“ u svijetu koji „nameće dru-  
ga mjerila“: mjerila uživanja, koristoljublja, mj-  
ere imanja i trošenja. Potaknuo ih je da, nasu-  
prot tome, kao svećenici najprije traže kraljev-  
stvo Božje pa će im se sve ostalo dodati. Za pri-  
mjer im je stavio riječi pape Franje koji mlade  
poziva da „imaju hrabrosti plivati protiv stru-  
je“ te ih upozorio da nitko od svećenika nije  
imun na ozračje javnog mnijenja koje je „agre-  
sivno i ne da misliti te pere pamet“.

Podsjećajući na Isusove riječi da učenik nije  
nad učiteljem, osvrnuo se na riječi iz prvog  
misnog čitanja koje prikazuje sv. Petra, prvaka  
apostolskog, u vrijeme kušnje zatvora i čudes-  
nog izlaska iz zatvora na slobodu. „Još nije  
došlo vrijeme. Zato ga je Gospodin izbavio.  
Ima tu jedna tajna: svi smo mi ljudi krhki i sk-  
loni prepasti se opasnosti koje su znaju nadvi-  
ti nad nama. Danas u ovoj zemlji mediji, poli-  
tika, svjetska i domaća, nameće strah da će nas  
nestati. Nije se lako oduprijeti tom strahu. Ali,  
ljudi mogu kako hoće, ali neće dokle hoće! Ni-  
je kraj onda kad moćnici svijeta govore, nego  
je kraj kad Bog kaže da jest“, ustvrdio je kardi-  
nal Puljić, koji je sve nazočne ohrabrio da, un-  
atoč svih svjetskih i ljudskih strahova, imaju  
vjere i pouzdanja u Gospodina. „Danas, na  
dan ređenja, zagrlite Krista, vjerujte njegovoj  
riječi, nećete promašiti! Zato vas hrabrim, ne-  
mojte mjeriti svoje svećeništvo mjerilima ma-  
terijalne koristi ili ovozemaljskih užitaka, mje-  
rite Isusovim riječima, upravo povjerenjem u  
Njega“, istaknuo je kardinal Puljić.

Nakon propovijedi uslijedio je obred ređenja.

Na kraju Mise kardinal Puljić je pročitao  
imena svećenika inkardiniranih u Vrhbosans-  
ku nadbiskupiju koji slave zlatni i srebrni jubi-  
lej svećeništva te nazočnima podijelio prigo-  
dne plakete.

Tijekom Mise pjevao je zbor bogoslova Vrhbo-  
sanskog bogoslovnog sjemeništa „Stjepan Ha-



drović" pod ravnanjem vlč. Marka Stanušića.

Po završetku Euharistijskog slavlja nastavljeno je druženje oko obiteljskog stola u dvjema Bogoslovijama.

Za Vrhbosansku nadbiskupiju kardinal Puljić je za svećenike zaredio sljedeće đakone: vlč. Stjepana Didaka iz župe svetoga Josipa Radnika Turbe, vlč. Vedrana Lešića iz župe Uzašašća Gospodinova Novi Travnik, vlč. Andriju Lukanovića iz župe Svetoga Ante Padovanskoga Lukavac i vlč. Ljubu Zeleniku iz župe Presvetoga Srca Isusova Prozor Rama.

Za svećenike za Franjevačku provinciju Bosnu Srebrnu kardinal Puljić zaredio je đakone: fra Ivana Jakovića iz župe sv. Ante Padovanskog Vukanovići, fra Marija Plavčića iz župe svetoga Juraja Mučenika Vitez, fra Emanuela Radića iz župe Uznesenja BDM Uskoplje, fra Ivicu Radića iz župe svetoga Ivana Krstitelja Kraljeva Sutjeska, fra Božidara Štrkalja iz župe Uznesenja BDM Jajce i fra Ivana Tučića iz župe Uznesenja BDM Rama Ščit.

(kta)

## Proslavljen patron sjemenišne crkve sv. Ćirila i Metoda u Sarajevu

Misom uočnicom, u subotu 4. srpnja, svečano je proslavljen patron sjemenišne crkve u sklopu Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa posvećene slavenskim apostolima sv. Ćirilu i Metodu. Euharistijsko slavlje predslavio je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, u koncelebraciji s apostolskim nuncijem u BiH mons. Luigi Pezzutom, banjolučkim biskupom mons. Franjom Komaricom, vojnim ordinarijem u BiH mons. Tomo Vukšićem te 20-ak svećenika.

Na početku Sv. mise nazočne je pozdravio i zaželio im dobrodošlicu rektor bogoslovije preč. mr. Josip Knežević koji je između ostaloga rekao: „Hvala vam svima na molitvama kojima nas pratite kako bismo uz Božju pomoć mogli dovesti ove mladiće do oltara Gospodnjeg.“

U prigodnoj propovijedi kardinal Puljić je kazao kako je nadbiskup Stadler, koji je sjemenišnu crkvu posvetio slavenskim apostolima, zajedno sa svojim suvremenikom nadbiskupom Strossmayerom, bio entuzijast jer je smatrao da bi Ćiril i Metod mogli vezati Slavene u istoj Kristovoj vjeri. Zatim je ukratko progovorio o životnom putu svete braće rodnom iz Grčke kazavši da se njihovom poslanju i evangelizaciji pokušala ispriječiti politika. „Oni se nisu dali pokolebati jer su držali više do vjere u Isusa Krista. Neumorljivo su svjedočili i naviještali te je to uhvatilo korijena u slavenskim narodima“, rekao je između ostaloga vrhbosanski nadbiskup napomenuvši da je sv.

Ćiril umro u Rimu, a Metod je postao biskup. Posebno je napomenuo kako se divi sv. Metodu, koji se nije dao pokolebati te je ostao revan ne bojeći se ni žrtve ni progonstva.

Završavajući propovijed kardinal Puljić je uputio svoju poruku bogoslovima koji su završili još jednu akademsku i godinu formacije u bogosloviji. „Valja vam pokazati na praznicima, koji ne smiju biti prazni, kakav duh nosite, koje ste vrednote usvojili i čime zračite (...) Trebali biste biti prepoznatljivi i zračiti Isusovim duhom“, kazao je vrhbosanski nadbiskup te dodao kako je osvrtno na proteklu godinu ujedno i sumiranje revnosti. „Stoga je važna ne samo spoznaja koja se stječe studijem nego i formacija da to upravlja mojom voljom i energijom“, zaključio je kardinal Puljić.

Na kraju Misnog slavlja rektor Knežević zahvalio je svima na dolasku i molitvama, nakon čega je druženje nastavljeno oko obiteljskog stola.

U skladu s dugogodišnjom tradicijom proslavom patrona sjemenišne crkve bogoslovima završava akademska i godina formacije nakon čega odlaze na ljetni odmor. Budući da se ove godine na sam dan sv. Ćirila i Metoda, proslavlja Papin dan, patron je proslavljen noć uoči spomendana slavenskih apostola.

(kta/d.k.)



## U sarajevskoj katedrali proslavljen Papin dan

U organizaciji Apostolske nuncijature u Bosni i Hercegovini, u nedjelju 5. srpnja 2015. u katedrali Srca Isusova u Sarajevu svečanim Misnim slavljem obilježen je Papin dan.

Svečano Euharistijsko slavlje predvodio je apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto u zajedništvu s nadbiskupom metropolitom vrhbosanskim kardinalom Vincom Puljićem, predsjednikom Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, i članovima BK BiH: biskupom banjolučkim mons. dr. Franjo Komaricom, biskupom mostarsko-duvanjskim i apostolskim upraviteljem trebinjsko-mrkanskim mons. dr. Ratkom Perićem, vojnim biskupom u BiH mons. dr. Tomom Vukšićem, i pomoćnim biskupom banjolučkim mons. dr. Markom Semrenom. Koncelebriralo je 13 svećenika, a sudjelovalo je veći broj časnih sestara raznih kongregacija te bogoslovna zajednica iz Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa.

Na početku Mise kardinal Puljić je uputio pozdrav nunciju Pezzutu, svim biskupima i svim nazočnima te pojasnio da ovom Euharistijom, umjesto na Petrovo, obilježavaju Papin dan ove nedjelje jer na svetkovinu apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla biskupi redovito imaju svećenička ređenja.

Nuncij Pezzuto je zahvalio kardinalu Puljiću što je stavio na raspolaganje katedralu za ovo Misno slavlje tijekom kojeg će moliti za papu Franju u sretnoj prigodi 30 dana nakon njegova pastirskog pohoda Bosni i Hercegovini i njezinom glavnom gradu. Zahvalio je i svim nazočnim biskupima, svećenicima, časnim sestrama, bogoslovima i svim vjernicima. Potaknuo je sve okupljene da slijede nauk Svetoga Oca i da razmišljaju o njegovim riječima te u djelo provode njegove poruke koje je izrekao tijekom boravka u Sarajevu, 6. lipnja 2015. „Papin posjet i sva slavlja koja smo imali do sada neka dadnu novu snagu ovoj mjesnoj Crkvi da svi možemo s velikim nastojanjem započeti hod ka produbljenju vlastite vjere i svojeg pastoralnog djelovanja“; kazao je nuncij Pezzuto.

Prigodnu propovijed uputio je banjolučki

biskup mons. dr. Franjo Komarica napominjući da će „najprije razmišljati o jedinstvenoj instituciji u Katoličkoj Crkvi - o papinstvu, a onda i o papama, koji su vodili Crkvu u vrijeme našeg življenja, te konačno o sadašnjem, dragom nam papi Franji“. Prisjetio se jedne zgode koju je čuo na vlastite uši prije kojih 45 godina. „Bio sam tada bogoslov. Nekim poslom sam bio, poslan od tadašnjeg banjolučkog biskupa, kod tadašnjeg banjolučkog pravoslavnog episkopa. Iz prijateljskog razgovora, kojeg je on tada sa mnom vodio, dobro su mi u pamćenju ostale njegove znakovite riječi: 'Blago vama katolicima, vi imate papu! Samo, da li vi to znadete dovoljno cijeniti?' Tijekom kasnijih godina, u različitim životnim situacijama i prigodama dolazile su mi bile na pamet ove riječi čovjeka sestrinske Pravoslavne Crkve, koji je – imao sam dojam - bolno osjećao nedostatak papinstva i pape u svojoj autokefalnoj Crkvi“, kazao je biskup Komarica te pojasnio da je institucija papinstva i pape u Katoličkoj Crkvi usko povezana s mjestom i ulogom koje je u zboru Kristovih apostola od samog Krista dobio apostol Petar. „Kao biskup Rima, koji je bio središte tadašnjeg velikog rimskog carstva, apostol Petar je mučeničkom smrću iz vjernosti Kristu završio svoj život. Njegovi nasljednici, rimski biskupi – pape - su tijekom kasnijih 19 i pol stoljeća smatrali svojom obvezom izvršavati onu istu ulogu i zadaću koju je od Krista dobio apostol Petar – tj. prvi papa... Papa je kršćanin s nama kršćanima, brat braći ljudima, osobito braći i sestrama u Kristovoj Crkvi. Nalazeći se osobno među tom svojom braćom i sestrama – kao što smo i mi sami imali jedinstvenu sreću ovdje u našem gradu doživjeti među nama čak dvojicu Petrovih nasljednikā - sv. papu Ivana Pavla II. prije 18 godina i papu Franju prije mjesec dana – on, papa omogućuje da ga se doživi doista kao središte, kao ljudsko srce ovog božansko-ljudskog organizma – koji se zove Kristove Crkve. Sve ono od čega Crkva živi i za što Crkva postoji na svijetu, sastoji se, susreće



se na poseban način u papi, u njegovu biću, u njegovu srcu“, riječi su biskupa Komarice koji je dodao da je „od samog Krista jedinog Gospodina, Pastira i Učitelja Crkve svima nama naređeno da služimo jedni drugima kao što je i on sam nama služio“. „I sadašnji papa Franjo, kao i njegovi veliki i sveti prethodnici, svim svojim silama služi istini u Crkvi i cijelom svijetu. Za tu pretešku zadaću treba on našu molitvu i našu odanost i vjernost njegovim naptucima. Mi smo ga proteklih mjeseci ove godine imali sreću doživjeti kao istinskoga oca i prijatelja – nas osobno, naše domovinske Crkve: i naše domovine BiH, najprije mi sami bis-

kupi, tijekom našeg službenog pohoda ‘Ad limina apostolorum’ ‘ka pragovima apostola’ u mjesecu ožujku, a onda u ovom gradu zajedno s vama, brojnim vjernicima katolicima i drugim ljudima iz naše zemlje i okruženja... S pravom se očekuje, prvenstveno od nas, duhovnih pastira u našoj krajevnoj Crkvi, da zajednički, temeljito proučimo sve poruke i riječi koje je nama, članovima Kristove Crkve uputio i ostavio u zadatak Kristov Namjesnik naših dana! Uz Božju pomoć to ćemo i učiniti“, poručio je biskup Komarica završivši svoju propovijed molitvom za papu Franju.

(kta)

## Kolonije sjemeništara u Bugojanskom dekanatu

Sjemeništari vrhbosanske nadbiskupije, predvođeni svojim odgojiteljima, realizirali su ljetne kolonije od 28. srpnja do 2. kolovoza u Bugojanskom dekanatu. Sudjelovalo je 17 sjemeništara te duhovnik, prefekt i rektor. Zbog nemogućnosti dolaska Nadbiskupa, Rektor je načinio plan s nakanom ojačati zajedništvo sjemeništara, upoznati život Crkve, znamenitosti i ljepote Bugojanskog dekanata. Plan je, osim pohoda rimskom mostu u župi Šuica, realiziran. Sjemeništari su imali prigodu duhovno se okrijepiti, osvježiti i promovirati sjemenište. U svim župama smo srdačno primljeni.

S ciljem što kvalitetnije organizirati ovaj duhovni seminar izišli smo iz granica Bugojanskog dekanata te u banjalučkoj biskupiji posjetili samostan i grad Jajce, franjevački samostan i novicijat u Livnu, arheološki muzej i galeriju Gabrijela Jurkića, duhovni centar u Žabljaku, a u mostarsko-duvanjskoj biskupiji svratili smo u župu Šuica.

Imali smo prigodu vidjeti i fenomen divljih konja na putu Livno-Šuica. Ogromno krdo od stotinjak konja traži sol uz rub ceste. Nisu oni „divlji“ nego ih je ratno vrijeme i progon otjera-

lo u divljinu i opstaju prkoseći svakoj vrsti surovosti života. Bilo ih je lijepo vidjeti i promatrati!!!

Prvog dana seminara, priključio nam se mons. Luka Tunjić, generalni vikar, delegat Nadbiskupa. Osobitu dobrotu iskusili smo od otaca franjevaca u svetištu Podmilačju, od Dekana bugojanskog dekanata mons. Marka Tomića, koji je zajedno sa župljanima preuzeo svu materijalnu i financijsku brigu za naš boravak na Kupreškoj visoravni.

U uskopaljskoj dolini bili smo gosti župnika, na Humcu ,Tadije Ivoša koji je zajedno s vlč. Matom Križancem, župnikom u Bistrici, preuzeo brigu za naš boravak drugog dijela kolonija. Zahvaljujemo i drugim župnicima: don Pavi Nikoliću, don Josipu Lubaru, ocima franjevcima u samostanu Jajce, Livno, župniku u Suhom Polju, franjevačkim novacima i njihovu meštru fra Marku Ešegoviću, sestrama Služavkama Malog Isusa u Žabljaku, ocima franjevcima u župi Uskoplje i Bugojno te svim obiteljima koje su nas ugostile.

*Don Željko Marić, rektor*



# Kolonije Vrhbosanskih bogoslova u Žepču Kronika

(od 10. - 13. kolovoza 2015.)

BILJEŽIMO

*Ponedjeljak, 10. kolovoz 2015.*

Bogoslovi Vrhbosanske nadbiskupije predvođeni s uzoritim kardinalom Vinkom Puljićem i odgojiteljima VBS-a, su započeli svoje ovogodišnje ljetne kolonije, u Žepčkom dekanatu. Župa sv. Ante Padovanskoga u Žepču, na čelu sa župnikom vlč. Predragom Stojčevićem, je ujedno bila i domaćin ovih kolonija. Službeni program kolonija započeo je sv. Misom u 18:00 h koju je predvodio vicerektor VBS-a vlč. Marko Mikić u zajedništvu sa župnikom, župnim vikarom vlč. Davidom Trujillom, duhovnikom vlč. Jakovom Kajinićem i ekonomom vlč. Damirom Ivanovićem. Nakon sv. Mise i večere koju je upriličio župnik Stojčević, bogoslovi su se susreli i s uzoritim kardinalom Vinkom Puljićem u vjeronaučnoj dvorani u Stadlerovom domu. Uz zajedničku molitvu večerja, Kardinal je održao kratki nagovor o smislu kolonija. Nakon toga, bogoslovi su bili raspoređeni na odmor i počinak među obitelji žepačke župe koje su ih široka srca dočekali i ugostili.

*Utorak, 11. kolovoz 2015.*

Nakon doručka u obiteljima gdje su bili smješteni, bogoslovi su se okupili u 8:30 na molitvu u vjeronaučnoj dvorani u Stadlerovom domu. Tom prigodom su imali i kratko razmatranje na temu „mir srca-mir savijesti“ kojeg je predvodio uzruti kardinal Puljić. Potom, u 9:30 je uslijedio posjet najstarijoj franjevačkoj župi Uznesenja BDM - Osova. Bogoslove je ugostio župnik fra Antun Perković i župni vikar fra Miroslav Jonjić. Na početku susreta uslijedila je molitva srednjeg časa, a zatim je župnik bogoslovima najprije pokazao župnu crkvu i ukratko predstavio povijest župe. U davnina vremena cijelo žepačko područje bilo je u sastavu župe Maglaj, a kada je ova propala 1697. godine, sjedište župe seli se na područje Žepča, odnosno u Osovu. Župom upravljaju franjevci Bosne Srebre, a ima još tri područne crkve u Goliješnici, u Viništu i u Vrbici. Župa Osova trenutno broji oko 810 obitelji odno-

sno oko 2800 župljana. Postoje dvije zanimljivosti vezane uz ovu župu. Iz ove župe potječe fra Vjeko Ćurić, misionar i mučenik koji je djelovao u Ruandi, a druga zanimljivost su tzv. ljetne zornice uoči patrona župe, pobožnost stara preko 50 godina. Nakon kratkog osvježanja kojeg su pripremili župnik i župni vikar, oko 11 sati bogoslovi su se zajedno sa svojim odgojiteljima i uzoritim kardinalom uputili u posjet župi sv. Ilije proroka - Novi Šeher gdje ih je dočekaao župnik fra Josip Tomas. Župnik Tomas je bogoslovima pokazao župnu crkvu i ukratko im ispričao nešto o povijesti župe. Župa Ponijevo, kasnije Novi Šeher, nastala je odvajanjem od župe Osova 1854. godine. Župna crkva gradila se tek između 1923. i 1925. godine, a temeljito je obnovljena tijekom 2000. godine. Župa broji oko 1000 obitelji s 3363 katolika. Župom upravljaju franjevci Bosne Srebre, a čine je naselja Novi Šeher, Adže, Beše, Dubrava, Galovac, Grabovica, Ljubatovići, Matina, Mladoševica, Ozimica, Pire, Ponijevo i Strupina. Župa je živa i mlada i ima oko 20-ak duhovnih zvanja. Uz župnika djeluje još župni vikar fra Ivan Jaković i fra Miroslav Batarilo kao duhovni pomoćnik. Nakon predstavljanja župe, uslijedila je molitva krunice koju su predvodili bogoslovi, a nakon toga pojedinačni razgovori bogoslova s kardinalom koji su već postali tradicija bogoslovskih ljetnih kolonija. Nakon zajedničkog ručka kojeg je upriličio župnik, vrhbosanski bogoslovi su zajedno s odgojiteljima i kardinalom te pod vodstvom fra Miroslava Batarilo pohodili Planinarski Dom na Matinskom Visu. U 18:00 sati na vanjskom oltaru u žepačkom župnom dvorištu koncelebriranom sv. Misom je predsjedao uzoriti kardinal Vinko Puljić prilikom koje je podijelio i sakramente kršćanske inicijacije, a bogoslovi su animirali misno slavlje ministriranjem, čitanjem i pjevanjem. Potom je uslijedila zajednička večera u župnoj kući, a nakon nje druženje i razgovor s uzoritim kardinalom u župnom dvorištu. Dan je završio odlaskom na počinak po obiteljima prema rasporedu.



*Srijeda, 12. kolovoz 2015.*

Nakon doručka i okupljanja kod crkve u Žepču, prva točka na rasporedu ovoga dana je bio pohod župi sv. Ivana Krstitelja Lug-Brankovići. Bogoslove, njihove odgojitelje i kardinala su dočekali župnik vlč. Franjo Ivandić i župni vikar vlč. Ivan Karača koji je bogoslovima, nakon jutarnje molitve i srednjega časa, predstavio župnu crkvu i povijest župe. Ova župa je utemeljena 1989. godine odvajanjem dijelova župa Radunice, Osova, Novi Šeher i Maglaj. Od te godine župa ima matice. Jedna zanimljivost koju ova župa nosi je i ta da je posvetu župne crkve 1990. godine obavio đakovački biskup mons. Ćiril Kos, tadašnji apostolski administrator Vrhbosanske nadbiskupije. U sjedištu župe u Brankovićima nalazi se kuća Družbe služavki Malog Isusa, Pačja škola za predškolsku djecu, Samaritanski dom za osobe treće životne dobi, Dječji vrtić „Ivančica“, Osnovna škola i Sportska dvorana „Don Luka Janjić“. Župom upravlja dijecezanski svećenik, a čine je ova naselja: Brankovići, Čusto Brdo, Donja Goliješnica, Donji Lug, Gornji Lug, Komšići, Liješnica, Ljubatovići i Ozimica. Župa ima oko 440 obitelji s oko 1560 župljana. Iz ove župe potječe 8 svećenika, 2 bogoslova i 1 redovnica. Nakon predstavljanja župe, uslijedilo je osvježanje u župnom uredu, a potom i nastavak obilaska i upoznavanja žepčkog dekanata. Sljedeća prema rasporedu je bila župa i svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića u Maglaju. Vrhbosanskim bogoslovima je dobrodošlicu iskazao župnik vlč. Josip Jelić. Koncelebriranu sv. Misu s narodom u 11 sati predvodio je uzoriti kardinal Vinko Puljić, dok su bogoslovi ministrirali i animirali liturgijsko pjevanje. Zatim je uslijedio ručak u župnoj pastoralnoj dvorani nakon kojeg je župnik Jelić bogoslovima predstavio župnu crkvu i kratku povijest župe. Prema do sada poznatim dokumentima ova župa se prvi put spominje 1408. godine u povelji ugarskoga kralja Sigismunda. Nakon duge i burne povijesti, župa Maglaj je službeno obnovljena 1970. godine. Gradnja nove crkve i svetišta sv. Leopolda Mandića započinje 1977. godine, a 1979. svečano je otvoreno svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića u Maglaju. Župna crkva je bila teško oštećena u posljednjem ratu, a župljani svi protjerani. U župi djeluju časne sestre Družbi služavki Malog Isusa. Župom upravlja dijecezanski svećenik, a čine je

naselja Maglaj, Čusto Brdo, Fojnica, Komšići, Liješnica, Novakovići, Tomići i Vis. Župa broji oko 200 obitelji s oko 600 župljana. Nakon predstavljanja župe, uslijedio je odmor i šetnja gradom. U 17 sati uslijedio je posjet župi Marije Pomoćnice kršćana u Globalarici i molitva sv. krunice pred Gospinim kipom starim 100 godina i zavjetnom slikom Marije Pomoćnice. Bogoslovima je dobrodošlicu iskazao župnik vlč. Vlado Jagustin koji je bogoslovima, nakon molitve krunice, rado predstavio župu i župnu crkvu. Župa Globalarica je nastala 1984. godine odvajanjem naselja Devetina, Globalarice i Mišćića od župe Radunica i naselja Bradići. Zanimljivost vezana za ovu župu je ta da je župnu crkvu sa zvonikom blagoslovio domaći sin, nadbiskup vrhbosanski dr. Marko Jozinović, 1985. godine. Župom upravlja dijecezanski svećenik, a čine je naselja: Globalarica, Bradići, Devetine i Mišćići. Župa broji oko 170 obitelji s oko 480 župljana. Župa je dala 9 svećenika i 5 redovnica. Nakon osvježanja kojeg je upriličio župnik u župnoj dvorani, vrhbosanska bogoslovna zajednica posjetila je župu sv. Ane u Radunicama. U 18 sati bogoslovi su predvodili zajedničku večernju molitvu časoslova u župnoj crkvi, a potom je župnik vlč. Ilija Orkić bogoslovima predstavio povijest župe. Župa je utemeljena 1870. godine odvajanjem pojedinih naselja od župe Osove. Današnja župna crkva je građena 1963. i obnavljana je više puta. Župom upravlja dijecezanski svećenik, a čine je ova naselja i zaseoci: Radunice, Brankovići, Brezici, Cerije, Gornji Lug, Gromilice, Kajići, Marijanovići, Matijevića Brdo i Zaluče. Župa se priprema za svoju 150. obljetnicu utemeljenja, a njena posebnost su također tzv. ljetne zornice uoči patrona sv. Ane. Župa broji oko 100 obitelji s oko 300 župljana. Nakon predstavljanja župe, župnik je organizirao večeru za cijelu zajednicu u župnoj kući. Pri povratku u župu Žepče, bogoslovi su završili ovaj dan, ispunjen različitim novim iskustvima, razmatranjem na temu „Smisao poziva u Crkvi“ kojeg je održao uzoriti kardinal te odlaskom na počinak po obiteljima.

*Četvrtak, 13. kolovoz 2015.*

Posljednjeg dana ovogodišnjih ljetnih kolonija, vrhbosanski bogoslovi su se oprostile sa svojim obiteljima domaćinima i uručili im prigodne darove u ime cijele zajednice





kao mali znak zahvale za gostoprimstvo tijekom ova tri dana. Nakon okupljanja i zajedničkog fotografiranja kod župne crkve u Žepču, bogoslovi su, u zajedništvu s odgojiteljima i uзорitim kardinalom, nastavili s upoznavanjem žepačkog dekanata pohodivši župu Uzvišenja Sv. Križa - Bisticu kraj Žepča. Riječ dobrodošlice im je iskazao vlč. Marijan Pejić, župnik. Po završetku jutarnje molitve časoslova u župnoj crkvi, uslijedilo je kratko predstavljanje povijesnog dijela župe. Župa Bistrica kraj Žepča je utemeljena 1996. godine kao kapelanija, a samostalnom župom je postala samo godinu dana poslije odvajanjem od matične župe Žepče i od te godine ima matice. Gradnja župne crkve je u potpunosti dovršena 2000. godine. U razdoblju od 1996. do 1999. u Bistrici se čuvala čudotvorna slika Gospe od Kondžila, „protjerana“ u ratu iz Komušine. Župom upravlja dijecezanski svećenik, a čine je naselja: Bistrica, te Kiseljak I. i Kiseljak II. Nakon kratkog osvježenja u organizaciji župnika, nastavljen je pohod župama žepačkog dekanata te je iduća prema rasporedu bila župa sv. Petra i Pavla – Lovnica. Bogoslove, njihove odgojitelje i uзорitog kardinala je dočekaо župnik vlč. Marko Lacić koji je, nakon zajedničke molitve srednjega časa, bogoslovima ukratko predstavio župu. Župa je utemeljena 1989. godine odvajanjem od župe Zavidovići. Cijela župa je teško stradala za vrijeme posljednjeg rata. Župom upravlja dijecezanski svećenik, a čine je naselje Lovnica sa zaseocima Bare, Pramakuće, Lučice, Gaj, Tadići, Selište, Martići, Vidovići i Katolička Ljeskovića. Župa broji oko 120 obitelji s oko 415 župljana. Iz ove župe potječu 3 svećenika i 6 redovnica. Nakon kratkog osvježenja u župnoj dvorani, bogoslovi su se uputili prema posljednjoj točki rasporeda ovogodišnjih ljetnih kolonija, tj. prema župi sv. Josipa, zaručnika BDM – Zavidovići. Riječ dobrodošlice je uputio župnik vlč. Miro Bešlić, a potom je u

11 sati uslijedilo koncelebrirano Misno slavlje s narodom kojim je predsjedao uзорiti kardinal Vinko Puljić. Bogoslovi su sudjelovali u ovom slavlju ministriranjem, čitanjem, pjevanjem i sviranjem. Po završetku sv. Mise, župnik Bešlić je upriličio svečani ručak u župnoj kući prilikom kojega je prikazao bogoslovima povijest ove župe. Župa Zavidovići utemeljena je 1902. god. odvajanjem od župe Osove<sup>1</sup>. Od te godine ima svoje matice, a župa tada nije imala ni kuće ni crkve, nego se misa služila u baraci. Današnja župna crkva gradila se je tijekom 1914. i 1915. godine u sjevernonjemačkom gotskom stilu. Na području današnje župe Zavidovića od 1879. godine pa do kraja Drugoga svjetskog rata živio je velik broj doseljenika iz Austrije, Hrvatske, Poljske i Češke koji su radili u tamošnjoj drvnoj industriji. Tijekom posljednjeg rata, protjerana je većina župljana, a župna crkva je bila oštećena. Povodom 100. obljetnice župe 2002. godine župna crkva je u potpunosti obnovljena. Župom upravlja dijecezanski svećenik, a čine je naselja i zaseoci: Zavidovići, Alići, Biljačić, Debelo Brdo, Dolina, Dubravica, Ivešići-Brdo i Vinište. Župa broji oko 517 obitelji s oko 1180 župljana. Nakon ručka i predstavljanja župe i službeno su završile ovogodišnje ljetne kolonije vrhbosanskih bogoslova. Bogoslovi prvog, drugog i trećeg tečaja su se zahvalili i oprostili s uзорitim kardinalom, odgojiteljima, zavidovičkim i žepačkim župnikom te pošli svojim kućama, a bogoslovi četvrtog i petog tečaja su nastavili svoj put, na čelu s vicerktorom vlč. Markom Mikićem, prema župi Komušina i svetištu Gospe Kondžilske kako bi se tamošnjem novoimenovanom župniku i čuvaru svetišta preč. Marku Hrskanoviću stavili na raspolaganje povodom svetkovine Uznesenja BDM.

*Davor Madžarević*

1 Sve najosnovnije podatke autor teksta ove kronike kolonija Vrhbosanskih bogoslova preuzeo je radi točnosti iz knjige „Šematizam“ Vrhbosanske nadbiskupije za 2015. godinu



## Dan Franjevačke provincije Bosne Srebrene

Oko 120 franjevaca iz BiH, ali i iz drugih zemalja u kojima franjevci provincije Bosne Srebrene djeluju, okupilo se u ponedjeljak 14. rujna 2015. u Sarajevu na tradicionalno franjevačko okupljanje poznato kao "kapitul na rogožinama".

Skup koji se u povodu blagdana Uzvišenje svetog Križa, patrona provincije održava svake godine na drugoj lokaciji, ovaj put je održan u Franjevačkom samostanu Kovačići u Sarajevu. Uz Upravu provincije na čelu s provincijalom fra Lovrom Gavranom i njegovim zamjenikom fra Marijanom Karaulom, kapitolu je prisustvovao i dr. fra Iko Skoko, hercegovački franjevac kojeg je generalna Uprava Franjevačkog reda početkom godine ovlasila da u narednom periodu obavi službeni pohod članova i ustanova Bosne Srebrene u okviru priprema za provincijski kapitul koji će se održati u travnju naredne godine.

Kapitul je započeo prikazivanjem petominutnog dokumentarnog filma o ovoj provinciji te zazivom Duha Svetoga i izborom radnog predsjedništva. Nakon što je provincijal fra Lovro pozdravio sve prisutne i prenio pozdrave kapitolu, dr. fra Vili Radman, dekan Franjevačke teologije Sarajevo, održao je središnje predavanje kojim je predstavio encikliku pape Franje „Hvaljen budi“, objavljenu u svibnju ove godi-

ne. Fra Marijan Karaula, kustos provincije, istraživač povijesti franjevaca 20. st. i autor više knjiga o ovoj tematici, potom je u svom predavanju upoznao auditorij sa stradanjem franjevaca Bosne Srebrene u Drugom svjetskom ratu, poraču te u vremenu komunizma.

Usljedilo je Misno slavlje koje je u crkvi sv. Nikole Tavelića u sklopu samostana u Zagrebačkoj ulici, predvodio fra Iko Skoko. Izražavajući radost što mu je dodijeljena čast vizitiranja ove provincije, on je u propovijedi pozvao franjevce da gradeći svoje zajedništvo, nastave i u narednom vremenu vršiti poslanje svoje zajednice, a ono je sudjelovanje u poslanju Krista i Crkve – da se sav svijet spasi.

Poslije kraće stanke, slavljenje kapitula nastavljeno je svojevrsnim aktualnim satom, u kojemu se čulo dosta informacija o trenutnom stanju i aktivnostima Bosne Srebrene. Prigodna izlaganja održali su provincijal fra Lovro, ekonom fra Jozo Marinčić, ravnatelj Svjetla riječi fra Janko Ćuro, ravnatelj Kruha sv. Ante i pročelnik Vijeća za pastoral i liturgiju fra Joso Oršolić te ravnatelj Franjevačke klasične gimnazije fra Zvonko Miličić. Nakon raspravo o izlaganjima skup je završen molitvom i pozdravima provincijala i vizitatora.

*(ktalfia)*

## Misionarski križ za vlč. Marka Jukića

U utorak navečer, 22. rujna 2015. u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Lug-Brankovićima kod Žepča u Središnjoj Bosni (Vrhbosanska nadbiskupija) nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić blagoslovio je za vrijeme euharistijskog slavlja novog misionara svećenika Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Marka Jukića i tom prilikom podijelio mu misionarski križ. Novi misionar vlč. Jukić odlazi u nadbiskupiju Lima u južnoameričkoj državi Peru u župu i na mjesto na kojem od ljeta 1987. god. djeluje banjolučki svećenik mons. Drago Balvanović. Vlč. Jukić bit će snažna potpora mons. Balvanoviću koji kaže „kako će i dalje biti vrlo aktivan i kako će nastaviti svoje djelovanje dokle mu god zdravlje to

dopusti“.

Uz nazočnost bivšeg i sadašnjeg nacionalnog ravnatelja Papinskih misijskih djela BiH mons. mr. sc. Tome Kneževića i don Ivana Štironje, tridesetak svećenika biskupijskih i redovničkih, desetak bogoslova i nekoliko redovnica došli su euharistijskim slavljem, molitvom i liturgijskom pjesmom svome mladom svećeniku misionaru Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Jukiću zaželjeti sretan misionarski put u daleki Peru. Vjernici župe Lug-Brankovići i susjednih župa ispunili su župnu crkvu, a svoje iskrene molitve šireći svoje vjerničke ruke i pjevajući liturgijske pjesme, pod vodstvom s. Marinele Zeko, uputili su Svemogućem Bogu.



Župnik vlč. Franjo Ivandić na početku euharistijskoj slavlja izrekao je dobrodošlicu svima koji su došli na ovo slavlje molitve za novog misionara koji je sin župe Lug-Brankovići i Vrhbosanske nadbiskupije.

Bio je ovo lijepi vjernički i misijski dan u župi Lug-Brankovići u kojem je Vrhbosanska nadbiskupija kao toliko puta do sada pokazala i dokazala konkretne čine svoje duhovne i materijalne širine prema misijama i hrvatskim misionarima na svim mjestima nadbiskupije, ali i na prostorima djelovanja svećenika i vjernika Vrhbosanske nadbiskupije kako u domovini tako i u inozemstvu. I na ovaj način Vrhbosanska nadbiskupija sa svojih 246 inkardiniranih svećenika, usprkos svih nedaća minuloga rata i poraća te prepolovljenog broja vjernika, pokazuje misijsku širinu, a na koju pozivaju svi posaborski misijski dokumenti kako pastire tako i svećenike biskupijski i redovničke. Važeća liturgijska praksa Crkve, prema važećim liturgijskim odredbama (Blagoslovi 321-323), sve upozorava i poziva sljedećim riječima: „Kad zakoniti duhovni pastiri Crkve šalju Kristove učenike – klerike, redovnike, laike – da propovijedaju narodima otajstvo spasenja, vrlo je zgodno da se proslavi obred kojim se moli Božji blagoslov za nove navjestitelje evanđelja. Neka se vjernicima tada progovori o naravi i značenju misionarske djelatnosti i neka se potaknu da molitvama prate one koji će, obdareni posebnom karizmom, propovijedati evanđelje ... Hvalevrijedno je da obred predvodi biskup“.

U prigodnoj homiliji kardinal Puljić je svoje razmišljanje tijekom propovijedi usmjerio

novom misionaru, prema nazočnim svećenicima i vjernicima. U središtu razmišljanja bilo je zvanje i poslanja. U svome svećeničkom zvanju potrebno je pokazati i svećeničku širinu koja nadilazi prostore nad/biskupije, provincije pa i ovozemaljske domovine rođenja kako bi se krenulo dalje prema čovjeku i vjerniku koji s radošću očekuje i dočekuje svakog vjervjesnika. Našeg vlč. Marka očekuju vjernici koji radosno žive svoje kršćanstvo i svoju pripadnost Katoličkoj Crkvi. „Sve sam to osobno doživio za vrijeme boravku u Limi“, kazao je kardinal Puljić.

Na kraju euharistijskog slavlja domaći župnik vlč. Ivandić pozvao je sve nazočne da ne zaborave novoga misionara posebno kroz osobnu i zajedničku duhovnu i materijalnu potporu svih prijatelja misija, posebno njegove rodne župe Lug-Brankovići.

Nacionalni ravnatelj PMD BiH don Ivan Štironja izrekao je čestitke Vrhbosanskoj nadbiskupiji, ali i radost da hrvatski misionari i misionarke dobivaju mladog svećenika misionara koji će kao oni djelovati na mjestu gdje ga šalje vrhbosanski nadbiskup kardinal Puljić. Obećao je duhovnu i materijalnu potporu i vlč. Jukiću, kao što to Misijska središnjica u Sarajevu, koja je središnja misijska ustanova u BiH, čini i za sve druge hrvatske misionare i misionarke.

Zajednička želja svih nazočnih bila je: „Sretno dragi naš vlč. Marko i neka te prate naše molitve i zagovori svih zaštitnika misija!“

Nakon euharistijskog slavlja pripremljena je zakuska za sve pristigle goste.

*kta*



## Vlč. Josip Glavaš

U subotu, 18. srpnja 2015., u Slavonskom Brodu sahranjen je vlč. Josip Glavaš, umirovljeni svećenik Vrhbosanske nadbiskupije. Sprovodne obrede na gradskom groblju uz svećenike Vrhbosanske, Banjolučke i Đakovačko-osječke nadbiskupije predvodio je mons. Petar Jukić, školski kolega pokojnog vlč. Josipa i izaslanik kardinala Vinka Puljića nadbiskupa metropolita vrhbosanskog.

Na početku sprovodnih obreda mons. Jukić izrazio je sućut sestri Ani, te obitelji pokojnog vlč. Josipa, te se zahvalio generalnom vikaru Đakovačko-osječke nadbiskupije mons. Ivanu Čuriću na njegovoj nazočnosti.

Nakon navještenog evanđelja izvršitelj oporuke vlč. Tadija Ivoš, izrazio je sućut sestri Ani koja je 51 godinu bila uz brata gdje god je službovao. Zahvalio se također i obitelji pokojnika, nakon čega je pročitao Curriculum vitae pokojnog svećenika Josipa.

Vlč. Josip Glavaš rodio se 31. siječnja 1935. u Bukovici (kod Dervente) - Bosanska Posavina, od roditelja pokojnih Mate i Mare r. Oreč. Bogoslovne nauke je učio u Đakovu gdje je na svetkovinu apostolskih prvaka Sv. Petra u Pavla 1964. godine bio zaređen za svećenika u Đakovačkoj katedrali. Po svršetku bogoslovije god. 1965. imenovan je kapelanom u župi sv. Josipa u Zenici, a slijedeće godine postaje kapelanom u Radunicama te ponovno u Zenici. 18. lipnja 1969. imenovan je privremenim kapelanom u župi Solakova Kula, a 12. rujna 1969. preuzeo je upravu župe Solakova Kula, uz to je bio i privremeni zamjenik župnika u Skopaljskoj Gračanici. Dekretom Nadbiskupskog ordinarijata od 9. listopada 1969. dodijeljena mu je župa Jelaške, a 30. travnja 1973. postao je upraviteljem župe Potkraj. Nakon odlaska u mirovinu prvog garevačkog župnika Mije Thona dodijeljena mu je 15. rujna 1978. župa Garevac. Za vrijeme svoga župnikovanja u Garevcu suorganizirao je mladomisnička slavlja garevačkih svećenika Pere Perića, Ante Perića, Vlade Jagustina i Marka Stanušića, a potom oproštajno slavlje vlč. Ante Perića prije odlaska u misije u Zambiju (22. ožujka 1987.), te proslavu zlatnog misničkog jubileja (19. svibnja 1986.) svoga

predšasnika preč. Mije Thona. Na početku nove školske godine 05. rujna 1987. premješten je u župu Bistrica (Uskoplje). Godine 1996. razriješen je službe župnika u Bistrici kod Uskoplja radi liječenja.

Vlč. Ivoš je također izrazio sućut prisutnima u ime župljana župe Bistrica i župnika sadašnjeg vlč. Mate Križanca koji je bio na pokopu, te se u tom trenutku sjetio prve propovijedi vlč. Josipa iz Bistrice kada je rekao: „naše je upoznavanje u Crkvi da bi se poznavali na ulici!“ Zahvalio se i na izgradnji filijalne Crkve u Vilić Polju koju je izgradio u najtežim vremenima 1992. kada su granate „padale“ po skopaljskoj dolini rekavši: „pokazalo se da je sama izgradnja bila poticaj i ohrabrenje ne samo župljanima župe Bistrica nego i Skopaljskoj dolini i susjednim župama da se vrate na svoja ognjišta što je dobrim dijelom i uspjelo. Sve ratne strahote su vlč. Josipu pomogle da je unatoč bolesti uvijek bio pun vjere i pouzdanja u Boga“.

Vlč. Josip sveto je živio, sveto preminuo u Gospodinu. U četvrtak, 16. srpnja 2015., nakon što je imao jutarnju Svetu misu otišao je u svoju sobu da se preseli Gospodinu. Sam Krist kojemu je služio primio ga je u svoje Kraljevstvo. Vlč. Josip je u svojoj oporuci zamolio oprost od braće svećenika s riječima „neka nikome ne bude teško oprostiti zbog Isusovih riječi kakvom mjerom mjerite tako će vam se mjeriti.“

Na kraju obreda od vlč. Josipa oprostio se njegov školski kolega svećenik Banjolučke biskupije vlč. Vladimir Tomić koji je govorio o vlč. Josipu kao uzornom i svetom svećeniku.

Vlč. Josip sahranjen je u grobnici s pjesmom Kraljice neba. Zatim je nastavljen Sveta misa u crkvi Duha Svetoga koju je predvodio mons. Jukić koji je u propovijedi naglasio da je vlč. Josip propovijedao Krista Uskrsloga, te se sam spremio na susret s Uskrslim i nije se bojao smrti.

Nakon Svete mise župnik župe Duha Svetog kojoj je pokojni vlč. Josip pripadao, vlč. Florijan Kvetek pozvao je svećenike u župni ured na okrepnu.

(kta/m.š.)



## Fra Tomislav Trogrlić

U nedjelju, 13. rujna 2015. u jutarnjim satima u bolnici u Novoj Biloj blago je u Gospodinu preminuo fra Tomislav Trogrlić (1932. - 2015.), član Franjevačke provincije Bosne Srebrene i brat vrhbosanskog svećenika vlč. Vinka.

Osnovnu školu završio je u Brestovskom (1940. - 1944.), Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom (1945. - 1951.), a filozofsko-teološki studij na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu (1955. - 1960.). Franjevački habit obukao je 15. srpnja 1951. u Kraljevoj Sutjesci. Prve jednostavne redovničke zavjete položio je 16. srpnja 1952., a svečane zavjete položio je 8. prosinca 1957. u Kraljevoj Sutjesci. Red subđakonata primio je 14. prosinca 1958. u Sarajevu, red đakonata primio je 15. ožujka 1959. u Visokom, te za svećenika zaređen 26. srpnja 1959. u Sarajevu. Službu župnog vikara fra Tomislav je obavljao u župama: Tuzli, Bihać, Vitez, Fojnica (u dva navrata). Službu samostanskog vikara vršio je u Fojnici. Službu gvardijana također u Fojnici. Službu župnika vršio je u župama: Brajkovići, Uskoplje, Fojnica, Busovača i Ovčarevo.

Sveta misa zadušnica služena je u župnoj i samostanskoj crkvi Duha Svetoga u Fojnici. U koncelecijaciji gvardijana i župnika fra Nikice Vujice i generalnog vikara vrhbosanske nadbiskupije mons. Luke Tunjića, te velikog broja svećenika i vjernog puka cijelog samostanskog područja svetu Misu je predslavio mnogopostovani provincijal fra Lovro Gavran.

U svom oproštaju od fra Tomislava fra Nikica je između ostalog rekao: "Postoje trenuci u ljudskom životu ili, bolje rečeno, nakon ljudskog zemaljskog života kad sva ljudska mudrost malo ili nimalo koristi. Pred smrću, a pogotovo poslije nje, nemamo ništa pametno reći. Smrt nosi svoje. Ona je stvarnost i tu stvarnost moramo prihvatiti ne pitajući koliko godina mora čovjek živjeti: osam ili osamdeset tri. Kad nekoga cijenimo ili volimo, onda nam je njegov život uvijek kratak, jer mi bismo željeli da on trajno ostane među nama. Njegova nam prisutnost mnogo znači i ne bi nam bila teška nijedna žrtva za njega. I danas nam nimalo nije bilo teško doći. Stigli smo u velikom mnoštvu. Okupio nas je pokop pokojnog bosanskog i fojničkog fratra i svećenika, našeg fra Tomislava Trogrlića Šituma.(...) Bio je kao

čovjek, redovnik i svećenik, radostan i ozbiljan na putu dobra i svetosti.(...) Fra Tomislav se odlučio radikalno izbjegavati zlo i zato je imao ljubavi prema dobru i bio radostan. Bio je radostan i ozbiljan kao predvoditelj sv. Mise, propovjednik, djelatelj sv. Sakramenata, kao vjeroučitelj; bio je radostan i ozbiljan u pripremanju za primanje sakramenata, obiteljskom i individualnom pastoralu. Bio je potpuno posvećen Bogu i ljudima.(...) Danas se našega Šituma sjećamo kod Stola Gospodnjega duboko uvjereni da je kod svoga Gospodina našao mjesto, da mu je Gospodin udijelio nagradu za svu njegovu čestitost, dobrotu, radost i ozbiljnost. To nam može biti na utjehu i na ponos. Danas je, naime, teško susresti čestita, dobra, radosna i ozbiljna čovjeka. Zahvalimo Bogu što smo u pokojnom fra Tomislavu susreli takva čovjeka, bosanskog franjevca, jer je to velik Božji dar."

U ime Nadbiskupa se od fra Tomislava oprostio mons. Tunjić riječima: „ Kad sam u nedjelju ujutro čuo za fra Tomislavovu smrt, sjetno ali s ponosom, kroz glavu su mi sijevnule, vjerujem svakom fratru, poznate riječi koje je napisao nobelovac Ivo Andrić fra Tugomiru Alaupoviću: „Žao mi je kad pomislim da izumire svakim danom naša stara čulna Bosna, a nema nikog da zabilježi i sačuva mrku ljepotu nekadašnjeg života... A žao mi je kad pomislim da sa svakom starom ženom umre jedan stih i sa svakim fratrom biva zakopana jedna istorija.“ Ovih riječi sam se sjetio jer sam čuo za fra Tomislava da je hodajuća enciklopedija poznavanja fojničke župe i samostana. Kažu da je poznavao i po nekoliko generacija većine obitelji Fojničke župe i ovog kraja.(...) Zbog svega ovoga, a posebno zbog svega onoga što je samo fra Tomislavu znano i ljudima kojima je na različite načine pomagao navješćujući im Radosnu vijest i Kraljevstvo nebesko, želim mu zahvaliti u ime našeg nadbiskupa kardinala Vinka i svih članova Ordinarijata naše Nadbiskupije. Molimo Riječ, koja je tijelom postala i svojom krvlju otkupila svijet, da ga primi u svoju nebesku kuću, koju je sagradilo božansko milosrđe."





